

**BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI
SOSYOLOJİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**REGL TABULARININ KUŞAKLAR ARASI DEĞERLENDİRİLMESİ:
FARKLI KUŞAKLARA MENSUP KADINLAR ÜZERİNE BİR
ÇALIŞMA**

HAZIRLAYAN

KÜBRA GÜRGENCİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ DANIŞMANI

DOÇ. DR. CEYDA KULOĞLU

ANKARA-2024

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Tarih: 28/06/2024

Öğrencinin Adı, Soyadı: Kübra GÜRGENCİ

Öğrencinin Numarası: 22320055

Anabilim Dalı: Sosyoloji Anabilim Dalı

Programı: Tezli Yüksek Lisans Programı

Danışmanın Unvanı/Adı, Soyadı: Doç. Dr. Ceyda KULOĞLU

Tez Başlığı: REĞL TABULARININ KUŞAKLAR ARASI DEĞERLENDİRİLMESİ:
FARKLI KUŞAKLARA MENSUP KADINLAR ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA

Yukarıda başlığı belirtilen Yüksek Lisans/Doktora tez çalışmamın; Giriş, Ana Bölümler ve Sonuç Bölümünden oluşan, toplam 75 sayfalık kısmına ilişkin, 28/06/2024 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 10'dır.

Uygulanan filtrelemeler:

- Kaynakça hariç
- Alıntılar hariç
- Beş (5) kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

"Başkent Üniversitesi Enstitüleri Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Usul ve Esaslarını" inceledim ve bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Öğrenci İmzası:

ONAY

28/06/2024

Öğrenci Danışmanı Unvan, Ad, Soyad,
Doç. Dr. Ceyda KULOĞLU

TEŞEKKÜR

Araştırma süreci boyunca beni her zaman destekleyen, hep daha iyi nasıl yaparız, başka neler ekleyebiliriz diye düşünen, tüm endişelerimi sakinlikle karşılayıp beni yatıştıran tez danışmanım sayın Doç. Dr. Ceyda KULOĞLU'na, bilgi ve tecrübeleriyle beni yönlendiren, her sorumu içtenlikle yanıtlayan sayın Doç. Dr. Çiçek COŞKUN hocama, tüm yakınmalarıma katlanan tam vazgeçmek üzereyken beni tekrar cesaretlendiren, maddi manevi hiçbir desteğini esirgemeyen arkadaşlarım Yağmur ERİKEL YILMAZ, Esra TÜRKER, Emine ÇITAK SAYAR ve Gamze SONBAY'a, beni yetiştiren bugünlere gelmemi sağlayan her anımda yanımda olan canım aileme ve en önemlisi tez çalışmam için görüşmeler sağladığım birbirinden güzel kırk kadın'a teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

Kübra GÜRGENCİ, Regl Tabularının Kuşaklar Arası Değerlendirilmesi: Farklı Kuşaklara Mensup Kadınlar Üzerine Bir Çalışma Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Tezli Yüksek Lisans Programı, 2024

Regl dönemi, her sağlıklı kadının vücudunda meydana gelen, ergenlik döneminde başlayıp menopoz döneminde son bulan aylık periyodlar halinde her ay tekrarlanan sürece verilen isimdir. Bu süreç sağlık, din, kültür, antropoloji, sosyoloji vb. alanlarda farklı açılardan çalışılmıştır. Ülkemizde ve dünyanın farklı bölgelerinde regl dönemi uzun zamandır yasaklarla ilişkili olarak ele alınmıştır, günümüzde hâlâ yasaklarla ilişkilendirilmektedir. Bu bilgiler çevresinde geliştirilen davranış kalıpları kadınlar arasında kuşaktan kuşağa aktarılmaktadır. Kuşaktan kuşağa aktarılan bu yasaklar ve gizleme davranışı zamanla değişikliklere uğrasa da hâlâ varlığını sürdürmektedir. Bu bağlamda bu araştırma regl dönemi ile ilgili geleneksel inanç ve tutumların ve tabuların kuşaklar arasındaki aktarımı problemi doğrultusunda nitel araştırma yöntemlerinden mülakat tekniği kullanılarak regl tabularının farklı kuşaklara mensup 40 katılımcının yaşamlarında regl ile ilgili yaşadıkları deneyimler, karşılaştıkları tabular, kuşaklar arasında değişen ve değişmeyen alışkanlıklar incelenmiştir. Bu kapsamda, 2021 Ağustos-2021 Ekim aylarında Baby Boomers, X, Y ve Z kuşağına mensup gönüllü 40 katılımcı ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırma boyunca feminist bakış açısıyla kadınların regl dönemini adlandırmaları, yaşantıları ve regl dönemine dair tabuların kuşaklar üzerinden aktarılması üzerinde önemle durulmuştur. Araştırma bulgularına göre Baby Boomers ve X kuşağı katılımcıları regl dönemi hakkında konuşmakta çekimserlik göstermekte olup regl dönemi hakkında diğer kuşaklara göre daha az bilgi sahibidirler. Y ve Z kuşağı katılımcılarının çoğu regl dönemini normal bir süreç olarak algılamakta, regl dönemi öncesinde ve sürecinde daha fazla bilgiye ulaşım sağlamaktadır. Eğitim seviyesinin artması, bilgiye ulaşımın kolaylaşması ve genellikle annelerin kız çocuklarını daha fazla bilgilendirmek istemesi sonucu tarihsel süreç içerisinde kuşaklar arasında gözle görülür değişimin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kadın, regl dönemi, feminizm, tabu, kuşaklar

ABSTRACT

Kübra GÜRGENCİ, Intergenerational Evaluation of Menstrual Taboos: A Study on Women from Different Generations, Başkent University, Institute of Social Sciences, Sociology Master's Degree Program with Thesis, 2024

Menstruation is the name given to the process that occurs in the body of every healthy woman and repeats every month in monthly periods, starting in adolescence and ending in menopause. This process includes health, religion, culture, anthropology, sociology, etc. It has been studied from different perspectives in different fields. In our country and in different parts of the world, menstruation has long been considered in relation to prohibitions, and today it is still associated with prohibitions. Behavior patterns developed around this information are transferred from generation to generation among women. Although these prohibitions and keeping it as a secret behavior, which are passed down from generation to generation, have changed over time, they still exist. In this context, in this research, in line with the problem of transferring traditional beliefs, attitudes and taboos about menstruation between generations, the interview technique, one of the qualitative research methods, was used to examine the experiences of 40 participants from different generations regarding menstruation, the taboos they encountered, and the changing and unchanging habits between generations. In this context, interviews were held with 40 volunteer participants from Baby Boomers, Generation X, Y and Z between August 2021 and October 2021. Throughout the research, emphasis was placed on women's naming of menstruation, their experiences, and the transmission of menstrual taboos through generations from a feminist perspective. According to research findings, Baby Boomers and Generation X participants are hesitant to talk about menstruation and have less knowledge about menstruation than other generations. Most of the Y and Z generation participants perceive menstruation as a normal process and have access to more information before and during the menstrual period. It has been concluded that there is a noticeable change between generations over the historical process due to the increase in the level of education, the ease of access to information, and generally, mothers wanting to inform their daughters more.

Keywords: Women, menstruation, feminism, taboo, generations

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT	iii
TABLolar LİSTESİ.....	vi
1. GİRİŞ.....	1
2. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI.....	5
2.1. Araştırmanın Konusu.....	5
2.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi	5
2.3. Araştırmanın Problem Cümleleri	6
2.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	6
2.5. Araştırmanın Literatür Taraması.....	7
3. ARAŞTIRMANIN KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVESİ	17
3.1. Araştırmanın Kavramsal Çerçevesi.....	17
3.1.1. Regl dönemi	17
3.1.2. Tabu	19
3.1.3. Kuşak kavramı	20
3.1.4. Kuşakların sınıflandırılması	21
3.1.5. Sessiz kuşak (Gelenekseller).....	23
3.1.6. Baby Boomers (Bebek patlaması)	23
3.1.7. X Kuşağı (Baby buster)	24
3.1.8. Y kuşağı (Millennials).....	24
3.1.9. Z kuşağı.....	25
3.2. Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi	26
3.2.1. Feminist teori, toplumsal cinsiyet, feminist kuramlar ve sosyal öğrenme kuramı	27
4. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	38
4.1. Araştırma Metodolojisi	38
4.2. Veri Toplama Süreci.....	39
4.3. Araştırmanın Katılımcıları.....	40

4.4. Aydınlatılmış Onam ve Etik	41
4.5. Verilerin Analizi	42
5. ARAŞTIRMANIN BULGULARI	44
5.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri.....	44
5.2. Regl Dönemi Hakkında ilk Bilgilendirilme.....	45
5.3. İlk Regl Deneyimi	51
5.4. Regl Dönemini İsimlendirme.....	53
5.5. Regl Dönemi Tabuları	56
5.6. Regl Döneminde Hijyenik Ped Ürünleri ile İlgili Yaşantılar	62
5.7. Regl Döneminin Maddi Yönü.....	67
5.8. Kuşaklar Arasındaki Benzerlikler ve Farklılıklar	69
6. SONUÇ	72
KAYNAKLAR	77
EKLER	
EK 1: Aydınlatılmış Onam Formu	
EK 2: Etik Kurul Onay Formu	
EK 3: Görüşme Soruları	

TABLÖLAR LİSTESİ

	Sayfa
Tablo 4.1. Katılımcıların demografik özellikleri.....	41
Tablo 4.2. Kategori ve alt temalar	43

1. GİRİŞ

Regl, kız çocuklarının gelişim sürecinde üreme çağına geçiş döneminin bir işaretidir. Bir kız çocuğunun regl olma süreci coğrafi koşullara, iklim şartlarına göre değişiklik gösterebilmektedir. Regl, ilk kanama olan menarş ile başlayan ve menopoza yani regl bitimine kadar süren aylık kanamalara verilen isimdir. Kadınların yumurtalıklarında yer alan yumurtaların döllendiği takdirde bunların rahim yoluyla dışarıya atılmasıdır. Yani regl ergenliğe giren sağlıklı her kız çocuğunun yaşadığı normal fizyolojik bir olaydır (Yığıtoğlu 2019, s. 225). Bu tanımlama regl olan kadınların vücutlarındaki değişimlerin yalnızca fizyolojik yanından bahsedilen bölümdür. Bu araştırmanın konusu ve kapsamında regl olmanın diğer insanlarla ilişkileri nasıl etkilediği değerlendirilmiştir. Araştırma boyunca katılımcıların büyük çoğunluğu aylık kanama süreçlerini “adet ya da regl” olarak tanımladığı için çalışma boyunca aylık kanama süreçleri adet/regl olarak isimlendirilecektir.

Kadın bedeninin, yaşam süresince, belirli süreçleri/deneyimleri vardır; regl olmak, ilk cinsel deneyim, doğum yapmak, kürtaj olmak ve menopoz gibi. Bugüne kadar regl olmak çeşitli disiplinler tarafından ele alınmıştır. Bunlar; sağlık, spor bilimleri, psikoloji, halk inanışları ve uygulamaları, doğa ile ilişkiler, sanat ve dinî inanışlar vb. alanlardır. Sosyal alanda regl dönemi diğer disiplinlere göre daha az ya da sınırlı sayıda çalışılmıştır. Oysa bedenle ilgili olan durumlar yalnızca biyolojik ve psikolojik değil, aynı zamanda toplumsal ve kolektiftir (Özarlan, 2004, s.15). Kadınların günlük yaşantısını büyük ölçüde etkileyen bir olgu olması sebebiyle regl dönemi yalnızca bu alanlarla sınırlamak yetersizdir. Dolayısıyla regl sosyal açıdan pek çok farklı yönüyle ele alınıp incelenmesi gereken bir araştırma konusudur. Regl dönemine bakış açısı toplumsal hayatı fazlasıyla etkilemektedir. Ataerki toplumsal yapılarda, kadınlar regl süreçlerinde farklı pek çok eşitsizlikle karşı karşıya kalmaktadırlar (Elpeze Ergeç, 2023, s.21). Dolayısıyla regl hakkında bilinen yanlış bilgi ve tutumlar kadınlara karşı hem aile hayatında hem de sosyal hayatta büyük eşitsizlikler yaratmaktadır. Gündelik hayatta sıklıkla karşımıza çıkan regl dönemi ile ilgili yanlış tutumlar konunun ayrıntılı bir şekilde incelenmemesinden ve konu hakkında yanlış bilgilerin fazlalığından kaynaklanmaktadır. Bu eşitsizliğin ve kadınların maruz kaldıkları zorlukların aşılabilmesi için sosyal alanda daha çok çalışma yapılması gerekmektedir.

Regl başlangıcı, kız çocuklarının toplumun büyük bir kısmı tarafından kadın olma, çocuk doğurabilme yetisine sahip olma ile ilişkilendirildiği için regl dönemi de toplumsal

cinsiyet kavramı ekseninde değerlendirilmektedir. Ülkemizde erkeklere küçük yaşlardayken uygulanan, din ya da sağlık nedenleriyle gerçekleştirilen sünnet olma geleneği, erkek olma kavramıyla olumlu biçimde tamamen toplumsal bir paylaşım, dinsel tören olarak görülmektedir. Ancak ülkemizin farklı pek çok bölgesinde sosyal, ekonomik ya da toplumsal yapıya bağlı olarak kız çocuklarının ilk regl kanaması ile tanışması gerek aile içerisinde gerek toplumda gizlenmesine ihtiyaç duyulan olumsuz bir olgu olarak görülmektedir. Tüm bunlarla bağlantılı olarak kız çocuklarının regl süreci ile ilgili normal davranışları, merak etmeleri ve konu ile ilgili paylaşımında bulunmaları beklemek güçtür (Elpeze Ergeç, 2023, s.21). Regl dönemi ile ilgili tabular tarih boyunca yaygın olarak görülmüş ve farklı toplumlar arasında büyük benzerlikler tespit edilmiştir.

Yapılan literatür taraması sonucunda, regl konusunu inceleyen sosyolojik çalışmaların genellikle anneden kız çocuğuna aktarımının incelendiği tespit edilmiştir. Ancak regl dönemi ile ilgili bilgiler yalnızca aileden değil içinde yaşadığımız sosyal çevreden de edinilebilmektedir. Bu araştırmada genel olarak regl dönemiyle ilişkilendirilen bilgilerin ve tabuların yalnızca anneden kız çocuğuna değil, kuşaklar arasındaki aktarımına ve değişimlere odaklanılmaya çalışılmaktadır.

Ülkemizde ve Dünya’da regl konusu ile ilgili akademik çalışmalar dışında farklı alanlarda çeşitli girişimler yapılmıştır. Örneğin; yıllardır regl denilince ilk akla gelen hijyenik ped markası Orkid, 2019 yılında Türkiye’de kadınların yaşadığı toplumsal baskıya dikkat çekmek için ürünlerinin ambalajlarını bir süre gazete kâğıdı şeklinde üretmeye başlamıştır. Doğuş ve Doğadan bitki çayı markaları regl dönemine özel çay ve özel gün çayı olarak iki yeni ürününü piyasaya sürmüştür. Ünlü oyuncu Ceyda Düvenci kızının ilk regl deneyimini sosyal medya platformu (Instagram) üzerinden takipçileri ile paylaşmıştır. Oyuncunun bu paylaşımı takipçilerini ikiye ayırmıştır. Paylaşılan görsele destek vermeyen ayıplayan insanlar kadar destek veren insanların da sayısının oldukça fazla olduğu görülmüştür. Bu çalışmalara ek olarak 2019 yılında İzmir Barosu (Ürgir, 2019), yine 2019 yılında Tunceli Belediyesi (Demirdaş, 2019) ve 2020 yılında Zomato Şirketi (Özbey, 2020) bünyesinde çalışan kadınlara regl izni kullanma hakkı tanıdı. 2024 yılında yerel seçimlerin hemen ardından Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Mansur Yavaş kadınlara ayda 1 kere olmak üzere ücretsiz hijyenik ped dağıtılacağını duyurmuştur.

Tüm bu anlatılanlar ışığında bu araştırmanın amacı farklı kuşaklara mensup kadınların regl deneyimlerini incelemektir. Bu amaçla öncelikle, farklı kuşaklara mensup kadınların regl dönemini nasıl algıladığı ve bu dönemi nasıl yaşadığı incelenmektedir. Kuşaklar arasındaki regl tabularının oluşumu ve regl deneyimleri arasındaki farklılıklar neden kaynaklanmaktadır ana problem cümlesi doğrultusunda, kadınlar regl olmayı nasıl tanımlamaktadır? Kadınların regl olmadan önce regl hakkında ön bilgileri var mıdır? Kadınların regl tabularına yaklaşımları nasıldır? ve kadınların regl hakkındaki görüşleri kuşaklar arasında nasıl bir değişim göstermektedir? sorularına cevap aranacaktır. Bu sorular doğrultusunda, farklı kuşaklara mensup 40 katılımcıdan oluşan bir inceleme grubu ile çalışılarak hem katılımcıların regl dönemi ile ilgili düşünce ve tutumları irdelenmiş, hem de zaman akışı içerisinde bu düşünce ve tutumlardaki değişimlerin izleri sürülmeye çalışılmıştır. Bu problem ve alt problem cümlelerine yanıt aranırken, oluşturulan temaların analizinde feminist kuram içerisinde öne çıkan akımlara ve sosyal öğrenme kuramına yer verilmesi gerekli görülmüştür. Bilimsel araştırmaların tümünde olduğu gibi bu araştırmada da çeşitli sınırlılıklar bulunmaktadır. Nitel araştırma yöntemi kullanılarak gerçekleştirilen araştırmada mülakat tekniği kullanılarak katılımcılarla yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Yapılan yüz yüze görüşmelerden elde edilen bulguların genellenebilmesi ve evrensel bir tümevarıma ulaşılması mümkün değildir. Nitel araştırmalar, genellikle yorumlayıcı veya eleştirel sosyal bilimlere vurgu yapar, olaylar ve bağlamlarla ilgilenir. Toplumsal yaşamın doğal akışında ortaya çıkan olayların ayrıntılı bir biçimde incelenmesine vurgu yapılır. Toplumsal yaşamı değişkenlere veya sayılara çevirmek yerine, incelenen insanlardan fikir edinilir ve kişiler doğal ortamlarında incelenir. Değişkenler yerine motifler, temalar, ayrımlar ve fikirleri incelenir (Neuman 2010, s. 223). Nitel araştırmacılar için her bir farklılık değerlidir ve araştırmacı için veri örneğidir. Nitel araştırmalar çeşitliliği incelemek için kullanılmaktadır (Çelik, Başer & Kılıç 2020, s. 400). Nitel çalışmanın doğasına uygun olmadığı gerekçesiyle bu çalışmada elde edilen veriler genelleyici ifadeler içermemektedir.

Bir yüksek lisans tez çalışması olarak gerçekleştirilen bu araştırmada kadınların regl dönemi öncesi, süreci ve sonrasında aileleri ve toplum tarafından karşı karşıya kalmış oldukları tabuların kuşaklar aracılığı ile uğradığı değişimler, kadınların kendi anlatıları üzerinden aktarılmaya çalışılmıştır. Araştırma dört bölümden oluşmuştur;

Birinci bölümde, araştırmanın konusu, amacı ve önemi, araştırmanın problem cümleleri, araştırmanın sınırlılıkları ve araştırmanın literatür taraması başlığı altında konuyla ilgili olarak farklı alanlarda yapılan araştırmalar hakkında bilgilendirmelere yer verilmiştir. İkinci bölümde, kavramsal ve kuramsal çerçevesine yer verilmiştir. Öncelikle kavramsal çerçeve başlığı altında regl kavramı, tabu kavramı, kuşak kavramı, kuşakların sınıflandırılması, sessiz kuşak, baby boomers kuşağı, x kuşağı, y kuşağı ve z kuşağı kavramları tanımlanmış ve araştırma açısından ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Araştırmanın kuramsal çerçevesine bakıldığında feminist teori, toplumsal cinsiyet, feminist kuramlar ve sosyal öğrenme kuramına yer verilerek araştırmanın kavramsal ve kuramsal arka planı tamamlanmıştır.

Araştırmanın üçüncü bölümünde araştırmanın yöntemi başlığı altında araştırmanın tasarımı hakkında açıklamalar yapılmış, araştırmanın veri toplama süreci, araştırmanın katılımcıları, aydınlatılmış onam etik kurul izinleri ve verilerin analiz sürecinden bahsedilmiştir, elde edilen tema ve alt temalar tablo şeklinde sunulmuştur. Araştırmanın dördüncü bölümü olan bulgular bölümünde, analiz başlığında tablo olarak sunulan tema ve alt temalar katılımcı ifadeleri doğrultusunda detaylandırılmıştır. Öncelikle bireylerin regl dönemini nasıl isimlendirdiklerine yer verilmiştir. Daha sonra bireylerin ilk regl deneyimleri, regl deneyimleri hakkında bilgilendirilmesi, regl dönemi tabuları, regl döneminde hijyenik ped ürünleri ile ilgili yaşantıları ve son olarak regl döneminin maddi yönü açıklanarak katılımcı ifadeleri ile birlikte yer verilmiştir.

Araştırmanın sonuç bölümünde araştırma bulguları konuyla ilgili literatür ve kuramsal açıklamalar bağlamında değerlendirilmiştir. Kadınların regl dönemi öncesinde, sürecinde ve sonrasında yaşamış oldukları olumlu ya da olumsuz kişisel deneyimlerden yola çıkılarak elde edilen sonuçlar yorumlanmış ve önerilerde bulunulmuştur.

2. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI

2.1. Araştırmanın Konusu

İnsan bedenine ilişkin anlamlar, doğal ve evrensel özelliklerinden çok kültürel açıdan inşa olmaktadır. Her bir kültür insan bedeninin belirli özelliklerini seçip öne çıkarmakta, bazı özelliklerini ise görmezden gelmekte ve hatta bazılarını baskı altına almak için tabular yaratmaktadır. Sosyolojik olarak incelendiğinde insan bedenin öncelikli yönü, kadınlar ve erkekler arasındaki farklılıklar ve bu farklılıklara yüklenen anlamlardır. Kadın bedenine yüklenen anlamlar arasında regl olmak önemli bir yer tutmaktadır.

Bu bağlamda araştırmanın konusu olarak, regl tabularının toplumsal ve aile içi yaşantılarında kadınların günlük yaşamlarını ve bu tabular aracılığıyla maruz kaldıkları toplumsal baskının sonuçlarının farklı kuşaklara mensup kadınlar aracılığı ile bugünle ilintisi ele alınacaktır.

2.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın amacı, regl döneminin sosyal ve kültürel boyutlarını, regl deneyiminin kuşaklar arası aktarımı hakkında kadınların deneyim ve görüşlerini incelemektir. Bu amaca yönelik kadınların regl dönemini nasıl adlandırdıkları ve regl dönemlerinde kendilerini nasıl hissettiklerini anlayabilmek adına kadınların görüşlerine başvurulmuştur. Bu amaçla farklı kuşaklara mensup, regl olmuş 40 kadınla yüz yüze görüşmeler yapılmıştır.

Kadınların regl öncesi sahip oldukları bilgi ile kendi bedenlerinde her ay meydana gelen döngüler karşısında geliştirdiği davranışlar, regl hakkında bildikleri ve kendi deneyimledikleri bilgilerden yola çıkılarak, aile içi ve sosyal hayatlarına yansımaları ve geleneksel inanış ve tabular sosyolojik bir bakış açısıyla incelenmiştir. Regl dönemine verilen reaksiyonların farklı kuşaklara mensup kadınlar arasında nasıl değişim gösterdiğini araştırmak amaçlanmaktadır. Araştırmanın amacına uygun olacak şekilde birbirinden farklı sosyo-kültürel özelliklere sahip 40 kadından oluşan örneklem grubuyla çalışılmıştır.

Bu araştırma kadınların regl süreçlerinde kendi bilgi ve deneyimlerinin, regl süreci hakkındaki geleneksel inanç ve tutumlarının yalnızca aile içerisinde anneden kız çocuğuna

nasıl aktarıldığına değil, farklı kuşaklara mensup kadınlar arasında regl deneyiminin nasıl aktarıldığını incelemesi açısından önem arz etmektedir ve sosyal bilim literatüründeki boşlukları doldurması amaçlanmaktadır.

2.3. Araştırmanın Problem Cümleleri

Bu araştırmanın ana problemi, regl döneminin fizyolojik ve psikolojik yönünden ziyade sosyolojik açıdan kadınlar arasındaki geleneksel inançlar ve tutumların ve tabuların kuşaklar arasındaki aktarımı şeklinde belirlenmiştir. Bu bağlamda araştırma problemi “kuşaklar arasındaki regl tabularının oluşumu ve regl deneyimleri arasındaki farklılıklar neden kaynaklanmaktadır?” şeklindedir. Araştırmanın alt problemleri aşağıdaki gibidir:

- 1- Kadınlar regl olmayı nasıl tanımlamaktadır?
- 2- Kadınların regl olmadan önce regl hakkında ön bilgileri var mıdır?
- 3- Kadınların regl tabularına yaklaşımları nasıldır?
- 4- Kadınların regl hakkındaki görüşleri kuşaklar arasında nasıl bir değişim göstermektedir?

Bu bağlamda, oluşturulan alt problem cümleleri ile birlikte araştırmanın temel problemi, farklı kuşaklara mensup kadınların regl deneyimleri incelenerek kuşaklar arasındaki geleneksel inanç ve tutumların aktarımıdır.

2.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın katılımcı grubunun her bir kuşaktan on katılımcı olacak şekilde sınırlandırılması kişilere ulaşma sürecini olumsuz yönde etkilemiştir. Araştırma sürecine başlarken sessiz kuşak katılımcılarının da dâhil edilmesi planlanırken saha aşamasında sessiz kuşaktan katılımcılara ulaşamaması ve ulaşılan az sayıda katılımcının da katılım göstermek istememesi nedeniyle sessiz kuşak araştırmaya dâhil edilememiştir. Baby Boomers kuşağı katılımcıları ise genellikle ilk regl deneyimlerini hatırlamakta güçlük yaşamışlardır.

Katılımcılar ile derinlemesine görüşme, mülakat tekniği ile görüşme sağlanacağı için her bir katılımcının uygun olduğu gün ve saat belirlemeye çalışılmıştır. Araştırmanın saha süreci Covid-19 pandemi dönemine denk geldiği için katılımcılarla yüz yüze görüşmekte zorluklar yaşanmış, bazı katılımcılar yüz yüze görüşme sağlayamayacağı için katılım göstermek istememişlerdir. Yüz yüze görüşmeyi kabul eden katılımcılarla ise, kişilerin daha

rahat etmesi ve başka bir ortama gelemeyecek olduklarını belirtmeleri sebebiyle kendi evlerine gidilerek görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Her bir katılımcının uygun günlerini bulmak ve evlerine gitmek, zaman kaybına neden olmuştur. Katılımcıların tümüyle yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların uygunluk durumları belirlenerek yüz yüze görüşmeler katılımcıların kendi evlerinde ya da uygun ofis ve ya kafelerde gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler gerçekleştirilmeden önce katılımcılara kimliklerinin gizli tutulacağı bilgisi verilmiştir ve bu araştırma için etik kurul onayı alındığı konusunda bilgilendirme yapılmıştır. Katılımcıların tümüne aydınlatılmış onam formu imzalatılmıştır. Gerçekleştirilen yüz yüze görüşmeler cep telefonunun ses kayıt özelliği kullanılarak kayda alınmıştır. Her bir görüşme ortalama 20-30 dakika aralığında sürmüştür. Katılımcıların demografik bilgilerini içeren tablo araştırmanın yöntemi bölümünde araştırmanın katılımcıları başlığı altında tablo 2’de sunulmuştur.

2.5. Araştırmanın Literatür Taraması

Regl dönemi içinde yaşadığımız toplumlar tarafından, her dil ve kültürde farklı şekillerde isimlendirilebilmektedir. Regl dönemine dair yapılan akademik araştırmalarda ilk dikkat çeken nokta regl döneminin farklı şekillerde isimlendirilmiş olmasıdır. Örneğin sağlık alanında çoğunlukla menstrüasyon ya da menarş olarak isimlendirilen regl, İslamiyet’te âdet dönemi, ay hâli, özel gün olarak, Yahudilikte ise nidah veya niddah olarak isimlendirilebilmektedir. Regl ve toplumsal regl tabuları konusu üzerine ülkemizde ve yurtdışında, farklı alanlarda, konunun farklı yönü ve uygulama alanları ile ilgilenen araştırmaların yapıldığı görülmektedir.

Çalışmanın bu bölümünde yapılan literatür taraması sonrasında elde edilen bilgilerle regl konusunu ele alan farklı çalışmalar öncelikle akademik tez çalışmaları daha sonra dergi ve kitaplar son olarak da konu ile ilgili farklı alanlarda yapılan girişimler incelenmiştir. İlk olarak araştırma konumuza en uygun akademik tez çalışmalarına, Arasan (2010), Akkoç (2021), Arık (2010), Arslan (1997), Coşkun, (2012), Çil (1996), İşçi (2018), Özsürekçigil (1989), Şenyürek (2019), Şahintürk (1999), Yücel (2015)’in yapmış olduğu araştırmalar örnek verilebilir. Yapılan literatür taramasında akademik tezlerin hiç birinde regl döneminin regl olarak adlandırılmadığı, çoğunlukla menstrüasyon ya da daha alternatif isimlendirmelerin kullanıldığı görülmüştür.

Akademik dergilerde yayınlanan makaleler ve kitaplar incelendiğinde araştırma konumuza en uygun çalışmalara, Bağcı, Savran ve Dural (2006), Banerjee (2019), Baseri (2014), Bayray (2011), Berktaş (2002), Chadwick (1932), Dalgın (2007), Gölbaşı, Doğaner ve Erbaş (2012), Horney (1999), Kaval (2016), Özaslan (2004), Soyal Şenol (2018), Tunçtürk ve Tunçtürk (2007), Ulu (2012), Yaman (1998), Yiğitoğlu (2019)'nun yapmış olduğu çalışmalar örnek olarak verilebilir.

Sağlık alanında yapılan çalışmalarda regl olmak genellikle menarş, menstrüasyon ve menstrüasyon hijyeni olarak adlandırılmaktadır. Bu alanda genellikle regl olmayı deneyimleyen bireylerin olguya yönelik bilgi düzeylerini ve davranış biçimlerini inceleyen çalışmaların daha fazla olduğu görülmektedir. Sağlık alanında regl dönemini konu alan çalışmalarda, bireyin regl olma yaşı, vücudunda meydana gelen hormonal değişimler ve bu değişimlere vücudun vermiş olduğu tepkiler ve menstrüel hijyen konuları ele alınmıştır.

Sağlık alanında regl dönemini inceleyen çalışmaların sonuçlarına bakıldığında regl dönemine ilişkin akran eğitimini inceleyen bir çalışmada, akran eğitiminin regl dönemine ve regl dönemi hijyen pratiklerine ilişkin bilgilerin artmasını sağladığı ve kız çocuklarının regl dönemi hijyen alışkanlıkları geliştirmelerinde olumlu etkileri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bir başka çalışma regl dönemi ile ilgili katılımcıların, banyo yapma, iç çamaşırı kullanımı, hijyenik ped kullanımı ve pedin değiştirilme sıklığı, kullanılan pedin nasıl yok edildiği, ped değişimi öncesi ve sonrası el yıkama alışkanlığı ve genital bölge temizliği başlıklarını incelemiştir. Regl dönemi hijyen alışkanlıkları incelenirken ülke ve bölgeler arasında gelişmişlik düzeyinin, bölgesel ve ırksal farklılıkları incelenen çalışmada, kadınların gelişmiş ülkelerde regl hijyenine daha dikkat ettiği ve özenli davrandığı ancak bu durumun gelişmekte olan ve yoksul ülkelerde yaşayan kadınların aynı hijyen davranışlarını gösteremediğine dikkat çekilmiştir.

Farklı bir araştırma regl döngüsünün sağlıklı bir şekilde devam etmesi için kullanılan bitkisel öneriler ve tedavi yöntemleri alternatif tıp olarak adlandırılan kadınlar arasında da çok yaygın olan bilgiler incelenmiştir. Örneğin pelin otunun regl dönemini geciktirici etkisi olduğu, kekik bitkisinin regl dönemindeki ağrıları geçirdiğine ve kanaması yoğun olan kişilerin kanamalarını düzenlediğinden, civanperçemi bitkisinin regl dönemi geciken kişiler tarafından tüketildiğinde faydalı olduğu ifade edilmiştir. Spor ve egzersizin regl döneminde önemine vurgu yapan bir başka araştırmanın sonucuna göre, kız çocuklarının ve annelerinin,

regl dönemi, sağlıklı ergenlik, yiyecek kısıtlamaları ve regl döneminde yapılması gereken egzersizler gibi çeşitli başlıklarda eğitim programlarının gerekliliği üzerinde durularak regl döneminde egzersizin ve dengeli beslenmenin önemine vurgu yapılmıştır.

Sağlık alanında regl dönemini konu edinen çalışmalarda genellikle regl dönemi hijyenine dair kişilerin bilgi, algı ve pratikleri araştırılmıştır. Araştırmamız açısından sağlık alanında yapılan çalışmalar, katılımcıların regl dönemi hijyeni, bedenleri ile ilgili değişimler hakkında bilgi sahibi olup olmaması konusunda incelenmiştir.

Din alanında araştırmacılar regl olmayı genellikle âdet olmak, ay hâli, özel gün olarak adlandırmışlardır. Bu olgu, Yahudi kaynaklarında ise nidah veya niddah olarak adlandırılmıştır. Bu alanda yapılan çalışmaların daha çok kadınların dinî açıdan nasıl değerlendirildiği, neleri yapıp neleri yapamayacağı, ibadetlerinin hangilerini gerçekleştirebileceği hangi alanlardan uzak durması gerektiği gibi kuralların kesin çizgilerle ayrıldığı görülmektedir. Regl olan bireyin, kişisel alışkanlıklarından aile yaşantısına, toplumsal hayatına kadar pek çok kısıtlama olduğu ve uymak zorunda oldukları kurallar ile sınırlamalar çalışmalarda ele alınmıştır.

Din, toplumsal yaşamı düzenleyen önemli bir araçtır. Toplumsal yaşamı düzenlerken kadına yönelik algıda ve kadının yaşam koşullarının ve yaşam alanının kontrol altında tutulmasını sağlayan dini inanışlar, kadın bedeninde her ay döngüsel olarak meydana gelen regl kanamasını, kadınların sosyal hayatlarında sahip oldukları statülerinin kaybedilmesi için aracı olarak kullanmaktadır (Arasan, 2010, s. 48). Regl kanaması ile ilgili din, inanç alanında yapılan çalışmalar da incelendiğinde hem dinlere ait olan kutsal kitaplarda hem de inanılan dine mensup din adamlarının yorumlarında kadını aile ve toplumsal hayatından dışlayarak ikincil bir konuma iten bir tavır söz konusudur. Semavi dinlerin regl dönemindeki kadın konusunda ortak değerlendirmeleri bulunmaktadır. Bu değerlendirmelerden en önemlisi regl dönemindeki kadının kirli olarak kabul edilmesidir.

İslam inanışı açısından regl dönemindeki kadın kirlidir ve dini açıdan nokсандır. Kadının ibadet etmesi, dini gereklilikleri yerine getirmesi uygun değildir. Kadınlar regl dönemlerinde kutsal kitabı okuyamaz ve dokunamazlar, oruç tutamazlar ve namaz kılamazlar ancak tutmadıkları oruçlarını daha sonra kaza etmeleri gerektiği bildirilmiştir (Özarlan, 2004, S. 114). İslam dininde boy abdesti/gusül olarak isimlendirilen regl/adet

durumunun bitimi, cinsel ilişki vb. durumlarda bedenin su ile arındırılmasıyla kirlenmişliğin giderilmesinin yıkanmaktan ziyade sadece bedeni temizlenmesi için değil zihinsel ve manevi bir kirlilikten arınma biçimidir (Özben, 2011, s.19). Regl dönemindeki kadınlar dinen yasaklıdır ve regl dönemindeki kadından kaçınılması gerekmektedir. Asurlularda kadınları regl dönemlerindeki kirlilikten temizlemek için görevlendirilen din görevlileri bulunmaktadır. Bu görevliler, ayın belirlenen zaman dilimlerinde yöneticinin kadınlarının regl kanamasını, bu günahı temizlemekle görevlendirilmiştir. Bu günah ise ancak keçi ve boğa kurban edilerek temizleniyordu. Tevrat ise regl dönemindeki kadını murdar ilan etmiştir. Levililer Bölüm 15'te regl dönemindeki kadınların yedi gün boyunca pis sayıldıkları, kadının adet gördüğü süre boyunca kullandığı her şey ve bunlara dokunan diğer kişiler de kirli sayıldıklarından bahsedilmektedir. Kadın adet döneminin bitiminden yedi gün sonra temizlenecektir” (Erbil, 2023, s. 89).

Yahudi inancına göre kadın, regl dönemi süresince ve regl bitiminden sonraki yedi gün boyunca kirli kabul edilmektedir. Kadının kendisi pis olmakla kalmamakta kendisine dokunan kişiye de pisliğini bulaştırmaktadır. Hatta onun yatağındaki ve oturduğu yerin üzerindeki herhangi bir şeye dokunan kişi de pis sayılmaktadır. Yahudilerin kutsal kitaplarına göre, regl olan kadının kirliliği onunla aynı yatakta yatan adama da bulaşır. Böyle bir adam ise yedi gün kirli kalır ve yattığı her yatak kirli sayılır. Yahudi inancında herhangi birinin regl sürecinde olan kadınlarla yakınlaşmaması gerekliliği kesin kurallarla belirtilmektedir (Ulu 2012, s.2-3).

Hristiyanlıkta da Havva'nın Âdem'in kaburga kemiğinden yaratılması ve ilk günahın sorumlu tutulmasından dolayı bu durum kullanılarak kadının ikincil konumu dinsel bir öğreti olarak kabul görmüştür. Ancak Hristiyanlıkta diğer semavi dinlerden farklı olarak kadının regl dönemine yönelik açıkça herhangi bir kısıtlamadan söz edilmemektedir. I. Yüzyılda kilise papazları, regl döneminde olan kadının kiliseye girip giremeyeceği konusunu tartışmışlardır. Canterbury piskoposu Augustine, Papa I'e mektup yazarken bu konuya da değinmiştir. Papa kadınların regl döneminde de kiliseye girmelerinin bir sorun yaratmadığını kadınların aylık kanamalarının kendi hataları olmadığı, doğanın buna neden olduğu cevabını vermiştir. (Özarslan, 2004, s.110).

Din alanında regl dönemini konu edinen çalışmalar incelendiğinde regl döneminde kadının kirli olduğu tüm dinlerin ortak görüşüdür. Araştırmamız açısından din alanında

yapılan çalışmalar değerlendirildiğinde, katılımcıların regl döneminde uymaları gereken kurallar ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. Her dinin kendi yasaklamaları mevcut olup genel olarak değerlendirildiğinde regl dönemindeki kadınların kirli ve dini işleyişten uzak tutulması gerekliliği dikkat çekmektedir.

Psikoloji alanında yapılan çalışmalar, özellikle ilk kanamanın yarattığı sarsıntı ve sonraki dönemlerde kadının deneyimleriyle ilgili yapılan psikanalitik çalışmalar, genellikle regl deneyimi karşısında sapkın reaksiyonlar gösteren hastalarla sınırlıdır. Psikolojik alışmalar ise daha çok bireyin duygu durumları, bireysel olarak regl olmaya yükledikleri anlamlar, ruh sağlığı, beden algısı ve bireylerin stresle baş etme yöntemleri olarak ele alınmıştır.

Regl dönemi kadın bedeninin doğal bir işlevi olarak kabul edilse de, her kadın regl döneminde farklı tepkiler verebilmektedir. Hem ruh sağlığı hem de bedenen birbirinden farklı şekillerde etkilenen pek çok kadın bulunmaktadır. Kadınlar regl dönemi öncesinde ve sırasında bedenlerinde meydana gelen değişimlerden bahsetmektedirler. Belirtilen değişimleri örneklerle açıklamak gerekirse, enerji düşüklüğü, yorgunluk, ruh halinde meydana gelen ani değişimler, gerilim, kendini beğenmeme, korku, depresif ruh hali, ciltte yağlanma, vücudun belirli bölgelerinde meydana gelen dem, fazla idrara çıkma isteği ve mide bulantısı şeklinde özetlenebilir. Bazı kadınlarda bu belirtiler belirgin bir şekilde ortaya çıkarken bazı kadınlarda ise hiçbir belirti olmayabilir. Bu dönem PMS (Regl ncesi sendrom) adı verilmektedir (Arasan, 2010, s. 30)

Kadın psikolojisi üzerine araştırmalar yapan Karen Horney'in araştırmalarının sonuçlarına bakıldığında, erkeklerin kadınlara yönelik tutumları genellikle kadın bedeninin cinselliği temelli odaklanıldığı görülmektedir. Regl dönemi de bu kategorilerin içerisinde yerini almaktadır. (Erbil, 2023, s.112). Horney, kadınların yaşadıkları gerilimlerin, gösterdikleri ruhsal değişimlerin, bedeni doğrudan doğruya gebeliğe hazırlayan fizyolojik süreçlerden kaynaklandığını ne sürer. Hastalarında bu türden gerilimlere rastladığı zaman, bir ocuk arzusunu içeren çatışmalar bulacağını ve bu konuda yanılmadığını vurgular (Horney, 1999, s.27).

Freud, kadınların regl kanaması ile bekretin kaybedilmesi arasında bilinaltlarında bir bağlantı kurduklarını ve böylece regl kanamasının ruhsal şiddet ve hasara neden

olduğuna işaret etmektedir. Özellikle ilk regl kanaması ile menopozu karşılaştırmaktadır. Her iki olayı da kadınların hayatında huzursuzluğa neden olan içsel krizler olarak görmektedir. Normal zamanlarda nevrotik olmayan bir kadının bile bu dönemlerde nevrotik davranışlar sergileyebildiğini ileri sürmektedir (Özarslan, 2004, s. 40).

Menstrüel psikoz, regl döngüsü ile uyumlu olarak hızlı ve çabuk ilerleyen kısa süreli psikotik belirtilerin görüldüğü ve regl kanamasının bitimiyle birkaç gün içerisinde sonlanan psikolojik nöbetleri içermektedir. Menstrüel psikoz, sıklıkla erken ergenlik döneminde başlayan ve birçok kişide öncesinde psikozu başlatan bir psikososyal durumun bulunmadığı bir bozukluk olarak belirtilir. Bireylerin ergenlik dönemine girişleriyle birlikte fiziksel, psikolojik ve sosyal dönüşümler yaşamaktadırlar. Bu değişim ve dönüşümlere farklı duygular ve deneyimler de eşlik etmektedir. Bu dönemde kişiler duygusal durumlar, ön görülemeyen dalgalanmalara daha yatkındır (Akoğlu, Demir ve Algedik, 2023, s. 521-522).

Psikoloji alanında regl dönemini konu edinen çalışmalarda genellikle regl döneminin kadının ruh sağlığında gerçekteşen değişimler üzerinde durulmuştur. Ruhsal açıdan gerilim hali yalnızca regl döneminde değil, kanamanın başlangıcından önceki günlerde de kendini göstermektedir. Araştırmamız açısından psikoloji alanında yapılan çalışmalar, katılımcıların regl dönemi ruh hallerinde yaşadıkları değişimler hakkında bilgi sahibi olup olmaması konusunda incelenmiştir.

Regl ile ilgili sosyoloji alanında yapılan çalışmalar sağlık alanında yapılan çalışmalara oranla oldukça sınırlıdır. Regl olmanın sosyolojik açıdan değerlendirilmesine, genellikle toplumsal cinsiyet eşişsizliği konusunda değinilmiştir. Konuyu ayrıntılı bir şekilde inceleyen fazla çalışma bulunmamaktadır. Yapılan çalışmalar incelendiğinde bireyin regl olmaya bakış açısı ve regl olmak ile ilgili bilgilerin anneden kız çocuuğuna nasıl aktarıldığının incelendiği görülmektedir.

İlk regl kanaması ile başlayan kadının çocukluktan ergenlik dönemine geçişinin simgesi olan regl döneminin fizyolojik ve psikolojik yönünün yanı sıra sosyokültürel yönü de bulunmaktadır. Regl dönemi kadınlara doğurganlık özelliğinin beraberinde yeni sosyokültürel sorumluluklar da yüklemektedir. Erkek için ergenliğe geçişte böyle somut bir durum yokken kadın, regl kanamasının neden olduğu fiziksel ve ruhsal sorunların yanı sıra

sosyal yaşamın da getirmiş olduğu sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır. Regl döneminde kadınlar genellikle hasta, kirli ve tehlikeli olarak görülmektedirler (Arasan, 2010, s. 34).

Fizyolojik bir olay olan regl kanaması, uzun zamandır antropoloji ve sosyolojinin de temel konularından biri olmuştur. Regl dönemi ile ilgili yasaklamaların yaygın olarak görülmesi ve kültürler arası benzerliği, bunların kökenleri ile ilgili araştırmalar yapılmasına neden olmuştur. Regl kanaması ile ilgili analizler tabu ve kirlenme kavramları üzerinde odaklanmaktadır. Regl kanının ve regl dönemindeki kadının yaygın olarak tehlikeli ve kirli olarak görüldüğü yapılan sosyal araştırmalarda sıklıkla rastlanılan bir sonuçtur (Özarlan, 2004, s. 46).

Yapılan sosyolojik araştırmalarda genellikle regl dönemi ile ilgili kadınların bilgi düzeyleri, inanç ve tutumları konuları incelenmiştir. Kadınların regl dönemlerinde, bedensel eylemlerini kısıtlaması (saç kesimi, saç boyamak, tırnak kesmek, banyo yapmak), kimi besinlerden uzak durmaları (turşu, yoğurt, bitki vb.) ve dini pratiklerin kısıtlanması (ibadetlerin yapılmaması, kutsal alanlara ve mezarlıklara girilmemesi) gibi kendilerine birtakım yasaklar koydukları yapılan araştırmalarla ortaya koyulmaktadır.

Sosyoloji alanında regl dönemini konu edinen çalışmalarda genellikle regl döneminin anneden kız çocuğuna nasıl aktarıldığı üzerinde durulmuştur. Kadınların regl dönemi pratikleri, regl dönemine bakış açıları, regl kanaması ile ilgili ön bilgilerinin olup olmaması, ön bilgisi olan kadınların bu ön bilgileri hangi kaynaktan edindiği bilgileri incelenmeye çalışılmıştır. Araştırmamız açısından sosyoloji alanında yapılan çalışmalar, katılımcıların regl dönemi hakkında edindikleri bilgilerin yalnızca anneleri tarafından almadıkları, farklı ebeveyn, sosyal çevre ve akranları tarafından da bilgilendirildiklerinin tespit edilmesi açısından bu alanda yapılan çalışmaların incelenmesi önem arz etmektedir.

Diğer taraftan akademik çalışmaların yanı sıra regl dönemi çeşitli televizyon dizileriyle birlikte sinema ve belgesellere de konu olmuştur. Sihirli Annem, Çocuklar Duymasın, Halam Geldi, Regl Olanlar Anlatıyor yapımları bunlardan bazılarıdır. Televizyon dizilerinin ve sinema filmlerinin genel izleyici kitlesi üzerindeki etkileri çoğunlukla toplumsal ahlak konuları üzerine odaklanmaktadır. Bakış açılarının toplumu genel olarak değiştirebilmesi açısından bu alanda yapılan çalışmalar önem arz etmektedir. (Kırtepe, 2014, s. 45). Televizyon dizileri ve sinema filmleri incelendiğinde regl dönemleri genellikle açık

bir şekilde ifade edilen bir unsur olarak işlenmemiştir. Konudan daha çok üstü kapalı bir şekilde bahsedilmiş ve bahsedilse bile gizli tutulması, saklanması gereken bir durum olarak ekranlara ve onları izleyen, takip eden kitlelere yansıtılmıştır.

Sihirli Annem dizisinin ilk sezonunda Ceren karakterinin, beşinci sezonunda ise Çilek karakterinin ilk regl deneyimleri ekrana taşınmıştır. Sezonda ekranlara gelen bölümde Çilek karakterine komşuları olan Suzan karakteri tarafından “genç kızlık tokatı” olarak tabir edilen, genellikle Doğu Anadolu ve İç Anadolu bölgelerinde bilinen ama günümüzde çok uygulanmayan bir gelenek ekranlara taşınmıştır. Kızlara tokat atıldıktan sonra bunun bir gelenek olduğu, ilk kez regl olan genç kızlara büyüklerinin bu şekilde regl dönemlerinde yanaklarının al al olması için yapıldığı anlatılıyor ama Ceren ve Çilek karakterleri bu geleneğe büyük tepki gösteriyorlar.

Bir dönem pek çok kişinin severek izlediği Çocuklar Duymasın dizisinin ilk sezon 8. bölümünde Duygu karakteri regl olduğunda annesi evde olmadığı için ağlayarak ve panik içinde bu ilk regl deneyimini mecbur kaldığı için babası Haluk ile paylaşmıştır. Babası Duygu’yu sakinleştirmek için bunun korkulacak bir şey olmadığını genç kızlığa adım attığını, regl olmanın sağlıklı bir birey olduğunun göstergesi olduğunu ve ilk regl deneyimini kendisiyle paylaştığı için çok mutlu olduğunu dile getirir. Babasının bu şekilde kızını rahatlatması ve regl döneminin normal bir süreç olduğunu dile getirmesi dizinin yayımlandığı dönem açısından oldukça önemli bir gelişmedir.

2013 yapımı gazeteci Evrim Kanpolat tarafından gerçek bir olaydan esinlenerek çekilen Halam Geldi isimli sinema filmi KKTC’de geçmektedir. Filmde genel olarak regl olan kız çocukların okuldan alınışı, çocuk gelinler ve akraba evliliği üzerinde durulmaktadır. Regl olan kızların bunu ailelerinden gizlemeye çalışmaları, regl olur olmaz aileleri tarafından önceden belirlenen akrabalarıyla evlendirilmeleri ve çocuklarının sakat olması diğer işlenen temalar arasında yer almaktadır.

Bütün bunların yanı sıra çeşitli internet ortamlarında ve sosyal medya kanallarında regl olmaya dair bilgilendirici videolar bulunmaktadır. Bunlara BBC News’in 11 Ekim 2021 tarihinde Esra Yalçınalp tarafından hazırladığı “Regl olanlar anlatıyor: İlk deneyim, hurafeler, tabular...” başlığıyla yayımlanan video örnek olarak verilebilir. Regl dönemi

hakkında uzman kişiler tarafından doğru bilgilendirmelere yer verilmesi açısından önemli bir kaynak olarak gösterilebilir.

Regl olmak uluslararası alanda da çeşitli sinema, belgesel ve televizyon dizilerinde de ele alınmıştır. Bunlardan, Stephan King'in 1974 yılında yayınlanan Göz isimli romanından sinemaya uyarlanan 2013 yapımı Carrie - Günah Tohumu filminde, başroldeki genç kızın regl hakkında ön bilgisi olmadan ilk regl kanamasını olmasına ve bu durumu adlandıramamasından kaynaklı korkusuna odaklanılmıştır.

2018 yapımı Period End of Sentence belgeseli Rayka Zehtabchi tarafından çekilmiştir. Belgeselde Hindistan Delhi kentinde yaşayan kadınların ped yoksunluğuna değinilmiş ve kadınların ped kullanmayı bilmedikleri hatta regl olmaya başladıklarında okulu bırakmak zorunda kaldıkları anlatılmıştır. Arunachalam Muruganantham icat etmiş olduğu düşük maliyetli kadın pedi makinası ile Hindistanda %10'dan bile daha az olan ped kullanımını arttırmayı hedeflemiştir. Kadınlarla iş birliği yaparak pedin üretim bandına kadınları da dâhil edilmesi ile belgeselde kadınların "FLY" marka pedleri üretip daha sonra satışa sunmaları ve üretim aşamalarına detaylı şekilde değinilmiştir.

2018 yapımı gerçek bir hayat hikâyesinden uyarlanan Padman filmi, Hindistan'daki hijyenik ped ürünlerine ulaşımında sorun yaşayan kadınların hayatlarını konu ediniyor. Filmde, regl dönemiyle ilgili olarak ülkedeki hijyenik ped kullanım oranının azlığı, ilk regl ritüelleri ve kadınların regl olduklarında evlerin dışında yaşamalara kadar pek çok farklı unsura yer verilmiştir.

The IT Crowd dizisinin ilk sezon altıncı bölümünde kadın karakter regl olduğunda aynı ofiste çalıştığı iki erkek arkadaşına regl olduğunu anlatmaya çalışırken halam geldi tabirini kullanır ama arkadaşları durumu anlamayınca regl döneminde olduğunu söyler. Regl olduğunu "aunt Irma visits" olarak ifade ettiği sahnede halam geldi tabirinin sadece Türk toplumunda değil farklı toplumlarda da kullanıldığına dair güzel bir örnek oluşturmaktadır.

Çalışmanın bu bölümünde literatürde regl dönemi ile ilgili yapılan çeşitli araştırmalardan sağlık, din, psikoloji ve sosyoloji açısından örnekleri incelenmiştir. Daha sonra ülkemizde ve yurt dışında televizyon sinema ve belgesellerde regl dönemine nasıl değinildiği örnekler verilerek açıklanmaya çalışılmıştır. Toplumda yaşayan tüm bireylere

ulaşım sağlayabilmesi açısından televizyon dizileri büyük öneme sahiptir. Süreç içerisinde incelendiğinde reklamlarda, dizilerde küçük sahneler olarak bile regl döneminden bahsedilmesi konunun daha görünür olması açısından önemlidir.

3. ARAŞTIRMANIN KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVESİ

3.1. Araştırmanın Kavramsal Çerçevesi

Bu bölümde çalışmanın kavramsal çerçevesini oluşturan, regl, tabu, kuşak kavramı, kuşakların sınıflandırılması, Sessiz kuşak, Baby Boomers kuşağı, X kuşağı, Y kuşağı ve Z kuşağı kavramlarının açıklanmasına yer verilmiştir.

3.1.1. Regl Dönemi

Regl dönemi farklı disiplinler tarafından ele alınmaktadır. İncelenen çalışmalarda regl her araştırmacı tarafından tanımlanmaya çalışılmıştır ve genellikle çok küçük farklar olmakla birlikte aynı tanımlama yapılmaktadır.

İlk olarak en genel referans olan Türk Dil Kurumu sözlüğüne (1998, s. 173) bakıldığında regl olmak, kadınların vücutlarında aylık döngülerle meydana gelen kanamalar olarak tanımlanmaktadır. Regl, kız çocuklarının ergenlik dönemi itibariyle rahimde döllemeyen yumurtaların rahim kanalından dışarı atılması durumuna verilen isimdir. Vücutta meydana gelen ilk regl kanaması genç kızların bedenlen artık üreme işlevini yerine getirebileceği yönünde yorumlanmaktadır. İlk regl kanaması her bir kız çocuğunda farklı yaşlarda meydana gelebilmektedir. Bu farklılığın pek çok nedeni vardır. Kız çocuğunun beslenme alışkanlıkları, kalıtsal özellikler ve yaşadığı bölge regl olma yaşı ile doğru orantılıdır. Regl olma yaşı sıcak bölgelerde yaşayanlarla soğuk bölgelerde yaşayan kişiler karşılaştırıldığında çok daha erken olduğu görülmektedir (İşçi, 2018, s. 24). 1840 yıllarında sanayileşmiş batılı toplumlarda regl olma yaşı 17 iken Avrupa toplumlarında ortalama regl yaşı, 1840'lardan 1950 yılına kadar on sene bir kez, dört ay öne çekilmiştir. Günümüz sanayileşmiş ülkelerinde ilk regl deneyiminin 12-13 yaş aralığında yaşandığı gözlemlenmektedir (Akkoç, 2021, s. 25). Ergenliğe giren kız çocuklarının vücutlarında belli değişiklikler meydana gelmektedir. Bu değişimleri örnekleyecek olursak öncelikle vücut hatları belirginleşir ve vücudun belli bölgelerinde tüyler çıkmaya başlar. Belirtilen değişimler farklı kişilerde farklı şekillerde görülebilmektedir. Bu değişimlere ek olarak vücuttaki hormonal değişimlerin de etkisiyle regl kanaması meydana gelir (İşçi, 2018, s. 24).

Kadın, regl döneminin başlangıcı ile üreme özelliği edinir. Her kadın vücudunda doğuştan yüz binlerce yumurtaya sahiptir. Bu yumurtalar rahimde bulunan yumurtalıklarda

rahimin sağ ve sol tarafında olmak üzere yine rahim ile bağlantılı bölümde saklanır. Ergenliğe henüz girmemiş kız çocuğunun yumurtaları üreme için yeterli değildir. Gerekli olgunluğa erişebilmeleri için kız çocuğunun ergenlik dönemine girmesi gerekmektedir. Ergenlik dönemi ile birlikte yumurtalar olgunlaşmaya başlar ve ilk regl kanaması, bu sürecin başlangıcı sayılmaktadır (Arasan, 2010, s. 26). Regl olmak kadının üreme fonksiyonunun en önemli göstergesidir. Kadınların doğurganlık kapasiteleri, ilk regl kanamasının başlamasıyla ya da yaklaşık olarak bir yıl sonra başlamaktadır. İlk regl kanaması ile bu kanamanın tamamen kesilmesi yani menopoz dönemi arasında kadınlar hayatları boyunca ortalama olarak 300 ile 500 kere regl dönemi yaşamaktadır (Özaslan, 2004, s. 25). Aylık regl dönemleri, kadınların hayatlarının yarısından daha fazla bir bölümünde devam etmektedir. Regl dönemleri kadını gebelik durumuna uygun hale getiren bir takım biyolojik süreçlerdir. Başka bir açıdan bakıldığında regl dönemi insanların üreyebilmesi ve dolayısıyla soy devamı açısından oldukça önemli bir süreçtir (Şenyürek, 2019, s. 1).

Örnek (1971, s. 32) regl olmayı “Kadının regl olması bazı yasak ve kaçınmaları da beraberinde getirmektedir. Örneğin Hindu geleneklerinde, regl olan kadın, çoğu zaman başkalarıyla birlikte yemek yemez, belirli yiyeceklere dokunmaktan kaçınır ve günlük belli işlerini tek başına halletmesi gerekmektedir. Ayrıca, kadınlar bu durum için özel suretle yapılmış aybaşı kulübelerinde yatıp kalmaktadır. Köyün dışına kurulan bu kulübeler erkeklerle regl olan kadınların bir araya gelmesini önlemektedir” şeklinde tanımlamaktadır. Aybaşı kulübeleri genellikle yeni regl olmuş kız çocuklarına, yaşça büyük diğer kadınların gelenekleri öğrettikleri ve regl hakkında bilgi verdikleri yerler olarak da bilinmektedir.

Örnek’in (1971, s. 33) çalışmasında incelemiş olduğu başka bir coğrafya olan Afrika’daki regl ile ilgili gelenekleri “ilk regl olan kız, bir aybaşı kulübesinde kalır ve bu olay özel bir oyunla kutlanır. Aybaşı kulübelerinin bulunmadığı yerlerde, evin bir kısmı hasır örtülerle bölünerek bu günlerde kullanılır. Burada kalan kız diğer kaçınmaların yanında saçlarını kestirir, sık sık yıkanır, tütsülenir ve bedenine merhemler, boyalar sürer. Böylece pisliğini gidermiş olur, çünkü ilkelerin çoğu bu dönemlerde kadınların pis olduğuna inanır. Özellikle erkekler bu dönemlerde kadınlardan kendilerine zarar geleceğine inanmaktadır. Regl kanını tehlikeli bir nesne olarak anlamlandırırır” şeklinde ifade etmektedir.

3.1.2. Tabu

Türk Dil Kurumu sözlüğünde tabu; kutsal sayılan bazı insanlara, hayvanlara, nesnelere dokunulmasını, kullanılmasını yasaklayan aksi yapıldığı zaman zararı dokunacağı düşünülen dini inanç (TDK, 1998, s. 2210) olarak tanımlanmaktadır.

“Tabuları sürekli ve geçici tabular olmak üzere ikiye ayıran Freud (1998, s. 43), kadınların aylık kanamalarının geçici tabulardan olduğunu belirtmektedir. Bu ayrım, kadınların regl dönemlerinde ortaya çıkan ve âdet dönemi bittiğinde sonlanan toplumsal kuralları gayet iyi açıklamaktadır. Bununla birlikte, sağlıklı bir kadının erinlik dönemi ile menopoz dönemi arasındaki süre boyunca (gebe olmadığı takdirde) regl olacağı düşünüldüğünde, kadının yaşamı boyunca her ay düzenli olarak regl olmasının yanı sıra düzenli olarak bu geçici tabular tarafından çevreleneceği görülmektedir. Dikkatli incelendiğinde tabunun tanımının aylık kanamalara yönelik inanışlarla benzer bir doğrultuda olduğu görülmektedir” (Freud, 1998, s. 43-44).

Örnek (1973, s. 29-57) geçici tabuyu, kabile başkanları, din adamları ya da büyücüler gibi kişilerin, bir bitkinin ya da bir hayvanın geçici bir süre ile başka kişilere yasaklanması durumu şeklinde yorumlamıştır. Sürekli tabuyu ise, başkanları, kutsal nesnelere, tapınakları, totemleri vb. kapsayan ve bunları türlü kurallarla çevreleyen sürekli yasaklar olarak tanımlar.

Tabu kelimesini İngilizceye kazandıran Kaptan Cook’a göre tabu terimi çok karmaşık bir anlama sahiptir. Genellikle yasaklanmış bir şeyi ifade eder. Ancak bu yasak, sadece kelimelerin söylenmesinde değil, yasaklanmış olan çeşitli davranışları, tüketilmemesi gereken yiyecekleri ve kullanılmaktan kaçınılması istenilen aletleri de içerir. Tabuları oluşturan nedenler toplulukların kültürel miraslarından ve bu kültürel anlamları aktarımından kaynaklanmaktadır (Arslan Erol, 2006, s. 36-37).

Tabular için doğruluklarına dair hiçbir rasyonel açıklama sunmamaktadır. Bu yasakların kökleri belirsiz ve anlaşılmalıdır ancak toplumsal yaşam açısından bu yasaklara maruz bırakılan kişiler için durum kaçınılmazdır (Freud, 1998, s. 39-40). Frazer, regl sürecini geçici tabulardan biri olarak tanımlamaktadır. Pek çok toplum regl sürecindeki kadınlardan kaçınmak gerektiğini vurgulamaktadır. Kadınların regl sürecini izolasyon halinde ve önceden belirlenen ritüelleri gerçekleştirerek tamamlamalıdır. Papua Yeni Gine ülkesinde, regl kanamasını ilk kez deneyimleyen genç kızın, yaklaşık bir hafta boyunca evden çıkmasına izin verilmemektedir. Besin olarak yalnızca haşlanmış patates yemesine

olanak tanınırken, su içmesine bile izin verilmemektedir. Regl dönemindeki genç kızlar, kendileriyle aynı yaştaki birkaç kız çocuğuyla birlikte karanlık bir odada otururlar ve yaşlı kadınların tavsiye ve talimatlarını dinlerler. Regl döneminde genç kızlara, regl süresince vücutlarından gelen kanın oldukça tehlikeli olduğu öğretilmektedir. Bu nedenle temizlik için kullanılan kumaş ve yaprakların uygun şekilde imha edilmesi gerekmektedir. Bu inanışla yaşayan toplumlarda evli kadınlar adet dönemlerinde eşleri veya akrabaları tarafından bu dönem için yaptırılan kendi evlerinden ayrı, özel tahta odalarda yaşamaktadırlar (Vargün, 2021, s. 2).

3.1.3. Kuşak Kavramı

Bu bölümde kuşak kavramı, kuşakların sınıflandırılması, kuşakların özellikleri ve tabuların aşılmasındaki sürecin kuşaklara yansımalarına yer verilecektir.

Kuşak kavramı, yaklaşık olarak aynı yıllarda doğmuş, aynı çağın şartlarını, dolayısıyla birbirine benzer sıkıntıları kaderleri paylaşmış, benzer ödevlerle yükümlü olmuş kişiler topluluğudur (TDK, 1998, s. 1421).

Biyolojik tanıma göre; her bir bin yıllık döneme ortalama 20 - 25 yıl aralıklarla kuşaklar yerleşmiş olmaktadır. Bu tanım geçmişte sosyologlara çalışmaları konusunda yol gösterse bile bugün üzerinde tekrar durularak düşünülmesi gerekmektedir. Çünkü bu kuşak tanımlaması yalnızca yılı temel almaktadır. Fakat yeni teknoloji, değişen kariyer algısı ve toplumsal değerlerle birlikte çalışma seçenekleri de değişiklik göstermektedir. Ayrıca biyolojik olarak tanımlama yapmak gerekirse, ortalama olarak çocuk doğumunun diğer dönemlere oranla ertelenmesi nedeniyle, bir kuşak bu güne kadar olanlardan daha farklı süreye yayılmaktadır (Metin & Kızıldağ, 2017, s. 342).

Ayrıca geçmiş dönemlere göre çocuk doğumlarının ertelenmesi de her bir kuşağın farklı zaman aralıklarına yayılmasına sebep olmuştur. 1980lerde ortalama ilk anne olma yaşı 25 iken 2010 yılında bu yaş 31'e ulaşmıştır. Tüm bu koşullar kuşakları biyolojik anlamda tanımlamak yerine sosyolojik olarak tanımlamanın daha aydınlatıcı olabileceğini göstermektedir (Erdoğan, 2019, s. 6).

Kuşak kavramı daha önceki yıllarda Auguste Comte, Karl Mannheim ve Stuart Mill tarafından incelenmiş olsa da asıl popüleritesini İngelehart, Howe ve Strauss'un bu alandaki çalışmaları ile yakalamıştır. Araştırmacıların kriterlerine göre;

- Kuşak grupları aynı yaş aralıklarına sahip ve yaşamlarının gelişim yıllarında ortak tarihi ve sosyal bir takım olayları paylaşan,
- İçinde buldukları dönemin belirli olgu ve olaylarına yönelik kolektif bir bilinç fikir, dünya ideolojisi, tecrübe, tutum ve davranış geliştiren,
- Dönemin mücadele ve heyecanlarını birlikte deneyimleyen,
- Yaş gruplarıyla paylaştıkları deneyim ve becerilerin bilincinde olan, dışarıdan bakıldığında fark edilmese de akranlarıyla ortak kimlik duygusuna bürünmüş bireylerden oluşan topluluklar şeklinde tanımlanmaktadır (Erdoğan, 2019, s. 7).

Daha kapsamlı bir tanımlama yapan Keleş (2011) bu kavramı, ekonomik ve sosyal hareketlerle oluşmuş zaman aralıkları kuşak olarak adlandırılmaktadır olarak tanımlar. Yetiştirilme biçimleri ve içinde buldukları ortam değişiklikleri sebebiyle kuşak olarak da adlandırılan kişiler arasında gerek karakter gerek çalışma biçimleri ve gerekse beklentilerinde önemli farklılıklar gözlenebilmektedir (Keleş, 2011, s. 129).

Kuşaklar arası farklılıklar, tarihsel süreç açısından değerlendirildiğinde kuşaklar arasında fikir ayrılıklarına yol açabilmektedir. Her bir kuşağın üyeleri, bir önceki kuşağı daha muhafazakâr ve kuralcı, kendinden sonra gelen kuşağı ise bilinçsiz ve saygısız olarak algılamaktadır. Yeni kuşaklar kendinden önceki kuşaklara göre daha yenilikçi ve değişikliklere daha kolay uyum sağlarken, eski kuşaklar yeni kuşaklara oranla yeniliğe daha kapalı oldukları için yeni gelişmelere adapte olmakta zorluk çekmektedirler (Göktaş & Çarıkçı, 2015, s. 9).

3.1.4. Kuşakların Sınıflandırılması

Kuşakların tutum ve değerlerinde meydana gelen farklılığın kişilerin çocukluk, gençlik yetişkinlik ve yaşlılık gibi yaşam evrelerinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Kuşakların incelenmesinde en önemli problem, kuşakların tanımlanmasıyla ilgili 3 önemli kavramın sonuçlarının ayrıştırılamamasıdır.

Bunlar; kişinin yaş, tarihsel dönem ve kohort (benzer sıkıntıları ve deneyimleri yaşamış kişilerin oluşturduğu topluluk) değişkenleridir. Bireylerin yaşlandıkça daha fazla toplulukçu ve tutucu olduğu, buna karşın değişime, açıklığa ve bireyciliğe daha az eğilimli olduğu bilinmektedir (Gürbüz, 2015, s. 42).

Doğum yıllarına bakılarak neredeyse aynı dönemlerde dünyaya gelen, aralarında herhangi bir kan bağı olmayan, dünyaya geldiklerinde yaşanan olayların etkileriyle benzer düşünce, tutum ve davranışlara sahip kişiler aynı kuşak sınıfında yer almaktadır. Farklı kuşakların bakış açıları ile çalışma tarzlarını anlamlandırabilmek ve sağlıklı bir kültürel yapının inşasını sağlayabilmek için bu sınıflandırmanın yapılması zorunlu hâle gelmektedir. Kuşakları sadece doğdukları zaman dilimleri temel alınarak sınıflandırmak doğru olmaz. Aynı zamanda kuşakları oluşturan topluluğun düşünceleri, hissettikleri ve deneyimlerinin tanımlanması da, onları sınıflandırmak için kullanılmaktadır. Önemli olaylar, toplumsal eğilimler ve örgüt kültürleri ile şekillenen çalışma tarzları, kuşak farklılıklarından kaynaklanmaktadır. Bu durum örgütlerde bir arada çalışan kuşakların kültür farklılıkları ve iletişim sorunlarının temelini oluşturmaktadır. Ortalama her yirmi-yirmi beş yılda yeni bir kuşak doğmaktadır ve bu kuşakların da ortak istekleri, ihtiyaçları, güdülleri ve eylemleri oluşmaktadır. Kuşakların basit ama kanıtlanmış içgüdüleriyle yaş eğrisi, işe bakış açıları, kuşaksal değişimi ve kuşaksal etkinin tüm ticari faaliyete etkisi ile kuşakların algılama tarzlarının kökten değişmesine sebep olmaktadır. Kuşakların sınıflandırılması problemi disiplinler arası çalışılan geniş kapsama sahip bir konudur. Her toplumda kuşakların sınıflandırılması farklılıklar gösterebilmektedir. Kuşak kavramının çalışıldığı birbirinden farklı çalışmalar incelendiğinde, kuşaklar için belirlenen kabul görmüş ortak bir görüş olmadığı anlaşılmaktadır (Adıgüzel, Batur & Ekşili, 2014, s. 70).

Her bir kuşağın katılımcılarının özgün karakteristik özellikleri, benimsemiş oldukları değerleri, gelenekleri, güçlü ve zayıf yönleri bulunmaktadır. Bununla birlikte bir nesilden ya da bir kuşaktan söz ederken kalıp yargıların olduğunu hatırlamak önemlidir. Kuşakların katılımcılarını tanımlarken, kuşaklara yüklenen her bir özelliğin tüm katılımcılar tarafından benimsenmediğini belirlemek ve anlamak gerekir.

Genel görüş olarak literatür incelendiğinde kuşakların sınıflandırılmasında en önemli özellik kişilerin doğum yılları olarak belirlenmektedir: Cheung her bir kuşak arasında 40 yıl olması gerektiğini kabul ederken, Strauss ve Howe bu farkı 20 yıl, Kondrateiff 20-30,

Bousquet de 30 yıl olarak kabul etmektedir (Morsümbül, 2014, s. 17). Bu çalışmada ise Gürbüz'den (2015) yola çıkılarak kuşaklar arası regl tabularını incelerken yaş grupları şu şekilde operasyonelleştirilmiştir: Sessiz Kuşak (1925–1944), Baby Boomers (1945–1965), X Kuşağı (1966–1979), Y Kuşağı (1980–1995) ve Z Kuşağı (1996-2020).

3.1.5. Sessiz Kuşak (Gelenekseller)

1925 – 1944 yılları arasında doğan kişilerden oluşan bu kuşak, bazı kaynaklarda yetişkinler, gelenekseller veya veteranlar olarak da adlandırılmaktadırlar. Bugün dünya nüfusunun küçük bir kısmını oluşturan kuşak, tarihte siyasal, toplumsal ve ekonomik birçok önemli olaya tanıklık etmiştir. II. Dünya Savaşı, ekonomik buhran gibi olayları yaşamış hatta Cumhuriyetin ilk yıllarını görmüş bu kuşak üyeleri çağımızın büyük anneanne ve dedeleridir. Gelenekseller, sayıları az da olsa özelliklerine bakıldığında, otoriteye saygılı, düzen denge ilişkisine sadık, istikrar ve güven duygusuna önem veren bireylerdir. Bu kuşak birçok alanda günümüzün değişen çalışma ve yaşam düzenine uyum sağlamakta problemler yaşamaktadır. İletişimi, direkt posta gibi yazılı formlar ve türevleriyle daha basit düzeyde kurmayı tercih etmektedirler (Erdoğan, 2019, s. 9-10).

Bizim araştırmamızda sessiz kuşakta doğan kişilere ulaşılmakta zorluklar yaşanıldığı ve ulaşılan üç kişiden iki kişinin araştırmaya katılmayı reddetmesi, bir kişinin de çekimser olması ve araştırma sorularını gördükten sonra katılmak istememesi nedeniyle sessiz kuşak araştırma kuşaklarımıza dâhil edilememiştir.

3.1.6. Baby Boomers (Bebek patlaması)

1945 - 1965 yılları arasında doğan kişilerden oluşan bu kuşağın, bebek patlaması veya patlama kuşağı olarak adlandırılmasının sebebi, II. Dünya savaşı sonrası bebek doğum oranlarının büyük oranda artmasıdır. Sancılı dönemlerin etkisinden çıkılmaya çalışıldığı, refah politikalarının uygulandığı bu yıllarda ortaya çıkan kuşağın üyeleri; siyasal, toplumsal, ekonomik, kültürel ve teknolojik önemli ilerlemelere tanıklık etmişlerdir. Bunlar, dünyada insan hakları çalışmaları ile ülkemizde tek partili hayattan çok partili hayata geçiş, radyo ve televizyonun altın çağını yaşamış kuşak temsilcileridir. Televizyonu iletişimde etkin bir araç olarak kullanan ilk kuşak olmasıyla dikkat çekmektedir (Erdoğan, 2019, s. 10).

Kolay uyum sağlayabilen bir kişilik yapısına sahiptirler, hedeflerine ulaşmak için çabalarlar, olumlu düşünürler, özgürlüğü severler, dünyayı keşfetmek ve hayatın her anından keyif almak isterler, çatışmalardan kaçınırlar, hizmet odaklıdır, ikili ilişkilerinde ve hayatlarının genelinde muhafazakâr bir tutuma sahiptirler (Göktaş & Çarıkçı, 2015, s. 8).

Bizim araştırmamızda regl tabularının tarihsel değişimini daha iyi anlamlandırabilmek için ulaşabildiğimiz en yaşlı kuşak mensupları Baby Boomers kuşağından kişilerdir. Bu araştırmada Baby Boomers kuşağındaki kadınların cevapları, tarihsel değişimi daha iyi kavranabilmesi açısından önem arz etmektedir.

3.1.7. X Kuşağı (Baby buster)

1966 – 1979 arasında dünyaya gelen kişilerden oluşan bu jenerasyon, X kuşağı ismiyle adlandırılmaktadır. X kuşağı bireyleri, teknoloji ve bilgi ile barışık, girişimci, amaç odaklı ve bağımsızdır. Farklı kaynaklarda “baby buster” olarak da adlandırılırlar (Adıgüzel, Batur & Ekşili, 2014, s. 172). Bu jenerasyona mensup kişileri girişimci, pragmatik ve yaratıcı özellikleri olan kişiler olarak tanımlamak mümkündür.

Bu kuşak uzmanlar tarafından da rekabetçi olarak tanımlanmaktadır. Bu kuşağın yetiştiği dönem, petrol krizleri ve ekonomik sarsıntularla geçmiştir. 68 kuşağı gelişmelerinin de yaşandığı bu dönemde Türkiye’de üniversite olayları ve sağ-sol çatışması artarken, televizyon da değerli bir iletişim aracı haline gelmeye başlamıştır (Adıgüzel, Batur & Ekşili 2014, s. 173).

Bizim araştırmamızda X kuşağının yer almasının en önemli nedenlerinden biri, yetiştikleri yıllarda televizyonun artık önemli bir iletişim aracı hâline geldiği için regl dönemleri ile ilgili reklâmların ilk kez bu yıllarda televizyon ekranlarına taşınmasıdır. Hijyenik ped reklâmlarının televizyonlara taşınması regl dönemlerinin daha görünür olmasına zemin hazırlamıştır.

3.1.8. Y Kuşağı (Millennials)

1980-1995 arasında dünyaya gelen kişilerden oluşan bu kuşak bireyler, Y kuşağı ismiyle adlandırılmaktadır. Y kuşağına mensup bireyler, yaşadıkları çağın pozitif gelişmeler yaşanmasından dolayı kendinden önceki jenerasyondan ayrılır.

Bu kuşağın mensupları, teknolojik imkânlar olarak da gelişme gösteren bir dünyada yetişmişlerdir. Türkiye’de 1980 sonrası olarak ifade edilen Y kuşağı, bilgisayar ve telefon teknolojilerinin doğduğu, teknoloji dostu, bireysel, rahat ve küreselleşmeye başlayan dünyanın çocuklarıdır. Yaşam şartlarında meydana gelen değişim ve dönüşümler, Y kuşağının diğer kuşaklardan farklı beklentilere, ümitlere ve tercihlere sahip olmalarını beraberinde getirmiştir (Erden Ayhün, 2013, s. 101).

Özgürlüğüne düşkün, kolay adapte olabilen, çabuk vazgeçen, iyi eğitilmiş, otoriteye meydan okuyan, teknoloji hayranı olan gençlerden oluşan bu nesil, sahip oldukları imkânlar sayesinde küreselleşmenin etkilerinin en iyi şekilde hissedildiği, ekonomi ve kültürlerarası etkileşimin arttığı dönemde yaşamaktadırlar (Adıgüzel, Batur & Ekşili, 2014, s. 174).

Bizim araştırmamız açısından değerlendirildiğinde, Y kuşağının yaşadığı hayat şartları ve teknolojiye eğilimi sayesinde diğer kuşaklara oranla regl tabuların yıkılmaya başladığı kuşak olarak değerlendirmek mümkündür.

3.1.9. Z Kuşağı

1996 - 2020 arasında dünyaya gelen kişilerden oluşan bu kuşak Z kuşağı ismiyle adlandırılmaktadır. Z kuşağının içinde bulunduğu döneme bakıldığında hızla teknolojik gelişmelerin ve değişen dünya düzeninin etkisiyle kendinden önce gelen kuşaklardan ayrılmaktadır.

Z kuşağı mensupları, ülkemizde kendini sert siyasi müzakerelerin içerisinde bulmuş, bununla beraber gezi olayları, darbe girişimleri gibi sosyolojik çalkantılara da şahit olmuştur. Okullaşma oranının hızla artmasıyla ilk ve ortaöğrenim olanakları gelişmiş ve her ilde üniversite açılmasıyla yükseköğrenim imkânları gelişmiştir. Bütün bunlarla beraber sosyal medya, bu neslin en önemli gündemi olmuştur. Bu kuşağın mensupları internet ağının yaygınlaşması ve ticaret hayatına girmesiyle de e-ticaret üzerinden alışverişlerine devam etmektedirler. Bütün bu kolaylıklar, olanaklar, bu kuşağının kişilik yapısını etkilemiş, daha sabırsız, daha kolay, daha zahmetsiz bir hayat sürmeyi istemelerine sebebiyet vermiştir (Taş & Kaçar, 2019, s. 653).

Z kuşağına mensup kişilerin diğer kuşaklarla karşılaştırıldığında aralarındaki belki de en önemli ayırıştırıcı özelliği teknolojik gelişmelerin içerisinde dünyaya gelmeleridir. Kişisel alanları konusunda duyarlı, ileri teknolojik aletleri kullanabilen, yeniliğe açık, haberleşme

için telefon ya da e-mail yerine daha çok sosyal medya kanallarını kullanmayı tercih eden, arkadaşlık ilişkilerini daha çok sosyal medya hesapları üzerinden yürüten, teknolojiyi doğal yaşamın bir gerekliliği olarak algılayan bir kuşaktır (Göktaş & Çarıkçı 2015, s. 9).

Z kuşağının bu araştırma açısından önemine bakıldığında, teknolojiyi bu kadar iyi kullanan, bütün kaygı ve düşüncelerini teknolojik kanallardan açıkça ifade edebilen bu kuşağın üyeleri, regl tabularının yıkılmasında önemli bir role sahiptir.

3.2. Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi

Araştırmanın bu bölümünde feminist teori, toplumsal cinsiyet ve ilgili kavramlarından yararlanılan kuramlar ile ilgili bilgiler verilmiştir. Feminist politika, cinsiyetçi düşünce ve eylemlerin tüm biçimlerinin, cinsiyetçi düşünce yapısına sahip kişinin cinsiyet ya da yaş aralığının fark etmeksizin bu düşünce yapısını değiştirmedeği görüşündedir. İnsanların feminizmi anlayabilmesi için öncelikle cinsiyetçi düşünceyi ve bu düşüncenin neden olduğu sorunları anlamaları gerekmektedir (Hooks, 2016, s. 12). Hooks, cinsiyetçilik içermeyen feminist düşünce yapısına sahip insanların, süreç içerisinde asıl sorunun erkek bireyler değil, erkek egemen düşünce yapısı, cinsiyet üzerinden yapılan ayrımcılık ve erkek yönetimi olduğunun farkına varıldığını savunmaktadır. Feminist hareketin temelindeki asıl hedef, yalnızca kadınlara adaletin sağlanması için mücadele etmek değil, aynı anda erkekler için de adaletin sağlanması gerektiğini savunmaktadır. Ataerkil sistemin erkek bireylere de cinsiyet ayrımı yönünde ataerkil bir kimlik dayatılarak, erkeklerin de bazı haklarından mahrum bırakıldığını ve baskı altına alındığını savunmaktadır (Işık, 2022, s. 11).

Judit Butler, insan bedeninin cinsiyetlendirilişinin varlıksal ve doğal bir referansa dayandırılmayacağını savunur. Diğer düşünürlerin aksine Butler, cinsiyeti biyolojik bir gerçeklik olarak kabul etmez. Feminist teorinin kullandığı kadın sınıflandırmasının, biyolojik varoluşa dayanarak ayrımcılıkları meşrulaştırdığını ve dışlayıcı yapıya zemin hazırladığını savunur. Feminizmin kadına çizdiği sınırlardan ve maruz bırakıldığı dayatmalardan kurtuluşu ancak kadın öznenin varlığını doğal bir zemine oturtmaktan vazgeçerek, cinsiyet kimliklerinin yeniden adlandırılmasıyla mümkün olabilir (Öz, Durmuş, 2024, s.137). Hooks ve Butler, feminist hareketin yalnızca kadınlar için değil erkeklerin de problemi olduğunu ileri sürerek, feminist harekete erkeklerin de dâhil edilmedikleri sürece cinsiyet ayrımı, cinsiyetçi sömürü ve zorlamanın değişmeyeceği görüşündedirler.

Bu araştırmada feminist yöntemin tercih edilmesinin en büyük nedeni kadınlara ataerkil toplum tarafından uygulanan ötekileştirme politikalarının, politik bir hareket olan hem teori hem pratiğin i içe geçtiği feminist yöntemlerle daha iyi analiz edilebileceğinin düşünülmesidir. Kadınlara regl dönemlerine olumsuz anlamlar yüklemesinin nedeni, regl süreciyle ilişkili toplumsal, sosyal ve ekonomik ayrımların nedenlerini araştırırken bu sorunların neden kaynaklandığının bulunmasında feminizm kuramları temel oluşturulabilecektir.

3.2.1. Feminist teori, toplumsal cinsiyet, feminist kuramlar ve sosyal öğrenme kuramı

1. Feminist Teori

Neolitik dönemin sonlarına kadar besin toplama ve oğalmada önemli bir role sahip olan kadınlara, sosyal yaşamda da ayrıcalıklara sahipti ve kadının bu üstünlüğü otoriteyi değil eşitliği sağlıyordu. Tarihsel süreç içerisinde üretim aletlerinde meydana gelen hızlı değişim ve gelişmeler sonucunda erkek toplumsal yaşamda ne çıkmaya başladı. Bu gelişmeler toplum içerisinde ayrımları, güçlü olanların zayıf olanlar üzerinde kurmuş oldukları baskıyı ve zorlukları beraberinde getirirken kadınlara da toplumsal yaşa içerisinde daha pasif bir konuma getirmiştir (Erbil, 2023, s. 179). Kadın ya da erkek fark etmeksizin her birimiz dünyaya geldiğimiz zamandan günümüze kadar toplumsal yapı aracılığıyla cinsiyet olarak ayırıştırımcı düşünce ve eylemleri benimseye kodlanıyoruz. Kadınlara ezilmesinin temel sebebi olarak kabul edilen ataerkil düzene karşı feminizm hareketi başlatılmıştır. Feminist hareketin kökleri 18. Yüzyıla kadar uzanmaktadır (Güneş, 2017, s. 246). Feminist teorinin gelişim süreci toplumsal ve ekonomik alanda kadınlara sosyo-ekonomik bağımsızlıklarını elde etmeye başlamalarıyla olmuştur. Bu sosyo-ekonomik bağımsızlıklar genellikle sanayileşme ve modernleşme süreçleriyle doğru orantılıdır.

Toplumsal yapıdaki değişim, ekonomik gelişmeler, modernleşme ve sanayileşme süreçlerinin gerçekleşmesiyle kadınlara sosyal hayat ve ekonomik hayat içerisinde bağımsızlıklarını kazanma eğilimi artmıştır ve feminist bilinç gelişmiştir diyebiliriz (Taş, 2016, s.173).

Feminizm kelimesinin kökeni incelendiğinde, bu terimin Latince kadın'ı ifade etmek için kullanılan femina kelimesinden geldiği görülmektedir. Türk Dil Kurumuna

(TDK, 2023) göre feminizm, toplumsal yapıda kadınlar için adaleti sağlama, erkeklerle eşit haklara sahip olma hedefi olan hareket anlamına gelmektedir. Feminist düşünce en dar anlamıyla cinsiyetçiliğe, cinsiyetçilikten kaynaklanan sömürüye ve baskıya son vermeye çalışan bir harekettir (Hooks, 2016, s.9). Kadının varlığının ve cinsiyetinin algılanış biçimi onun toplumsal hayatta edindiği negatif yer, geçmişten günümüze gelene kadar var olan süreci açıklamıyor. Tersine, insanlığın günümüze gelene kadar geçirmiş olduğu süreci, tarihsel süreç içerisinde yaşanan değişme ve gelişmeleri yansıtıyor.

Kadını erkekten eksik ve aşağı olarak tanımlayan düşünce yapısına meydan okuyan feminizm, toplumsal yapı ve geleneklerin ataerkil düşünce yapısı açısından, kendi ihtiyaç ve arzularının genellemesi temelinde yürütülen ve kadınların eksiksiz ve doğru temsili ile temelden bir sosyal yapı oluşturulabileceğine inanıldığı için, toplumsal dokunun yeniden düzenlenmesini ister (Cevizci, 2005, s.698). Kadının toplum içindeki dezavantajlı konumunun iyileştirilmesi, gerek ev içinde ve gerekse iş hayatında kadına yüklenen roller, cinsiyet farklılığından kaynaklı birtakım eşitsizlik ve adaletsizlikler, kadının toplum içinde bastırılması, ezilmesi ve hatta sömürülmesi gibi temel konular, kadınların hak mücadelesinin haklı dayanak, gerekçe ve temellerini oluşturmaktadır (Egemen, 2023, s. 121). Feminist teori kadınların kamu alanına tamamen katılımını reddeden tıbbi bağlamı benimseyen biyolojik kader görüşünü eleştirmiştir. Bu teoride, toplum yapısındaki erkek egemenliği ve ataerkil sistemin kadınlar üzerindeki gücü ve zorlaması vardır. Kadınların üreme özelliğini kontrol altında tutmak ataerkil toplum yapısında merkezi öneme sahiptir. Kadın bedeni ve sağlığı ataerkil toplumlar tarafından kontrol edilmekte ve düzenlenmektedir. Kadınların beden algıları sosyal ve kültürel varsayımlara bağlanarak etkilenmektedir (Sarı, Yıldız, 2016, s. 35).

Kadınların erkeklerle eşit koşullara sahip olduğu bir toplumsal yapıya giden yolu her iki cinsin ortak bilinç ve çabalarıyla sağlamak mümkündür. Eşit koşulları sağlamak her iki kesimin de çıkarları gözetilerek gerçekleştirilmelidir. İki cinsin de çıkarlarının gözetilmediği durumlarda olumsuz durumlarla karşı karşıya kalma ve haklarından yararlanamama sadece baskı altında tutulmaya çalışılan kesimi değil aynı zamanda baskı altında tutan kesimi de negatif yönde etkilemektedir (Erbil, 2023, s. 181).

Feminist hareket, her kadının ve erkeğin cinsiyetçiliği sona erdirmek amacıyla çalışmasıyla gelişir. Bu durum illa ki gidip feminist örgütlere katılmamızı gerektirmez,

olduğumuz yerden de feminizm hareketi için çalışmalar yürütebiliriz. Feminizm için çalışmaya yaşadığımız yerden, iş yerimizden başlayabiliriz; kendimizi ve çevremizdekileri bilgilendirebiliriz. Geçmişte feminist hareket, kadın ve erkeklere, değişime yönelik yeterli eylem planı sunamamıştır. Feminist politika, amaç ve yönelimimize ilişkin bir dizi genel kabul üzerine kurulsa da feminist değişim için kullanacağımız stratejiler çeşitlilik göstermelidir (Hooks, 2016, s. 140).

a. Birinci feminist dalga

Birinci dalga feminizm, feminizmin ilk dalgası ya da eski dalga feminizm olarak da bilinmektedir. Birinci dalga feminizm, feminizm akımının başlangıcı olarak değerlendirilmektedir (Egemen, 2023, s. 122). Birinci feminist dalga 19. yüzyılın sonu ve 20. yüzyılın başlarında Wol Istonecraft'ın "Kadın Haklarının Savunusu" isimli kitabında önemle üzerinde durduğu konular üzerine oluşturulmuştur (Taş, 2016, s.167). Bu eser, kadının da haklarının olduğunu vurgulayan ilk eser olması açısından önem arz etmektedir. Hak kavramından hareketle, başta eğitim hakkı olmak üzere, kadın ve erkek bireylerin cinsiyet ayırmaksızın eşdeğer özgürlüklere malik olduğunu işlemiştir (Egemen, 2023, s. 122). Birinci dalga feminist harekette genel olarak talep edilen haklar, kadınların oy kullanması, eğitimde fırsat eşitliği ve kadınların mülkiyet haklarını içermekteydi. Talep edilen bu haklar dönemin şartlarına göre temel haklar niteliği taşımaktaydı (Taş, 2016, s.167).

Feminist kuramcılar, kadınların yalnızca ev içi işlerine değil, sosyo-kültürel hayatlarına da vakit ayırmaları gerektiğini dile getirmişler ve kadınlara iş hayatlarında ve özel hayatlarında da eşit ve daha özgürlükçü avantajlar verilmesi için çabalamışlardır (Alikılıç, Baş, 2019, s. 90). Kadınlar tarafından talep edilen eşitliğin sağlanabilmesi yönünde ilk girişim 1893'te Yeni Zelanda'da kadınlara siyasi alanda seçme özgürlüğü hakkı tanınmasıyla sağlanmıştır. Yeni Zelanda'dan sonra, İngiltere 1918'de, ABD 1920'de, Türkiye ise 1930'da kadınlara seçme ve seçilme hakkı tanımıştır. Tüm bu gelişmeler ışığında birinci feminist dalga hedeflerini başarıyla gerçekleştirmiştir (Bahadır, 2024, s.137)

Sonuç olarak birinci dalga feministlerin temel amaçları, oy kullanma hakkı elde etmek, yasal ve sivil haklara kavuşmak ve eğitim görme hakkının tanınması gibi temel konuları içermektedir. Özgürlükler ve her alanda erkeklerle eşitlik gibi sorunlar da tartışılmakla birlikte oy kullanma hakkının elde edilmesine öncelik verilmiştir. Birinci dalga feminist

hareketin en önemli özelliği, başka siyasi hareketlerde de yer almalarıdır. Çünkü bu harekette yer alan feministler aynı zamanda sosyalist, sömürü karşıtı ya da milliyetçiler gibi farklı gruplarda da faal bir şekilde bulunmuşlardır (Altınbaş, 2010, s. 22).

b. İkinci feminist dalga

1960'lı yıllarda Batı'da yaşanan gelişmeler diğer bölgelerde yaşayan kadınları da doğrudan etkilemiştir. Kadınlar, erkeklerle eşitliğini yasalarla garanti altına almış olsalar da, yaşamsal pratikler bağlamında hala erkeklerden farklılıkları bulunmaktaydı (Enginyurt, 2018, s.50). Artık feministler, belirli bir kesim için değil, bütün kadınlar için mücadele edilmesi gerektiği fikrini benimsemişlerdir. Cinsiyetler arası eşitlik için yürütülen çalışmalar sonrasında kadınların kendi yeteneklerini keşfetmesi sonucunda, toplumsal yaşamda kadınlık düşüncesinin cinsiyet ötesinde yaşamlarını sürdürdükleri toplumsal yapının erkek egemen düşünce yapısından kaynaklandığı keşfedilmiştir. Bu nedenle cinsler arası ayrımının nedeninin erkek egemen düşünce yapısı sonucunda ortaya çıktığı keşfedilmiştir (Bahadır, 2024, s.138). Kişisel olan politiktir ve tüm kadınlar kız kardeştir sloganları ikinci dalga feminist hareketin birleştirici ve dönüştürücü unsurları haline gelmiştir. Kadınlar evrensel olarak kız kardeştir çünkü ataerkil sistem kadınların bedeni sistematik bir egemenlik kurmuşlardır. Kişisel olan politiktir çünkü kadının özgürleşme mücadelesi, kadınların bedenleri üzerindeki hâkimiyet biçiminin en yoğun yaşandığı; özel alana, ev içine, yeniden üretim alanına kaydırılmıştır. Aile, özel alan, yeniden üretim alanı ataerkil sistemin kadınlar üzerinde kurduğu sistematik baskının en yoğun yaşandığı yerdir (Güneş, 2017, s. 246).

İkinci dalga feminist hareket, birinci feminist dalgadan farklı olarak kadınların sadece eşit haklara sahip olması konusu ile yetinmemiştir. Eşitlik yerine kadınları ataerkil toplum yapısından tamamen kurtarmayı amaçlamışlardır. İkinci dalga feminizm de kadının geleneksel kadınlık rolleri sorgulanmaya başlanmıştır. Kadınların teknoloji ve bilimsel verilerden yararlanmalarını, kültürel düzeyde kendilerini yükseltmelerini ve kendilerini her alanda geliştirmeleri gerektiğini savunmuştur. Bu bilinçlenme düzeyiyle kadınlar kamusal alanlarda kendilerini erkekler kadar görünür kılma amacıyla gerçekleştirilmiştir. İkinci dalga feminizm birbiriyle çatışma halinde olan pek çok feminizm türünü içermektedir (Altınbaş, 2010, s. 23).

İkinci dalga feminist hareket içinde toplumun değişimini hedefleyen radikal, reformcu ve kapsamlı talepler söz konusu olmuştur. Bu dönemde feministler, ideoloji, bilim, kültür, özel yaşam ve siyasal alanlarda mücadelelerine devam etmiştir. Bu mücadele sürecinde birçok örgütlenmeler, yayınlar ve eylemler gerçekleştirmişlerdir. Bütün bu mücadelelerin en temel hedefi, ataeril yapıların her alanda ortadan kaldırılmasıydı. (Taş, 2016, s. 171).

c. Üçüncü feminist dalga

Üçüncü feminist dalga, 1990 yılının ilk yarısında kendinden önceki feminist harekete karşı ortaya çıkmıştır. Amerikan Birleşik Devletlerinde haksızlığa uğrayan bir kadının söylemleri dikkate alınmayarak suçlunun yargılanmaması yönünde çıkan karar sonucunda, Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşayan kadınlar bu duruma karşı çıkarak üçüncü dalga feminizm hareketini başlatmasına neden olmuşlardır. Yapılan mahkeme sonucunda Rebecca Walker isimli bir kadın "Ben post-feminist değilim, ben üçüncü dalgayım!" söylemleriyle ayaklanan kadınlara bu ismin verilmesinde öncü olmuştur (Kantar, Vural, 2022, s. 37). Üçüncü dalga, feminizmi yalnızca belli bir grup kadının haklarının savunulması olarak sınırlandıran görüşü eleştirmektedir. III. dalga feminist hareket, önceki dönemlerin eleştirisini yaparak kadınların deneyimlerinin çeşitliliğine ve çoklu kimliklere odaklanmaktadır. Bu harekete katılan feministler, cinsiyetin toplumsal yapılarla birlikte etkileşimini incelemekle kalmamış aynı zamanda ırk, sınıf, cinsel yönelim gibi diğer sosyal konuları da göz önünde bulundurmuştur (Egemen, 2023, s. 125).

Kadın sorunlarının yalnızca beyaz kadınların sorunları olmadığını, tüm kadınların sorunlarıyla evrensel düzlemde ilgilenilmesi gerektiğini vurgulamaktadırlar (Enginyurt, 2018, s.52). Üçüncü dalga kadınların temel problemlerine daha irdeleyici ve içerik olarak daha öznel alanlara dikkat çekmektedir. Kadınlara yönelik şiddet, cinsel istismar, ruhsal bozukluk olarak tanımlanabilecek, kişisel görüşlerin, yaşam tarzlarının ve maruz kalınan zorlama ve fiziksel psikolojik şiddet problemlerinin olduğunu, açığa çıkarmak ve bu sorunlara kalıcı çözümler geliştirmenin önemine vurgu yapılmıştır (Bahadır,2024, s.139). Üçüncü dalga, ırksal mücadele gibi dönemin güncel konuları, savaş, ülkelerin ekonomik gelişmişlikleri, doğal yaşam problemleri gibi çeşitli konularda farklı kadın görüşleri üzerinde çalışmıştır (Alikılıç, Baş, 2019, s. 91).

Üçüncü feminist harekette genel bir bakış açısından söz edilemeyeceği, feminist hareketin farklı ve ayrık söylemlerden faydalanacağı, homoseksüel ve biseksüel kişilerin de feminist hareket içerisinde işlenmesi ve savunulması gerektiği vurgulanmıştır. Bu feminist harekette dışlanan gruplarında var oldukları gerçeğinin savunulması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Kadınların erkeklerle eşit haklar elde etme istekleri önceliğini yitirmiştir. Kadınların mücadelelerinin yalnızca erkeklere karşı olmadığı görülmektedir. (Bahadır, 2024, s.139).

III. feminist dalga öncelikle kadınları sosyal ve geleneksel inanışlar yoluyla sınırlandıran alanlara odaklanmış ve kadınların maruz kaldıkları bu baskılarla mücadele edebilmenin ancak toplumsal bir bilinçlenme yoluyla gerçekleştirilebileceğini savunmuştur. Bu feminist hareketin öncelikle eleştirdiği ve karşı çıktığı konu erkek egemen toplumsal yapıdır ama savunucuları arasında ortak fikir birliğine varılamamıştır. Üçüncü dalga feministlerin ortak bir paydada birleşememelerinden kaynaklı olarak her bir savunucu görüşlerini farklı şekilde açıklamaya ve farklı alanlardan yararlanarak açıklamaya çalışmışlardır (Taş, 2016, s. 172).

2. Toplumsal cinsiyet

Toplumsal cinsiyet, cinsiyet farklılığının toplumsal boyutunun ihmal edilmemesi gerektiğini dile getiren feministler tarafından geliştirilen ve cinsiyetin erkekle kadın arasındaki biyolojik ayırma karşılık geldiği yerde, eril ve dişil arasındaki sosyokültürel eşitsiz bölünmeye işaret eden kavramdır. Feminizmin getirdiği toplumsal cinsiyet terimi, cinsiyetler arasındaki sosyal eşitsizliğe karşı sosyokültürel yapının değiştirilmesiyle çözüm bulunabileceğini öne sürer (Cevizci, 2005, s.1629). Toplumsal cinsiyet kavramı, içerisinde yaşadığımız toplum tarafından benimsenen baskın olan cinsellik, akrabalık ve üreme ilişkilerinin nasıl şekillenebileceğini anlatmaktadır. Sosyal yaşam içerisinde kadınlara ve erkeklere ayrı ayrı görev ve sorumluluklar yüklenmektedir. Toplumsal yapı tarafından belirlenen her iki cinsin de uyması gereken kurallar vardır. Kuralların dışına çıkılması toplumsal olarak hoş görülmemekte ve kişi ötekileştirilmeye, dışlanmaya maruz bırakılmaktadır.

Bu araştırmada, biyolojik cinsiyet temelli yaklaşımlardan çok sosyal temelli ayrımcılığa, cinsel eşitsizliğe dikkat çekmeye çalışılmaktadır. Kadının bedeninde fizyolojik

olarak genellikle her ay periyodik kanamalar şeklinde gerçekleşen regl dönemlerinde de uygulanan cinsiyet eşitsizliğin önemi dikkat çekmektedir. Regl tabuları doğuştan öğrenilen bir kavram değildir. Kişilerin toplumsal tabuları ve cinsiyet eşitsizliklerinin nasıl benimseyip normalleştirdiğini daha iyi anlamak için öncelikle feminist kuramların incelenmesi gerekmektedir.

3. Liberal feminizm kuramı

Liberal Feminizmin çıkış noktası bireyciliktir. Yaklaşımın temel görüşlerinde, insan önemlidir. Toplumda yaşayan tüm bireyler cinsiyetlerine, renklerine, inançlarına ve yaşayış biçimlerine bakılmaksızın eşit haklara sahip olmalıdır (Şenkal, 2016, s.99). Liberal Feminizm kuramının daha iyi anlaşılabilmesi için liberalizmin temel ilkeleri bilinmelidir. Bireye önem veren liberalizmin feminist kuramlara uyarlanmasında, kişilerin kadın ya da erkek olarak değil insan olarak değerlendirilmesinden yola çıkılmaktadır. İnsana verilen önem ve bireysel haklar geliştikçe, kadınların temel hak ve özgürlüklerinin de düzeleceğine inanılmaktadır. Liberaller ve feministlerin ortak noktaları bireyi ön plana çıkarmalarıdır.

Liberalizm, feminizmden ayrı bir akım olarak toplum içerisindeki tüm bireylere diğer kişilerin haklarına zarar vermedikleri sürece her konuda seçimlerini özgürce yapabilmelerini amaçlayan bir akımdır (Güneş, 2019, s. 22). Liberalizmin siyasi bir amaçla egemen yapının bireyler üzerindeki etkilerini sınırlandırmak üzere ortaya çıktığı gerçeğinden yola çıkılarak, liberal feminizm kuramında da toplumda egemen olan ataerki düzenin kadınlar üzerindeki etkilerini sonlandırmak amaçlanmaktadır (Altınbaş, 2010, s. 24).

Liberal bakış açısına sahip feministler, kadın sorununun nedenini erkek egemen düzen olarak açıklamaktalar. Kadının yaşadığı her türlü sorunun kaynağının baskıcı erkek egemen düzenden kaynaklandığı ve kadının birey olarak özgürleşmesi gerekliliğini öne sürmektedirler. Kadınların temel hak ve özgürlüklerini kullanmada devlet müdahaleciliğini reddederek, kadınların da erkekler kadar bu haklarını kullanabilme gerekliliğini savunmaktadırlar. Ayrıca kadınların sahip oldukları hakların kısıtlanması ve varoluş alanlarının daraltılması konusunda din ve geleneklerin de etkisi ön plana çıkmaktadır. Kadınların erkeklerle eşit olduğu ve eşit haklara sahip olması gerektiği fikrinin dünya kadınlarınca kabul görmesinde, liberal feminizmin katkısı açıktır (Dikici, 2016, s.531).

Sonuç olarak, feminist kuramların temelini liberal feminizm kuramında atılmıştır diyebiliriz. Kadınların oy kullanabilme hakkına kavuşmaları, iş ve sosyal hayatta daha görünür olmalarında liberal feminizm kuramı etkili olmuştur. En çok eleştirildiği konu kadın erkek eşitliğinden söz ederken bile erkek egemenliğini baştan kabul etmesi, kadınların kadınsı özelliklerinden vazgeçerek erkek egemen dünyaya uyum sağlaması gerektiği düşüncesi olmuştur. Tüm bunlara rağmen liberal feminist kuram kendinden sonra gelen feminist kuramlara öncülük etmiş ve feminist kuramların temel yapı taşlarından biri olmuştur.

4. Marksist feminizm kuramı

19. yüzyıldan sonra liberal feminizm kuramına yönelik bir eleştiri olarak ortaya çıkmıştır. Kadının toplumsal hayatta ezilmesinin asıl nedeninin kapitalizm olduğunu ileri sürer. Marksist Feminizm kuramı yalnızca işçi sınıfındaki kadınların değil soylu kadınların da sömürüldüğünü ileri sürerler. Kadınların ayırım yapmaksızın içinde buldukları tüm kötü durumları ve baskıyı ekonomik sistemle açıklar (Güneş, 2019, s. 30). Marksist feministler kadının ikincil konumunu Marksist kuramın temel unsurlarından biri olan yeniden üretim teması üzerinden açıklar ve yeniden üretim tarzını kadının ezilmişliği açısından çözümler (Güneş, 2017, s.247).

Marksist Feminist kurama göre kadınlar temel üretici olmalarına rağmen, tüketimde ikincil konumdadır. Kadının evde ücretsiz olarak yaptığı işler, dışarıda meslek olarak uygulanılmakta ve bu işlerin karşılığında para alınmaktadır. Kadının ev işlerini ücretsiz yapması, erkeğin kadının hakkına zorla el koyması demektir (Şenkal, 2016, s. 100). Marksist feminizm kuramı Marx'ın sosyal yaşam içerisinde yer alan aile kavramının toplumsal hayattan kaldırılması gerektiğine dair ileri sürdüğü düşüncelerinden hareket etmekte ve kadınlarla erkekler arasındaki temel eşitsizliğin bu şekilde giderilebileceğini ileri sürmektedir. Kadın sorunundaki çözüme ulaşmanın ancak sınıfsız bir toplum oluşturularak giderilebileceğini düşünen Marksistler, sınıflı toplumun sonlandırılması için kapitalist sistemin ortadan kalkmasını vurgulamakta ve bunun için de öncelikle temelde onu yeniden üreten aile kurumunun sonlandırılması gerektiğini ileri sürer. (Egemen, 2023, s.129).

Marxist feministlere göre, liberal feminist teorinin savunduğu söylemlerin eylem haline gelmesi mümkün olmamış, söylemden öteye gidememiştir. Bu nedenle marxist

feminist teori, Marx ve Engels'in görüşlerinden hareketle kapitalist sistemdeki sınıflı yapı içerisinde kadının fırsat eşitsizliğini gündeme getirmiştir. Artık marxist feminizm için esas olan, liberal feminizmde gerçekleştirilemeyen eşitlik söylemi üzerinden kadınların, kadın-erkek ilişkisinde fırsat eşitliğine erişebilmesi ya da var olan fırsat eşitsizliğinin üstesinden gelinebilmesidir (Dikici, 2016, s.531).

Sonuç olarak, liberal feminist kuramın eksik ve yetersiz kaldığı alanlar Marksist feminizm kuramında giderilmeye çalışılmıştır. Marksist feminizm, kadının özgürleşmesi ile işçi sınıfının özgürleşmesinin yakından bağlantılı olduğunu savunur. Sınıf ayrımı ortadan kalkmadıkça, kadın toplum içinde baskı altında kalmaya, ezilmeye ve sömürülmeye devam edecektir. Sınıf ayrımına ve kapitalist düzene son verilmediği sürece kadınlar da cinsiyet mücadelesini kazanamayacaktır. Bu nedenle ancak kapitalist düzene son verildiğinde kadınların özgürleşmesinden söz edilebilecektir.

5. Radikal feminizm kuramı

Radikal Feminizm kuramı, feminist devrimin başarıyla sonuçlanabilmesi için liberal ve Marksist feminizm kuramının başarılı olamayacağını, eksik kaldıklarını ileri sürer. Radikal kuram kız kardeşler güçlüdür ve kişisel olan politiktir sloganlarıyla öne çıkarlar.

Radikal feministlere göre insanlar arasındaki en temel çatışma cinsiyet çatışmasıdır. Kadınların ezilmesinin en temel sebebi cinsiyetin toplumsal olarak kurumsallaşmasıdır. Bu durumun ataerkil toplum yapısının bir sonucu olduğunu da vurgulamaktadırlar (Atan, 2015, s.8). Radikal Feminizm, kadına yönelik baskı ve zorbalıkların temelinde kapitalizmin değil ataerkil düzenin olduğunu savunur (Şenkal, 2016, s.101).

Kadınların bireysel olarak daha özgür bir şekilde hareket edebilecekleri alanlar sorunu tek bir noktadan değil tümüyle ele alınması gereken bir konudur. Kadınlar temel olarak ekonomik bağımsızlıklarını elde etmelidirler. Ekonomik bağımsızlık geri kalan özgürlüklerin sağlanması için en temel alandır. Kadınların bedenleri ile ilgili kararları yine kadınların kendisi vermelidir. Kadınların, anne, kız çocuğu, kız kardeş gibi toplumsal tüm kavramlardan soyutlanarak yalnızca insan olarak temel hak ve özgürlüklerine kavuşması sağlanmalıdır (Çağıl, 2020, s. 139) kadınların tam olarak özgür olabilmesi için kendi bedenlerinin kontrolünü erkeklerin elinden kurtarmalıdır. Devlet kurumlarının nüfus planlaması adı altında gerçekleştirdiği tüm yaptırımları reddederler(Sevim, 2005, s. 82).

Kişisel olanın siyasi olduğu sloganından yola çıkarak kürtaj, çocuk bakımı ve tecavüz gibi kişisel alandaki konulara dikkat çeker. Radikal feministlerin amacı kadınların erkeklerle eşit haklara sahip olması gerektiğini değil olumsuzluğu ve kötülüğü simgeleyen ataerkillik değerlerin hâkim olduğu toplumsal yapıyı yıkmaktır. (Altınbaş, 2010, s. 40).Radikal Feministler, Marksizm sorunsalının, toplumsal olarak belirlenmesi düşüncesine karşı çıkmaktadırlar. Bu nedenle radikal feminizm kuramının bilinen en temel savı kişisel olan politiktir iddiasıdır (Tansel İliç, Yıldırım, 2018, s.205).

Kadınların baskı altına alınmasının temelinde ataerkillik ya da diğer adıyla erkek egemenliği yatmaktadır; kadınların kendilerini bastırılmış bir sınıf ya da kast olarak görmeleri ve enerjilerini diğer kadınlarla birlikte baskı uygulayanlara (erkeklerle) karşı mücadele eden bir harekete yönelmeleri gerekir; erkekler ve kadınlar temelde birbirlerinden farklıdır ve farklı üsluplara, farklı kültürlere sahiptirler; kadınların tarzı gelecekteki herhangi bir toplumun temelini oluşturmalıdır (Dikici, 2016, s. 532).

Sonuç olarak, diğer feminist kuramlar içerisinde radikal feminizm daha önce değinilmeyen konulara da değinilmesi gerekliliğini savunmaktadır. Radikal feminizmin uzun dönemdeki amacı kadın kültürünün egemen olduğu bir toplum inşa etmektir. Kadınların problemlerinin sadece eğitim kurumları, aile, sosyal çevre, iş yeri ve hatta anayasal düzenlemelerden ibaret olmadığını ortaya koymuş ve kadını ötekileştirip ezmeye kalkan her türlü müdahaleye karşı net bir tavır sergilemiştir.

6. Sosyal öğrenme kuramı

İnsanların birbirinden öğrenmesi olgusuna ilk dikkat çeken John Dewey olmuştur. Dewey zihni ve zihnin oluşumunu toplumsal bir süreç olarak görmüştür. Sosyal öğrenme kavramı ilk defa 1947 yılında Julian Rotter tarafından kullanılmıştır. Rotter'e göre, insan, hayatına tesir eden yaşam deneyimlerini etkileyebilme yeteneğine sahip bilinçli bir varlıktır. Bununla birlikte dış uyarıcılar ve pekiştiriciler de insan davranışlarını etkilemektedirler. Kişilik, bireyin kendisi ile çevresi arasındaki ilişkiyi temsil etmektedir. İnsan davranışını anlayabilmek için hem bireyi hem de çevresini göz önünde bulundurmaktır gereklidir (Bayrakçı 2007, s.200).

Albert Bandura tarafından ortaya atılan sosyal öğrenme kuramı, toplumsal cinsiyete ilişkin davranışların sonradan öğrenilerek kazanıldığı üzerinde durmaktadır. Burada

gözlemin önemine vurgu yapılmaktadır. Bandura, bireylerin toplum içinde erkek ve kadın olarak davranmasını yine toplumsal süreçlerde çevresini gözleyerek öğrendiği savunur. Kadın ve erkek olmanın öğrenilebilmesi için içerisinde yaşadığımız sosyal çevre en önemli kaynaktır. Sosyal öğrenme kuramı iki öğrenme metodu üzerinde durur, edimsel koşullanma ve model alma - taklit metodu. (Keskin ve Uluşan 2016, s.56). Edimsel koşullanma; Bandura bu kavramı, pekiştirilen ya da sonucu ödüllendirilen davranışların tekrarlanma olasılığının artması olarak kullanmaktadır. Özellikle cinsiyet çalışmalarına bakıldığında, kendi cinsiyetine uygun davranışlar sergileyen çocukların ödüllendirildiğinde davranışı tekrarladığı, cezalandırıldığında ise o davranışı zihninden neredeyse tamamen sildiği gözlemlenmiştir (Tatlıoğlu 2021, S.22). İkinci öğrenme metodu olarak model alma - taklit ise, çevresel faktörlere dayalıdır. Bandura, bireylerin sergilediği pek çok davranışın, diğer insanların davranışlarını gözlemleyerek ve taklit etme yoluyla kazanıldığını belirtmektedir. Öğrenmeyi etkileyen üç farklı model üzerinde durulmaktadır. Canlı model, sembolik model ve sözlü direktifler (Keskin ve Uluşan 2016, s.56).

Sosyal öğrenme kuramına göre, özellikle toplulukçu kültürlerde, her bireyin cinsiyetine uygun rol ve davranışları açıkça tanımlanmış ve bu davranışlar konusunda da katı kurallar konulmuştur. Böylece, bir cinsiyetteki tüm bireylerin davranışları birbiriyle tutarlı olacaktır. Bu tutarlı bireylerin varlığı ve cinsiyetine uygun olan davranışların ödüllendirilmesi, geleneksel cinsiyet rollerinin sonraki kuşaklara aktarılma olasılığını arttıracaktır. Bireyci kültürlerde ise, cinsiyet rol beklentileri açıkça tanımlanmamaktadır. Dolayısıyla bu toplumlarda cinsiyet rolleri koşullara ve zamana özgü değişiklikler gösterebilmektedir. Çocuklar cinsiyetler açısından birbiriyle tutarsız modellerle karşılaşabilir. Bu nedenle de, cinsiyet rolü açısından geleneksel olan ve olmayan kültürler arasında farklılıklar oluşmaktadır (Pehlivan 2017, s.505).

Sosyal öğrenme kuramının da, özellikle günlük yaşamımızda doğduğumuz andan itibaren ilk olarak ailemiz daha sonra içinde yaşadığımız sosyal çevre tarafından gözlem yoluyla edinilen bilgiler doğrultusunda kişilerin davranışları ve düşünceleri şekillenmektedir. Regl tabuları da sosyal öğrenme kuramının kapsamında geçen çevremizdeki bireyleri ve davranışları gözlemlerken farkında olarak ya da olmayarak öğrenmiş olduğumuz bilgilere örnek olarak verilebilir.

4. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

4.1. Araştırma Metodolojisi

Bu araştırma feminist bakış açısı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Regl dönemlerinde kadının kendi bedeni üzerinden sınırlandırılmaya çalışılmasının araştırılması için feminist metodoloji oldukça önemlidir.

Feminist araştırmacılar, güvenilir bilgi kaynakları açısından kadın ve erkeklerin özgün sosyal deneyimlerinin birbirinden tamamen farklı olduğunu ve eşit bir alanda bulunmadıklarını düşünürler (Çakır, Akgökçe, 2000, s.43). Feminist araştırmalarda, kadınlar hem bilen, hem de özne olarak kabul edilmektedir. Kadınlar öğrenmek istediklerini kendi deneyimlerinden hareketle formüle ederler, kendileri için araştırma yaparlar ve neyi nasıl araştırmak istediklerine kendileri karar verirler (İlic, Yıldırım, 2018, s. 207). Feminist metodolojide, araştırmaya eylem katmak, katılımcı yaklaşım kullanmak, kadınları güçlendirmek gibi tekniklere vurgu yapılmıştır. Feminist araştırma toplum içerisindeki çoklu hiyerarşileri ve eşitsizlikleri ortadan kaldırmayı hedefleyerek nitel yöntem ve teknikleri ön plana çıkarır. Bu yöntem yalnızca anlama ve açıklama amacı gütmeyen, kadınların kendi yaşamlarını dönüştürme işlevini de yerine getirmeye çalışan bir yöntemdir (Güçlü, 2012, s.119).

Feminist metodoloji, sosyal bilimlerde toplumu daha iyi anlamak ve onunla ilgili doğru teorilere ve sağlam analizlere ulaşmak için, topluma kadının bakış açısından, kadın perspektifinden bakılması gerektiğini, bilenle bilinen, benle öteki, zihinle beden, özneyle nesne arasında daha az ayırım yaptığını ve dolayısıyla, bastırılmış ve tabi kılınmış bir grup olarak kadınların, sosyal gerçekliğin doğru bir yorumu ve temsiline ulaşmak açısından, kontrol amacının gözlerini kör ettiği ataerkil yönetimlerden daha iyi bir konumda bulduklarını öne süren yöntem teorisidir (Cevizci, 2005, s.697).

Judith Cook ve Mary Fonow'un feminist metodolojiye yönelik beş temel önerme sunmaktadırlar. Bunlar; her alanda yaygın olarak cinsiyete yönelik düşünümsel bir ilgi, bir görme biçimi ya da metodolojik araç olarak bilinç yükseltme, nesnelliği öznelikten ayırarak ele almayı kabul etmeyerek nesnelliğe meydan okuma ve deneyimi bilim dışı olarak görmeyi reddetme, ahlaki kaygılar taşıma ve özellikle kadınlara araştırma nesnesi olarak davranmama ve araştırmayı politik bir etkinlik olarak görmektir (Çakır, Akgökçe, 2000, s. 81).

Bu çerçevede bu çalışma feminist metodolojinin ilkelerinden hareket edilerek feminist bakış açısıyla yapılmış nitel bir çalışmadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden derinlemesine görüşme tekniği kullanılarak katılımcılarla görüşmeler sağlanmıştır. Katılımcılarla yapılan görüşmeler söylem analizi kullanılarak analiz edilmiştir. Farklı kuşaklara mensup kadınları bedenlerinin fizyolojik bir işlevi olan regl kanamasından utanmalarına ve bu durumu gizlemeye iten nedenler toplumsal ilişkiler bağlamında araştırılmak istenmiştir.

4.2. Veri Toplama Süreci

Bu çalışmada, kuşakların bakış açıları üzerinden regl dönemi yasaklarının, kadınların hayatlarındaki etkisi aile ilişkileri ve sosyal ilişkileri açısından açıklanmak istenmiştir. Bu araştırma, regl tabularının kuşaktan kuşağa nasıl aktarıldığını anlayabilmek için nitel araştırma olarak tasarlanmıştır.

Nitel araştırmalar, toplumsal olguları parçalarına ayırmadan, bütün olarak anlamaya, olgu ve olayların meydana geldiği toplum içerisinde toplumsal ve kültürel açıdan birebir yaşayanların gözünden derinlemesine bir şekilde anlama çabasının ürünüdür. Nitel araştırma yöntemi ise kişilerin sosyal dünyalarını nasıl anlamlandırdığını, deneyimlerini ve yorumladığını anlamayı amaçlamaktadır (Şavran, 2009, s. 69). Nitel araştırmalarda katılımcılar laboratuvar ortamı gibi yapay ve yapılandırılmış bir ortama getirilmez. Bunun yerine katılımcılar ile doğrudan iletişim kurularak, kendi doğal ortamlarında davranış ve hareketleri incelenerek bilgi toplanır. Temel araç olarak araştırmacılar dokümanları inceleyerek, katılımcıların davranışlarını gözlemleyerek ve katılımcılarla bizzat görüşerek veriler toplar (Creswell, 2016, s. 46).

Araştırmada nitel veri toplama yöntemlerinden derinlemesine görüşme yöntemi kullanılarak çalışmaya katılan kadınların regl dönemleri hakkında karşılaştıkları toplumsal yasalara ilişkin görüşlerine ve kişisel deneyimlerine ulaşılmaya çalışılmıştır. Derinlemesine görüşme, araştırma problemine ilişkin yüzeysel bilgilerden çok, kişilerin düşünce, görüş ve deneyimleriyle ilgili bilgi toplamak için kullanılan bir görüşme tekniğidir (Şavran, 2009, s. 87). Bu bağlamda araştırmanın amacı doğrultusunda yapılan görüşmeler katılımcıların doğal ortamlarında yapılandırılmış bir soru formu ile gerçekleştirilmiştir. Katılımcılara, toplamda on dokuz soru yöneltilmiştir. İlk dört soru katılımcıların demografik

özellikleri ile ilgilidir. Daha sonra, ilk regl deneyimleri ve regl olmayı tanımlamalarından başlayarak katılımcıların regl dönemleri ile ilgili deneyimleri ve düşüncelerini anlayabilmek adına sorular yöneltilmiştir. Sorularda katılımcıların kişisel deneyimleri ile ilgili ayrıntılı bilgiler öğrenebilmek için açık uçlu sorulara da yer verilerek konu daha ayrıntılı işlenmeye çalışılmıştır.

Bu çalışmada, Ağustos 2021-Ekim 2021 tarihlerinden önce regl olmuş ve çalışmaya katılmak için gönüllü olan Baby Boomers, X, Y ve Z kuşağına mensup 40 kadınla yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Kuşaklar aracılığı ile kategorize edilen dokuz katılımcının annesi, bir katılımcının da anneannesine ulaşılabilmiştir. Görüşmeler sırasında katılımcıların da izni doğrultusunda görüşmeler kayda alınmıştır. Daha sonra elde edilen görüşmelerin ses kayıtları deşifre edilmiştir.

4.3. Araştırmanın Katılımcıları

Katılımcılar, regl olmuş ve çalışmaya katılmak için gönüllü olan Baby Boomers, X, Y ve Z kuşağına mensup 40 kadından oluşmaktadır. Katılımcılardan araştırmanın kavramsal çerçeve bölümünde bahsi geçen Sessiz Kuşaktan yeterli sayıda katılımcıya ulaşılabilmesi ve ulaşılan birkaç katılımcının da çekimser olmalarından dolayı çalışmada sessiz kuşağına yer verilmemiştir. Katılımcıların demografik özellikleri tablo 4.1’de tablo şeklinde bulgular bölümünde ise ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir.

Tablo 4.1. Katılımcıların demografik özellikleri

Katılımcılar	Doğum Yılı	Medeni Durumu	Eğitim Durumu	İş Durumu
Baby Boomers Kuşağı Katılımcıları				
Katılımcı 1	1951	Evli	İlk Okul	Çalışmıyor
Katılımcı 2	1955	Evli	Yüksek Lisans	Çalışıyor
Katılımcı 3	1962	Evli	İlk Okul	Çalışmıyor
Katılımcı 4	1963	Bekâr	Üniversite	Çalışıyor
Katılımcı 5	1958	Evli	Üniversite	Çalışıyor
Katılımcı 6	1963	Evli	İlk Okul	Çalışmıyor
Katılımcı 7	1963	Evli	İlk Okul	Çalışmıyor
Katılımcı 8	1957	Evli	İlk Okul	Çalışmıyor
Katılımcı 9	1960	Evli	İlk Okul	Çalışmıyor
Katılımcı 10	1963	Evli	İlk Okul	Çalışmıyor
X Kuşağı Katılımcıları				
Katılımcı 11	1971	Evli	Yüksek Lisans	Çalışıyor
Katılımcı 12	1976	Evli	Üniversite	Çalışmıyor
Katılımcı 13	1976	Evli	Yüksek Lisans	Çalışıyor
Katılımcı 14	1975	Evli	İlk Okul	Çalışıyor
Katılımcı 15	1974	Evli	Yüksek Lisans	Çalışıyor
Katılımcı 16	1975	Bekâr	Yüksek Lisans	Çalışıyor
Katılımcı 17	1974	Evli	İlk Okul	Çalışmıyor
Katılımcı 18	1976	Evli	Lise	Çalışıyor
Katılımcı 19	1972	Evli	Doktora	Çalışıyor
Katılımcı 20	1976	Evli	Lise	Çalışmıyor
Y Kuşağı Katılımcıları				
Katılımcı 21	1993	Evli	Üniversite	Çalışıyor
Katılımcı 22	1990	Evli	Üniversite	Çalışmıyor
Katılımcı 23	1993	Evli	Üniversite	Çalışıyor
Katılımcı 24	1982	Evli	Üniversite	Çalışıyor
Katılımcı 25	1993	Bekâr	Üniversite	Çalışıyor
Katılımcı 26	1987	Evli	İlk Okul	Çalışmıyor
Katılımcı 27	1988	Evli	Yüksek Lisans	Çalışıyor
Katılımcı 28	1982	Evli	Lise	Çalışmıyor
Katılımcı 29	1992	Bekâr	Üniversite	Çalışmıyor
Katılımcı 30	1983	Bekâr	Lise	Çalışıyor
Z Kuşağı Katılımcıları				
Katılımcı 31	2004	Bekâr	Üniversite	Çalışmıyor
Katılımcı 32	1996	Evli	Üniversite	Çalışıyor
Katılımcı 33	1996	Bekâr	Üniversite	Çalışıyor
Katılımcı 34	1996	Evli	Üniversite	Çalışıyor
Katılımcı 35	2002	Bekâr	Üniversite	Çalışmıyor
Katılımcı 36	2004	Bekâr	Üniversite	Çalışmıyor
Katılımcı 37	1996	Bekâr	Üniversite	Çalışıyor
Katılımcı 38	1997	Bekâr	Lise	Çalışmıyor
Katılımcı 39	2006	Bekâr	Lise	Çalışmıyor
Katılımcı 40	1996	Bekâr	Üniversite	Çalışıyor

4.4. Aydınlatılmış Onam ve Etik

Araştırmanın etik kurul izni Ek'2 de belirtilen 13 Temmuz 2021 tarihli ve 17162298.600-164 sayılı Başkent Üniversitesi Etik Kurulu Toplantısında alınmıştır. Kurul tarafından gerekli araştırma onayı gelmeden araştırmanın saha çalışmasına başlanmamıştır.

Araştırma kapsamında sahanın seçilmesinden, araştırmanın tamamlanması aşamasını kapsayan süreçte araştırmacının katılımcılara karşı sorumlu olduğu en temel konulardan biri güven ortamıdır. Bundan dolayı katılımcılara kod isimlerin verilmesi, kişisel bilgilerin değiştirilmesi, verilerin güvenli bir biçimde saklanması ve verilerin daha sonra imha edilmesi katılımcıların kişisel verilerinin güvenliği açısından alınan önlemler arasındadır (Sırma, 2022, s. 142). Bu çalışmada da katılımcıların haklarını korumak için gerçek isimleri kullanılmamıştır ve gizliliği korumak adına her bir kuşak için katılımcılara Katılımcı 1-2... şeklinde kodlar verilerek belirtilmiştir.

Aydınlatılmış onam sözlü ya da yazılı katılımcıların yetki vermesine katkıda bulunabilmektedir. Aydınlatılmış onam aracılığı ile araştırmanın katılımcıları, katılımın gönüllü olduğu, araştırmanın bazı yönlerinin kendilerinin refahını etkileyebileceği ve araştırmanın herhangi bir bölümünde istediği zaman katılımını sonlandırma özgürlüğü olduğu konusunda kişilere güvence vermektedir (Glesne, 2012, s. 225). Katılımcılara, araştırmaya katılım sağlamadan önce, araştırmanın konusu, kapsamı ve derinlemesine görüşme formunda yer alan sorularla ilgili öncelikle sözlü bilgi verilmiş, daha sonra Ek1’de belirtilen aydınlatılmış onam formu sesli bir şekilde okunarak imza almak koşuluyla gerçekleştirilmiştir. Kişilere, araştırmaya katılımın tamamen gönüllülük esasına bağlı olduğu, çalışmaya katılmama hakkına sahip oldukları, istedikleri anda araştırmadan ayrılacakları ve kişisel bilgilerinin üçüncü kişi ve kurumlarla paylaşılmayacağı bilgisi verilmiştir.

4.5. Verilerin Analizi

Araştırmanın verilerinin analiz aşamasında öncelikle derinlemesine görüşmelerle elde edilen veriler deşifre edilmiş ve transkriptleri çıkartılmıştır. Daha sonra elde edilen verilerin kategorize edilmesi aşaması gelmektedir. Nitel verilerin kodlanmasının üç aşaması vardır. Verilerin analiz sürecinde her defasında başka bir kodlama kullanarak elde edilen veriler üç ayrı zamanda gözden geçirilmiş olmaktadır (Neuman, 2010, s. 664). Bunlar; açık kodlama, eksenli kodlama ve seçici kodlama aşamalarıdır.

Neuman (2010, s. 664) açık kodlamayı analiz sürecinin ilk aşaması olarak tanımlamaktadır. Açık kodlama elde edilen veriler incelenerek başlangıç niteliğindeki analitik kategoriler ya da kodlar şeklinde özetlenebilir. Sonrasında geliştirilmekte olan

analize katkı olarak ek kategorilerin oluşturulduğu ve detaylandırıldığı aşama olan eksenli kodlama aşaması gelmektedir. Neuman (2010, s. 667) Eksenli kodlamayı, açık kodlama aşamasında elde edilen kod ve temaların düzenlendiği, bağlantılandırıldığı ve temel analitik kategorilerin keşfedildiği ikinci aşama olarak tanımlamaktadır. Bu aşamada asıl amaç açık kodlama da elde edilen temaların ve kodların tekrar gözden geçirilmesidir. Son aşama olan seçici kodlamayı ise Neuman (2010, s. 669), bu aşamaya kadar geliştirilen kavramsal kodlama kategorilerini destekleyecek verileri belirlemek için elde edilen kodlamanın incelendiği son aşama olarak tanımlamaktadır.

Araştırmanın veri analizinde, ilk olarak yapılan derinlemesine görüşmelerden elde edilen veriler deşifre edilmiş ve her bir katılımcı için ayrı ayrı transkript oluşturulmuştur. Sonraki kodlama aşamasından önce transkriptler tekrar okunarak her bir katılımcının regl olmayı ifade ediş biçimi ve verdikleri yanıtlar ayrıntılı olarak incelenmiştir. Kodlama aşamasında ilk olarak en dikkat çeken kelimeler kodlanmaya çalışılmıştır. Bu aşamayı açık kodlama aşaması olarak adlandırabiliriz. İkinci aşama olan eksenli kodlama aşamasında ise açık kodlama ile elde edilen veriler arasındaki ilişkiyi daha doğru anlayabilmek amacıyla ilk kodlamaların birbirleriyle bağlantıları kurularak kategoriler elde edilmiştir. Eksenli kodlamayla elde edilen kategoriler son aşama olan seçici kodlama ile birbirleri ile ilişkilendirilerek araştırmanın ana temalarına ulaşılmıştır.

Çalışmaya katılan katılımcıların regl dönemine ilişkin ifadeleri analiz edildiğinde aşağıdaki temalara ulaşılmıştır. Bu temalar öncelikle tablo 4.2’de tablo şeklinde daha sonra ayrıntılı olarak katılımcı ifadeleri ile birlikte incelenmiştir.

Tablo 4.2. Kategori ve alt temalar

Tema	Alt Tema
Regl Dönemi Hakkında İlk Bilgilendirilme	Aile Desteği Akran/Arkadaş Grubu Desteği Uzman Desteği Destek Alamayanlar / Duyum
İlk Regl Deneyimi	Korkma, Şaşırma Anılar, Hatıralar
Regl Dönemini İsimlendirme	Geleneksel İsimlendirme Modern İsimlendirme
Regl Dönemi Tabuları	Geleneksel Yöntem Modern Yöntem
Regl Döneminde Hijyenik Ped Ürünleri ile İlgili Yaşantılar	Reklâmın Etkisi Talep Etme / Talep Edememe
Regl Döneminin Maddi Yönü	Alım Gücü

5. ARAŞTIRMANIN BULGULARI

5.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Araştırmanın bu bölümünde inceleme grubuna dahil olan her bir katılımcının demografik özellikleri incelenmiştir. Derinlemesine görüşme yapılan katılımcılardan ilk aşamada doğum yılı, medeni durumu, eğitim durumu ve iş durumları ile ilgili demografik bilgiler alınmıştır. Araştırmaya katılım gösteren katılımcıların çoğunluğu kentte ikamet etmektedir. Katılımcıların yaşamlarını sürdürdükleri bölgelere bakıldığında ise genel olarak Ankara ve Giresun ilinde ikamet ettikleri kaydedilmiştir.

Araştırmaya regl deneyimi yaşamış, yaşları itibariyle Baby Boomers, X, Y ve Z kuşağına mensup 40 katılımcı dâhil edilmiştir. Katılımcıların yaşları incelendiğinde en küçük katılımcı 18 (on sekiz) yaşında, en büyük katılımcı ise 73 (yetmiş üç) yaşındadır. Katılımcıların medeni durumları Baby Boomers kuşağında ve X kuşağında yalnızca 1 (Bir) kişi, Y kuşağında 3 (üç) kişinin medeni durumu bekâr iken Z kuşağı katılımcılarından yalnızca 2 (iki) kişinin medeni durumu evlidir.

Katılımcıların eğitim düzeyleri Baby Boomers kuşağında yalnızca 3 (üç) kişi üniversite mezunu iken bu durum X kuşağı katılımcılarında 6 (altı) kişiye yükselmiş, Y kuşağında 7 (yedi) kişi, Z kuşağından ise 8 (sekiz) kişi üniversite okuyor ya da mezun durumdadır.

Katılımcıların çalışma durumlarına bakıldığında Baby Boomers kuşağı katılımcılardan yalnızca 3 (üç) kişi çalışırken, X kuşağı katılımcılarından 6 (altı) kişi çalışıyor, Y kuşağından 6 (altı) kişi çalışıyor, Z kuşağı katılımcıların ise 5 (kişi) çalışıyor kalan 5 (kişi) ise eğitim hayatına devam ettiği için çalışmıyor olarak kayıtlara geçirilmiştir.

Regl deneyimi yaşayan 40 katılımcı ile yapılan derinlemesine görüşmeler sonucunda elde edilen yanıtlarla; regl dönemi hakkında ilk bilgilendirilme, ilk regl deneyimi, regl dönemini isimlendirme, regl süreçleri/yaşantıları, regl döneminde hijyenik ped ürünleri ile ilgili yaşantılar ve regl döneminin maddi yönü temaları elde edilmiştir. Elde edilen temalardan ve görüşme sorularına verilen yanıtlardan yola çıkarak temalar daha da derinleştirilmiş ve alt temalarla detaylandırılmıştır. Alt temalar sırasıyla aile desteği, arkadaş/akran grubu desteği, uzman desteği, destek alamayanlar/duyum, korkma/şaşıрма,

anılar/hatıralar, geleneksel isimlendirme, modern isimlendirme, geleneksel yöntem, modern yöntem, reklamın etkisi, talep etme/talep edememe ve alım gücü alt temaları elde edilmiştir. Görüşmeler sonucunda elde edilen temalar ve alt temalar verilerin analizi bölümü tablo 4.2 de ayrıntılı olarak sunulmuştur.

5.2. Regl Dönemi Hakkında ilk Bilgilendirilme

Kadınların çoğu yaşamlarının büyük bir kısmında, her ay yaşadıkları regl deneyimi hakkında doğru ve yeterli bilgiye erişimde sorun yaşamaktadırlar. Yaşadıkları bu sorunun tek bir nedeni olmamakla birlikte regl dönemleri ile ilgili genel yargının olumsuz olması, çevreden gizlenmesi gerekliliği ve ayıp kavramı ile ilişkilendirildiği için genel olarak kadınlar bu konuda yetersiz bilgilendirilmektedirler. Araştırmanın bu bölümünde katılımcıların ilk regl dönemleri hakkında bilgi aldıkları kişi veya kanallar, katılımcıların ifadeleri ile desteklenerek aktarılmaya çalışılmıştır. Bu soruya cevap alabilmek adına her bir katılımcıya “Regl hakkında ön bilginiz var mıydı? Varsa bu ön bilgiyi hangi kaynaktan edindiniz?” ve “Regl olduğunuzu aile bireyleriniz ve sosyal çevrenizden ilk kiminle paylaştınız?” soruları yöneltilmiştir. Katılımcıların vermiş oldukları yanıtlar doğrultusunda, ilk regl dönemi hakkında bilgilendirilmeleri incelendiğinde, dört alt tema elde edilmiştir. Bu temalardan ilki aile desteği, ikincisi sosyal çevre desteği, üçüncüsü okul desteği ve dördüncüsü ise destek alamayanlar şeklindedir.

Bireylerin ilk regl deneyimi hakkında bilgilendirilmesi teması incelendiğinde katılımcıların ifadelerinden yola çıkılarak anne, abla, kuzenler, yenge, teyze, babaanne, hala ve baba kodları elde edilmiştir. Kodların kendi aralarındaki ilişki sonucunda ortak tema olarak ilk regl deneyimi hakkında bilgilendirilmesinde aile desteği kategorisi elde edilmiştir.

Baby Boomers kuşağı katılımcılarının yanıtlarından yola çıkarak katılımcı 5 ve katılımcı 6 regl olmak ile ilgili ön bilgilerinin olduğunu ancak ilk regl deneyimlerini anneleriyle paylaşmaktan çekindiklerini aktarmışlardır.

“Ailedeki benden büyük kuzenlerimden öğrenmiştim. İlk ablamla paylaştım, o anneme iletti annemden çekinmiştim.” (K5, Baby Boomers kuşağı)

“Ağabeyimin eşi vardı yengem, ondan öğrenmiştim olmadan önce ama ilk olduğumda kimseyle paylaşmadım” (K6, Baby Boomers kuşağı)

Araştırmaya katılım gösteren kişilerden yalnızca Katılımcı 16 ilk regl deneyimini babasıyla paylaştığını aktarmıştır. Annesi ve babasının sağlıklı olmalarından da kaynaklı olarak kendisini daha önceden regl hakkında bilgilendirdiklerini, ilk regl deneyimini yaşadığında ise babası yanında olduğu için onunla paylaştığını ve paylaşırken herhangi bir rahatsızlık duymadığını aktarmıştır.

“Ailem sağlıklı olduğu için ikisi de beni önceden bilgilendirmişti ama ilk olduğumda babamla paylaştım.” (K16, X kuşağı)

Katılımcı 20'nin anlatıları ise regl olmanın kadınlar için büyümek anlamına geldiğini kanıtlar niteliktedir. Regl olmak kız çocuğu için çocuk bedeninden çıkıp kadınlığa girişin gerçekleşmiş olduğunun göstergesidir. Başka bir ifadeyle regl olmak, bedeninin artık çocuk sahibi olabilme sürecine geçiş yaptığını, kız çocuğunun artık evlilik çağına geldiğini gösteren kültürel anlamlar da taşımaktadır. Katılımcı 20'nin teyzesinin, katılımcının regl dönemine girmesini sevinçle karşılaması, katılımcının artık kadınlığa adım attığı, büyüdüğü için göstermiş olduğu bir tepkidir.

“İlk teyzem anlatmıştı, ben de olduğum zaman ilk ona söyledim. Çok büyük bir sevinçle karşıladı, sanki düğünüm oluyor gibiydi, genç kızlığa adım attın demişti.” (K20, X kuşağı)

“Ön bilgim vardı ama yanlış biliyordum ben ilkokuldayken bir arkadaşım olmuştu bacaklarından kıpkırmızı bir şey akmıştı ben de öyle olacağımı sandım. Benden kahverengi bir sıvı gelince anlamadım ilk başta sonra halama anlatınca halam söyledi âdet olduğumu.” (K22, Y kuşağı)

“Ön bilgiyi annemden almıştım, aydan aya belli dönemlerde kanamam olacağını söylemişti. İlk kez olduğumda da yine annemle paylaştım ama biraz utandım sanki böyle hastalıkmiş ya da suçmuş gibi o zamanlar çocuk aklımda anlam veremedim.” (K28, Y kuşağı)

“Annem sürekli söylerdi kızım ergenliğe gelince böyle bir durum yaşayacaksın diye ilk olduğumda da annemle paylaştım.” (K34, Z kuşağı)

“İki ablam olduğu için ön bilgim vardı. İlk kez olduğumda da anneme söylemişim annem de bana pedi nasıl koyacağımı nasıl kullanmam gerektiğini gösterdi. Öncesinde bilgim vardı ama olduktan sonra ayrıntılı olarak annem anlattı.” (K35, Z kuşağı)

Örnek olarak alınan katılımcı ifadeleri doğrultusunda, kişilerin genellikle ilk regl deneyimlerini ailelerinden anneleri ile paylaştıkları görülmektedir. Yalnızca bir katılımcı babasından destek aldığını belirtmektedir.

Katılımcıların ilk regl deneyimi hakkında bilgilendirilmesi temasında sosyal çevre desteği incelendiğinde katılımcılardan arkadaş kodları elde edilmiştir. Kodların kendi aralarındaki ilişki sonucunda ortak tema olarak ilk regl deneyimi hakkında bilgilendirilmesinde sosyal çevre desteği kategorisi elde edilmiştir.

“Arkadaşlarımla paylaşmışım. Benden önce olan arkadaşlarım vardı ben de bunun sabırsızlığını yaşıyordum. Çünkü regl olmak o zamanlar büyümek demektir. Olunca çok sevindim büyüdüm bende artık kaşımı alabilirim, dudak üstü tüylerini alabilirim artık genç kız oldum diye. Kız grubumuz vardı, onlarla paylaşmışım. Çok mutlu olmuşlardı aramıza yeni birisi katıldı, biz büyüdüğümüz diye.” (K24, Y kuşağı)

Katılımcı 25’in anlatılarından yola çıkılarak, çoğunluğun kabulü doğrultusunda regl dönemine girmek kadınlığa doğru atılan adımı simgelediği için henüz regl olmayan bireyin kendini dışlanmış hissetmesine ve grubun dışında kaldığını düşünmesine neden olabilmektedir.

“Çocukluk arkadaşım var hâlâ görüşüyoruz. İlk paylaştığımda, ben ondan önce olduğum için bu durumu biraz buruk karşılamıştı. Şimdi sen genç kız oldun benimle artık konuşmayacaksın diye üzülmişti. Ben ona anlatmışım nasıl olduğumu, neler yaşadığımı ya da pedin nasıl kullandığımı.” (K25, Y kuşağı)

Katılımcı 30’un anlatıları regl dönemini arkadaş grubu içerisinde ilk yaşayan olmasının vermiş olduğu olumsuz duygudan bahsetmektedir. Kendisi için olumsuzluk olarak adlandırılrsa da arkadaş grubu için bu durumu olumluya dönüştürmüştür. Kişiler arkadaşlarıyla daha rahat paylaşımda bulunabildikleri için belki bir ebeveynine

soramayacağı soruları arkadaş grubu içerisinde rahatlıkla sorabilmektedir “yatarken de oluyor musun” sorusu bu duruma güzel bir örnek oluşturmaktadır.

“İlk olduğumda sınıf arkadaşlarımla paylaşmıştım. Aralarında ilk âdet olan bendim. Benden sonra olan arkadaşlarım çok şanslıydı çünkü ben bilgilendiriyordum hepsini. Bir arkadaşım yatarken de oluyor musun diye sormuştu. İlk ben olduğum için şanssızdım. Hatta ilk ben olunca acaba bende bir sıkıntı mı var diye düşünmüştüm.” (K30, Y kuşağı)

“Regl olan arkadaşlarım vardı onlar anlatıyordu regl olmanın nasıl bir şey olduğunu o şekilde bilgi edinmiştim.” (K32, Z kuşağı)

“En yakın arkadaşım benden sonra olmuştu o çok paniklediği ve korktuğu için ben ona yardımcı olmuştum.” (K36, Z kuşağı)

Örnek olarak alınan katılımcı ifadeleri doğrultusunda, Baby Boomers ve X kuşağı katılımcılarının arkadaş/akran grubu desteği almadıkları, Y ve Z kuşağı katılımcılarının genellikle arkadaş/akran grubu desteği aldıkları görülmektedir. Bu durum gösteriyor ki regl hakkında daha fazla bilgi edinebilen jenerasyon değiştikçe, paylaşım ve sosyalleşme arttıkça kişiler daha özgüvenli ve daha açık hale gelebiliyorlar.

Katılımcıların ilk regl deneyimi hakkında bilgilendirilmesi temasında uzman desteği incelendiğinde katılımcılardan okul, konferans, seminer, doktor, hemşire ve öğretmen kodları elde edilmiştir. Kodların kendi aralarındaki ilişki sonucunda ortak tema olarak ilk regl deneyimi hakkında bilgilendirilmesinde uzman desteği kategorisi elde edilmiştir.

“Okullarda anlatıyorlardı. Öğrencilere hepsini tek tek anlatmışlardı bence çok etkili oluyordu belki de orada öğrettikleri için ilk olduğumda hiç korkmadım.” (K20, X kuşağı)

“Ergenlik zamanlarımızda okullarda rehber öğretmenleri ve dışarıdan gelen doktor hemşireler tarafından regl dönemi ile alakalı özellikle kız öğrencilere bir bilgilendirme yapılıyordu.” (K21, Y kuşağı)

“Okulda öğretmenlerimiz erkekleri sınıftan çıkartıp kızlara bu konu hakkında bilgi veriyorlardı.” (K24, Y kuşağı)

“Ön bilgiyi ben okulda öğrenmiştim. Seminerde bizlere ped dağıtmışlardı. Okulda katıldığım seminerden bir ay sonra âdet gördüm zaten.” (K30, Y kuşağı)

“Önceden okulda seminerler düzenliyorlardı regl olmak hakkında o zaman bilgilendirilmiştim.” (K33, Z kuşağı)

“Ortaokulda bizleri konferans salonuna toplayarak bizi âdet hakkında bilgilendirmişlerdi. Hatta bizlere ped dağıtıp nasıl kullanmamız gerektiğini anlatmışlardı.” (K37, Z kuşağı)

Örnek olarak alınan katılımcı ifadeleri doğrultusunda, Baby Boomers kuşağı katılımcılarından hiçbirinin okul desteği almadığı, X kuşağı katılımcılarından bir kişinin uzman desteği aldığı görülmektedir. Y ve Z kuşağı katılımcılarının çoğu uzman desteği aldıklarını belirtmektedir. Y ve Z kuşağı katılımcılarının genellikle ortaokul dönemlerinde hayata geçirilen Orkid hijyenik ped markası tarafından düzenlenen bu tarz bilgilendirme amaçlı etkinliklerin kız çocuklarının gelişim süreçlerinde regl ile ilgili uzmanlar tarafından verilen bilgilerin oldukça etkili olduğu katılımcı ifadelerinde açıkça görülmektedir.

Bu alt temaya kadar olan kısımda, regl hakkında bir şekilde bilgi alabilen, destek gören katılımcı ifadeleri incelenmiştir. Bu alt temada ise hiçbir kaynaktan bilgi alamamış regl olmanın ne olduğunu bilmeden regl dönemi ile tanışan ya da doğrudan bilgilendirilmemiş katılımcıların ifadeleri incelenmiştir. Bireylerin ilk regl deneyimi hakkında bilgilendirilmesi temasında destek alamayanlar incelendiğinde katılımcılardan bilginin yoktu ve bilmiyordum kodları elde edilmiştir. Kodların kendi aralarındaki ilişki sonucunda ortak tema olarak ilk regl deneyimi hakkında bilgilendirilmesinde destek alamayanlar kategorisi elde edilmiştir.

“Daha öncesinde hiçbir bilgim yoktu.” (K3, Baby Boomers)

“Bizim zamanımızda bu konular çok konuşulmazdı. Bilgin de bu yüzden yoktu.” (K4, Baby Boomers)

“Bilgin yoktu maalesef, bizim dönemimizde öyle çocuklara anlatalım gibi bir şey yoktu. Şimdiki çocuklar çok şanslı bu konularda.” (K12, X kuşağı)

“Bilgim yoktu, önceden konuşulmazdı böyle şeyler. Aileden, ablamdan, annemden öyle bir bilgilendirme olmadı.” (K18, X kuşağı)

“Öncesinde bilmiyordum, kimse anlatmadı.” (K26, Y kuşağı)

Örnek olarak alınan katılımcı ifadeleri doğrultusunda, Baby Boomers ve X kuşağı katılımcılarından çoğu, Y kuşağı katılımcılarından ise yalnızca bir kişi destek almadığını belirtmektedir. Z kuşağı katılımcılarından hiçbiri destek almadığını belirtmemektedir.

Destek alamayanlar alt teması incelenirken bazı katılımcıların ifadeleri doğrultusunda regl hakkında bilgi sahibi oldukları ancak bu bilgileri doğrudan bir kaynaktan değil de kendi çabaları ile edindikleri gözlemlenmiştir. Doğrudan bilgi sahibi olamayan katılımcıların ifadeleri, duyum alt temasında incelenmiştir.

“Kadınlar kendi aralarında konuşurken oradan duyduklarım ile bilgi edinmiştim.” (K9, Baby Boomers kuşağı)

“Kadınlar kendi aralarında konuşurken öğrendim. Bana direkt olarak kimse anlatmadı.” (K17, X kuşağı)

“Kadınların kendi aralarında konuşmalarından biliyordum. Annem öyle açık açık konuşan, anlatan birisi değildi, tabii jenerasyonumuz farklı sonuçta.” (K19, X kuşağı)

Örnek olarak ele alınan katılımcı ifadelerinde de görüldüğü gibi Baby Boomers kuşağı katılımcıları, diğer kuşak katılımcılarına göre daha bilinçsiz ve daha az destek görerek ilk regl deneyimini yaşamıştır. X kuşağı katılımcıları regl dönemi hakkında Baby Boomers kuşağına göre daha fazla bilgi sahibi olurken bu durum Y kuşağı katılımcılarıyla değişmiş yalnızca bir katılımcı destek alamadığından bahsetmiştir. Z kuşağı katılımcılarının ise regl olmadan önce tamamının bilgi sahibi oldukları görülmektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, kadınlar hayatlarının büyük bir bölümünde her ay gerçekleşen bu kanama ile ilgili doğru ve yeterli bilgiye ulaşmakta güçlükler yaşamaktadır. Bunun tek bir nedeni olmamakla birlikte, regl dönemi ile ilgili yaygın olumsuz algı ve tutumlar kadınları regl dönemini gizlemeye itmektedir. Katılımcıların ilk bilgi kaynaklarının genellikle anneleri olduğu görülmektedir. Kız çocuklarının genellikle ilk bilgi edinme

kaynağının anneleri olmasını nedeni, regl döneminin mahremiyetle ilişkilendirilmesinden kaynaklanmaktadır. Annelerin kız çocuklarına regl kanamasının ne olduğu, neden olduğu bilgilerinden ziyade hijyenik ped kullanımı ve temizlikle ilgili genel bilgiler verdikleri katılımcı ifadeleri doğrultusunda elde edilmiştir. Anneden sonraki bir diğer bilgi kaynağının arkadaş/akran olmasının nedeni ise okullarda ve ailelerde verilen bilgilerin yetersiz kalmasına bağlanmaktadır. Bu bilgilendirmeler sonucunda kız çocuklarında regl kanamasının gizlenmesi yönünde bir algı oluşmaktadır.

5.3. İlk Regl Deneyimi

Araştırmanın bu bölümünde katılımcıların yaşadıkları ilk regl deneyimleri ve bu deneyime vermiş oldukları tepkiler, katılımcıların ifadeleri ile desteklenerek aktarılmaya çalışılmıştır. Bu soruya cevap alabilmek adına her bir katılımcıya “ İlk ne zaman regl olduğunuzu hatırlıyor musunuz? Neler yaşadınız, ilk tepkiniz ne oldu” sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların vermiş oldukları yanıtlar doğrultusunda ilk regl deneyimleri boyutunda iki alt tema elde edilmiştir. Bu temalardan ilki korkma, şaşırma, ikincisi ise anılar, hatıralar şeklindedir.

Bireylerin ilk regl deneyimi temasında korkma ve şaşırma teması incelendiğinde, katılımcılardan korku, endişe, bilinmezlik, şaşırma, tedirginlik, şoke olmak kodları elde edilmiştir. Kodların kendi aralarındaki ilişki sonucunda ortak tema olarak ilk regl deneyiminden korkma ve şaşırma kategorisi elde edilmiştir.

“İlk aybaşı olduğumda 12 ya da 13 yaşındaydım. Görünce çok şaşırdım, çok korkmuştum. Anne ben galiba kan işiyorum dedim.” (K7, Baby Boomers)

“Tam olarak zamanını hatırlamıyorum ama kanı görünce çok korktum hatta kızlığım gitti sandım.” (K8, Baby Boomers)

“İlk âdet olduğumda ilkokul beşinci sınıfı bitirmiştım, yaz tatilindeydim. Tuvalette kanı görünce çok korkmuştum kendimi yaklaşık yirmi saat tuvalete kilitledim. Başıma bir şey geldi sandım.” (K12, X kuşağı)

“Düştüüm bir yerim kanyor zannettim çok korkmuştum kimseye de söyleyemedim.” (K18, X kuşağı)

“İlk âdet olduğumda 13 yaşındaydım. Aklıma gelmedi ilk gördüğümde baktım iç çamaşırimda kahverengi bir leke var. Hastayım, ölüyorum sandım. Korktum gerçekten çok korktum.” (K22, Y kuşağı)

“Kanı ilk gördüğümde ağlamıştım. Korku ve panik içerisindeydim. Bizim için normal bir süreç olduğunu âdet olacağımı biliyordum ama yine de ilk görünce ister istemez ağlamaya başlamıştım.” (K25, Y kuşağı)

“İlk regl günümü hatırlıyorum, çok şaşırıp çok korkmuştum.” (K35, Z kuşağı)

“İlk kanı gördüğümde çok korkup ağladığımı hatırlıyorum.” (K40, Z kuşağı)

Katılımcı ifadeleri incelendiğinde ilk regl deneyimi öncesinde bilgi sahibi olmayan katılımcıların ilk tepkilerinin genellikle korku ve endişe olduğunu, genellikle bu bilinmezlik karşısında ağladıklarını belirtmişlerdir. Regl olmadan önce bilgilendirilmeyen katılımcıların regl dönemini utanç ve korku temasıyla işlemesi kaçınılmazdır.

Kuşaklar aracılığı ile katılımcıların ilk regl deneyimi temasında anılar ve hatıralar teması incelendiğinde katılımcılardan hatırlamamak, korkmamak, utanmak, gizlemek, mutlu olmak, garip hissetmek, tepkisizlik, heyecanlı olmak kodları elde edilmiştir. Kodların kendi aralarındaki ilişki sonucunda ortak tema olarak ilk regl deneyiminde anılar ve hatıralar kategorisi elde edilmiştir.

İlk regl kanaması genç kızlar için hayatlarında bir dönüm noktası olarak görülmektedir. Öncesinde çocuk olan genç kız bir gün sonrasında ilk regl kanamasıyla çocukluktan çıkmış olur. Her ay gerçekleşen regl kanamaları menopoz dönemine kadar hayatının bir parçası haline gelecektir. Ön bilgisi olmayan katılımcı ifadeleri sonrasında ön bilgi sahibi katılımcı ifadeleri incelendiğinde, kadınların korku ya da endişeye kapılmadıklarını ve öncesinde edinmiş oldukları bilgiler doğrultusunda hareket ettikleri görülmektedir.

“Yaşıtlarıma göre ilk âdetimi erken olduğumu hatırlıyorum ama o gün yaşadıklarımı çok net hatırlamıyorum.” (K4, Baby Boomers)

“İlk aybaşı olduğumda 13 yaşındaydım. Bilgim olduğu için korkmadım hemen bez vardı o dönemlerde bez kesip koydum.” (K10, Baby Boomers)

“Tam olarak hatırlamıyorum ama benim için travmatik bir şey değildi.” (K11, X Kuşağı)

“İlk başta üşüttüğümü zannettim ama kontrol edip kanı görünce anladım regl olduğumu mutlu oldum aslında.” (K24, Y kuşağı)

“Hissettiğim duygu gariplikti. Yani mutlu muydum yoksa tedirgin mi bilemiyorum sadece garip hissetmişim.” (K29, Y kuşağı)

“İlk regl olduğumda 12 ya da 13 yaşındaydım. Süreci bildiğim için tepki vermedim.” (K34, Z kuşağı)

“Öncesinde bilgim olduğu için kanı gördüğümde çok korkmadım normal karşıladım.” (K38, Z kuşağı)

Örnek olarak ele alınan katılımcı ifadelerinde de görüldüğü gibi Baby Boomers kuşağı katılımcıları yaşları itibariyle menopoz döneminde oldukları için ilk regl deneyimlerini tam olarak hatırlayamamaktadır. X kuşağı katılımcıları ilk regl deneyimlerini Y kuşağı katılımcılara bakarak daha olumsuz şekilde ifade etmektedirler. Bu durum Y kuşağı ve Z kuşağı katılımcılarıyla değişmeye başlamıştır. Katılımcı ifadeleri doğrultusunda

5.4. Regl Dönemini İsimlendirme

Kadınların her ay tekrarlanan regl kanamalarının nedeninin bedenlerinin biyolojik yapısından kaynaklı olsa da aynı zamanda sosyal ve kültürel açıdan da önemlidir. Regl olmanın sosyal olarak en önemli göstergelerinden biri de regl olmayı adlandırma aşamasıdır. Araştırmada katılımcı ifadeleri analiz edildiğinde öncelikle regl olmanın kadınlar tarafından nasıl adlandırıldığı incelenmiştir. Bu sorunun cevabını alabilmek adına her bir katılımcıya “Halk arasında regl pek çok şekilde adlandırılmaktadır siz ne olarak adlandırıyorsunuz” sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların vermiş oldukları yanıtlar doğrultusunda isimlendirmeler boyutundan iki alt tema elde edilmiştir. Bu temalardan ilki geleneksel isimlendirme, ikincisi ise modern isimlendirme şeklindedir.

Katılımcı ifadeleri doğrultusunda, katılımcıların regl dönemini aybaşı, âdet görmek, müsait değilim, hasta oldum, halam geldi, hastalandım, özel durumum ya da özel günüm kodları elde edilmiştir. Kodların kendi aralarındaki ilişki sonucunda ortak tema olarak regl döneminin geleneksel isimlendirmesi âdet olmak ve aybaşı kategorisi elde edilmiştir.

“Âdet görmek diye adlandırırdım, bizim gençliğimizde annelerimiz aybaşı derlerdi.”
(K2, Baby Boomers)

“Hasta oldum ya da aybaşı oldum diyordum.” (K6, Baby Boomers)

“Halam geldi ve aybaşını kullanıyorduk.” (K7, Baby Boomers)

“Âdet görmek derdik genellikle.” (K13, X Kuşağı)

“Ben aybaşı diyorum.” (K14, X Kuşağı)

“Babaannemden kaynaklı sanırım hep âdet demeye alışmışım o yüzden âdet olarak adlandırıyorum.” (K22, Y Kuşağı)

“Âdet gördüm diyorum ya da kişiye göre bazen arkadaşlar arasında özel durum, özel günüm diyorum.” (K28, Y Kuşağı)

“Hasta olmak, âdet olmak gibi kişilere göre farklı adlandırmalarım oluyor.” (K40, Z Kuşağı)

Katılımcı ifadeleri incelendiğinde, Baby Boomers kuşağı katılımcıları ve X kuşağı katılımcıları regl dönemini daha çok geleneksel ifadelerle isimlendirirken bu durum Y ve Z kuşağı katılımcılarıyla değişmeye başlamaktadır.

Katılımcı ifadeleri doğrultusunda, katılımcıların regl dönemini regl olmak, renklenmek, renklendim, restorasyona girdim, mens oldum, menstrüasyon, peering ve periyod kodları elde edilmiştir. Kodların kendi aralarındaki ilişki sonucunda ortak tema olarak regl döneminin modern isimlendirmesi regl olmak kategorisi elde edilmiştir.

“Regl olarak söylüyorduk, bazen renklendim de diyorduk.” (K5, Baby Boomers Kuşağı)

Baby Boomers kuşağı katılımcılarından yalnızca Katılımcı 5 regl olarak adlandırdığını ifade etmektedir. Bu durum eğitim seviyesi ve üniversite ortamında çalışmasından, sosyal çevresinin de genellikle kendi eğitim düzeyinde kadınlardan oluşmasından kaynaklanmaktadır diyebiliriz.

“Ben de bu isimlerden birkaçını kullanıyorum. Daha çok regliyim ve mens oldum diyorum.” (K15, X Kuşağı)

“Benim eğitim seviyemde olanlara regl diyorum, hatta İngilizce hocalarıyla kendi aramızda peering ediyoruz, İngilizce konuşmak istiyorsam peering olarak adlandırıyorum.” (K19, X Kuşağı)

Katılımcı 24 ise daha önce regl olarak adlandırmadığını ancak sosyal çevresi, eğitim ve iş ortamında birebir iletişimde olduğu insanların değişmesiyle birlikte artık geleneksel isimlendirmelerden âdet olarak değil daha modern isimlendirmelerle regl olarak adlandırdığını dile getirmiştir.

“Şimdilerde regl olarak adlandırıyorum.” (K24, Y Kuşağı)

Z kuşağına mensup Katılımcı 34’ün de ifade ettiği gibi bu durumla karşılaşan çok fazla genç kuşak bulunmaktadır. Yaşça kendisinden büyük bireylerin regl kelimesini kullandığında tam olarak neden bahsettiğini anlayamadıkları için onlarla iletişim kurarken “regl oldum” şeklinde ifade etmek yerine “âdet oldum” olarak kullanmayı tercih ettiğini belirtmiştir.

“Regl oldum diye adlandırıyorum ama benden yaşça büyükler pek anlamıyorlar regl kelimesini.” (K34, Z Kuşağı)

“Annem de ben de regl olarak adlandırıyoruz.” (K36, Z Kuşağı)

Katılımcı ifadeleri incelendiğinde, Baby Boomers ve X kuşağı katılımcılarına göre Y ve Z kuşağı katılımcılarının regl dönemini modern kodlarla isimlendirdiği görülmektedir.

Regl döneminin isimlendirmesi incelendiğinde pek çok farklı terim karşımıza çıkmaktadır. Bu durum sosyal algılanış ve kişilerin bireysel deneyimlerini yansıtmaktadır.

5.5. Regl Dönemi Tabuları

Regl dönemlerinin kadınların günlük yaşamları üzerinde nasıl etkiler yarattığı, günlük yaşamlarını olumlu ya da olumsuz etkileyip etkilemediği ve regl dönemleri ile ilgili herhangi bir problem yaşadıklarında kişilerin başvurdukları yöntemler ve tabular incelenmiştir. Bu soruların cevabını alabilmek adına her bir katılımcıya “Aylık regl döngünüzü takip ediyor musunuz?”, “Regl döneminiz geciktiğinde ya da geciktirmek için ne gibi önlemler alıyorsunuz (uzman görüşü, geleneksel yöntem)”, Regl olduğunuz günlerde kıyafetinizi kontrol etme ihtiyacı duyuyor musunuz?” ve “Hiç hazırlıksız olduğunuz bir anda regl oldunuz mu? Olduysanız bu size nasıl hissettirdi” soruları yöneltilmiştir. Katılımcıların vermiş oldukları yanıtlar doğrultusunda bireylerin regl dönemi tabuları iki alt tema elde edilmiştir. Bu temalardan ilki geleneksel yöntem, ikincisi ise modern yöntem şeklindedir.

Katılımcıların regl dönemi tabuları temasında geleneksel yöntem incelendiğinde katılımcılardan bitki çayları, limonlu su, tarçın, maydanoz, dereotu, civanperçemi çayı, kekik çayı, ceviz, koyu renkler, sıkı kıyafetler, tedirginlik, utanç, korku kodları elde edilmiştir. Kodların kendi aralarındaki ilişki sonucunda ortak tema olarak geleneksel yöntem kategorisi elde edilmiştir.

Katılımcı 6'nın ifade ettiği gibi kadınlar çok nadir olarak regl dönemiyle ilgili sorunlarda uzman görüşüne başvuruyorlar. Uzman görüşüne başvurmak ayıp ve gereksiz görülüyor. Öncelikli olarak pek çok kadının uzman görüşü yerine bitkisel yöntemleri kullandığı gözlemlenmektedir. Bitkisel yöntemler daha kolay ve pratik bir çözüm olarak karşımıza çıkmaktadır.

“Doktora gitmezdim genellikle, çok ağrılı geçiyorsa eğer sıcak su torbası koyardım, rahatlamaya çalışırdım.” (K6, Baby Boomers)

Katılımcı 9'un ifadesinde diğer katılımcılardan farklı olarak yüksek bir yerden atlamanın ve ağır şeyler kaldırmanın regl olmasında etkili olduğunu ifade etmektedir.

“Âdetim geciktiğinde yüksekten hoplardım, ağır şeyler kaldırırdım olabilmek için.”
(K9, Baby Boomers)

“Regl dönemim geciktiğinde, bitki çayları iyi geliyordu, birkaç kez de âdet söktürücü bitkiler kullandım.” (K13, X kuşağı)

“Ben geleneksel yöntemler tercih ediyorum. Geciktiği dönemler özellikle bir ilaç kullanmıyorum, hiç doktora danışma ihtiyacı duymadım. Maydanoz ve dereotu inanılmaz bir âdet söktürücü olduğu için genellikle bitkisel şeyler kullanıyorum. Kişinin vücudunu tanımasıyla ilgili bir durum, gecikme yaşadığımda limonlu su ya da tarçınlı su tarzı şeyler tükettiğim zaman bir iki gün içerisinde işe yaradığını görüyorum.” (K21, Y kuşağı)

“Çok yakın iki arkadaşımın aynı zamanlarda regl olduğumuz için regl dönemleri arkadaşlarımla oldukları günlere göre hesaplıyorum. Gecikme yaşarsam da ben geleneksel yöntemlerden yanayım. Bitki çaylarını deniyorum. Genellikle ağrılı bir süreç geçirdiğim için ada çayı ve papatya çayı ile kendimi sakinleştiriyorum. Geciktiysem ya da erken olmak istiyorsam civanperçemi çayı ya da kekik çayı içiyorum.” (K25, Y kuşağı)

Katılımcı 15 ve Katılımcı 36'nın ise bitkisel yöntemlerden farklı olarak herhangi bir uzmana danışmadan ilaç kullandığı görülmektedir. İki katılımcı da bitkisel yöntemlerin yanı sıra herhangi bir uzmana başvurmadan kan sulandırıcı ilaç kullandığını ifade etmektedir.

“Geciktiği günlerde doğal yöntemler kullanmayı tercih ediyorum. Âdet söktürücü bitki çayları içiyorum, aspirin içiyorum kanı sulandırdığı için.” (K15, X kuşağı)

“Regl dönemim geciktiği zaman coraspin kullanıyorum kan sulandırıcı olduğu için kendi kendime erken getireceğini düşünüyorum bir uzmana başvurmadım. Limonlu su içiyorum geleneksel yöntemler kullanıyorum” (K36, Z kuşağı)

“Regl olamadığım zamanlarda civanperçemi çayı kullanıyorum.” (K37, Z kuşağı)

Örnek olarak alınan katılımcı ifadeleri incelendiğinde, daha çok geleneksel yöntemlerin tercih edildiği gözlemlenmektedir. Kadınlar, regl dönemlerinde giyimlerine daha fazla dikkat etmek zorunda hissetmektedirler. Sadece regl dönemlerini geciktirmek istedikleri zaman uzman görüşü diyebileceğimiz geciktirici ilaçlar tercih edilmektedir.

Geleneksel yöntemler teması incelenirken katılımcıların ifadeleri doğrultusunda regl süreçlerinde kadınların nelere dikkat edip etmedikleri süreç başlığı altında incelenmiştir.

Katılımcı 3'ün ifadelerinden yola çıkılarak regl olduğu dönemde hijyenik ped ürünlerine erişim sağlayamadığı için bez kullandığı görülmektedir. Bez kullanmasından kaynaklı olarak daha fazla dikkat ettiğini, bezin kaymaması için daha fazla özen gösterdiğini ifade etmektedir. Regl tabularının aktarımı kıyafet seçimlerinden hareket kısıtlanmalarına kadar yine katılımcı 3'ün ifadeleriyle doğrulanmaktadır.

“O günler renkli giymeye dikkat ederdim, sürekli kontrol etme ihtiyacı duyardım, daha sıkı kıyafetler giyerdim, hatta bez kaymasın diye çift iç çamaşırı giyerdim.” (K3, Baby Boomers)

“Âdet olduğumda sık sık kontrol etme ihtiyacı duyardım hatta bir kere uyurken yatağıma leke geçmişti, her yere bulaşmıştı çok kötü hissetmişim evde kendi yatağım olmasına rağmen.” (K6, Baby Boomers)

Katılımcı 13'ün anlatılarına bakıldığında, regl döneminde kendi yaşadığı korkuları ve tedirginliği kız çocuğuna da aktardığı görülmektedir. Kızını, koyu renk çamaşır tercih etmeye yönlendirmekte ve üzerine leke geçmesi durumunda rezil olacağını düşünmektedir.

“Şimdilerde kızım regl olduğu günlerde ona bile koyu renkler giydirmeye çalışıyorum. Okula gidiyor, kontrol edemez belki kıyafetine geçer arkadaşları görmesin diye dikkat ettiriyorum kıyafetlerine.” (K13, X kuşağı)

Kadınların regl döneminde yaşadıkları bir diğer tedirginlik durumu ise koku sorunudur. Katılımcı 15'in de bahsettiği gibi kadınların büyük bir bölümü regl dönemlerinde koktuklarını düşündükleri için daha az sosyalleşmeye çalışmaktadırlar. Regl dönemine hazırlıksız yakalandığı için yaşadığı tedirginlik durumu, hemen eve gitme isteği ve gizleme ihtiyacı duyması tamamen sosyal çevresinden öğrenmiş olduğu davranış kalıplarından kaynaklanmaktadır.

“Olduğum günlerde bir baskı hissediyorum maalesef, çamaşırama geçti mi, kokuyor mu bana mı öyle geliyor diye tedirgin oluyorum. Bir kere arkadaşlarımla birlikteyken bacağımdan arasından akan bir regl kanaması yaşadım hemen arkadaşımın hırkası ile

kamuflle etmeye çalıştım. Çünkü bizim için utanç kaynağı gibi gözüküyor bu durum kanı hemen gizlemeli eve gitmeliyim diye düşündüm.” (K15, X kuşağı)

Katılımcı 28’in de diğer katılımcılar gibi açık renk giymemek, dikkat etmek ve tedbirli olmak davranışlarına ek olarak regl döneminde genellikle oturmamayı tercih ettiği görülmektedir. Toplu taşıma ve gitmesi gereken zorunlu bir yer olduğunda oturmamaya dikkat ettiğini ifade etmektedir.

“Âdet olduğum günler açık renkli kesinlikle giyinmiyorum. Dışarı çıktıysam çift iç çamaşırı giyiyorum, hatta evdeyken bile çift iç çamaşırı kullanıyorum ama dışarı çıkıyorsam daha tedbirli oluyorum. Genellikle uzun giyinmeye, pantolonun üstünü kapatacak şekilde giymeye çalışırım. Bir yere gittiysem oturmamaya özen gösteriyorum.” (K28, Y kuşağı)

Katılımcı 33 hazırlıksız olduğu bir anda regl kanamasının başlaması üzerine kendi ifadesiyle kötü bir tecrübe yaşadığını ifade etmektedir. Regl kanının kıyafetine bulaşmasından çok rahatsız olduğu için üzerine pasta sürerek kapatmaya ve çevresindeki insanlara fark ettirmemeye çalıştığını ifade etmiştir.

“Regl olduğum günlerde genellikle iki tane iç çamaşırı giyiyorum ve üzerine küçük kısa şort şeklinde iç çamaşırı giyiyorum üst üste sıkı olması için. Hazırlıksız olduğum bir gün kötü bir tecrübe yaşamıştım tedirgin oluyorum o yüzden. Ablamın doğum gününde armut koltukta pasta yiyordum regl olmuşum o gün üstüme birazcık kan bulaştı. Kıyafetime bulaştığı için çok rahatsız oldum kimseye fark ettirmeden pasta falan sürmüştüm üzerime belli olmasın kimse anlamasın diye.” (K33, Z kuşağı)

Geleneksel yöntemlere bakıldığında genel olarak tüm katılımcılar eğitim durumları fark etmeksizin kendilerini regl dönemlerinde giyimlerine daha fazla dikkat etmek zorunda hissetmektedirler. Kıyafet seçimlerini hatta kıyafetlerinin renklerini bile regl dönemlerine göre ayarlamaktadırlar. Daha çok pantolon gibi sıkı kıyafetler tercih etmektedirler. Bitki çayları gibi geleneksel yöntemler olarak adlandırabileceğimiz yöntemler kullanılmakta ve uzman görüşüne çok mecbur kalmadıkça başvurmak tercih edilmemektedir. Sadece regl dönemlerini geciktirmek istedikleri zaman uzman görüşü diyebileceğimiz geciktirici ilaçlar tercih edilmektedir. Bu geciktirici ilaçlar ise çoğu zaman uzmana başvurmadan eczanelerden temin edilmektedir. Regl tabularının aktarımı her kuşakta kendini göstermektedir.

Katılımcılardan üç kişi hariç diğer hepsi hazırlıksız oldukları zamanlarda kıyafetlerine regl kanının bulaşmasından utanç ve rahatsızlık duyduklarını belirtmektedir.

Katılımcıların regl dönemi tabuları temasında modern yöntem incelendiğinde katılımcılardan takvim, telefon uygulaması, doktor, uzman ve geciktirici ilaç kodları elde edilmiştir. Kodların kendi aralarındaki ilişki sonucunda ortak tema olarak modern yöntem kategorisi elde edilmiştir.

Katılımcı 2 ve 7 Baby Boomers kuşağına mensup oldukları için genellikle diğer katılımcılara göre daha eski bir yöntem olan bir yere yazma ya da takvime işaretleme yöntemlerini kullandıklarını belirtmişlerdir.

“Regl dönemlerimi takip ederdim. Bir yere yazardım, hatta odamın duvarına yazdığımı hatırlıyorum eskiden çetele tutar gibi.” (K2, Baby Boomers)

“Regl olduğum zamanları takvime işaretlerdim. Kendimce takvimden takip ediyordum.” (K7, Baby Boomers)

“Geciktirmek için önlem almıyorum eğer gereğinden uzun sürdüyse hemen doktora gitmeyi tercih ediyorum ya da beklenenden erken olduysa bir sorun mu var diye yine doktora gidiyorum.” (K16, X kuşağı)

Katılımcı 19 regl süreciyle ilgili vücudunu çok iyi tanıdığını, bu süreçte vücuduna ihtiyacı olan özeni gösterdiğini belirtmektedir.

“Takip ediyorum. Dönemim yaklaşırken iyi uyumam gerektiğini biliyorum. Uykumu alırsam daha rahat bir süreç geçiriyorum. Bol su içmeye çalışıyorum, ağırlı geçiyor biraz, o sürece vücudumu hazırlıyorum.” (K19, X kuşağı)

Regl sürecini takip etme ve uzmana başvurma katılımcılar arasında genellikle evli katılımcıların daha çok başvurduğu bir yöntemdir. Katılımcı ifadeleri incelendiğinde genel olarak kadın doğum polikliniklerine gitmeyi ve uzman desteği almayı daha çok evli katılımcıların tercih ettikleri görülmektedir.

“Telefon uygulamasından takip ediyorum. Genellikle gecikme yaşadığımda korkarım hamile miyim diye bir keresinde kırk gün gecikme yaşadım çünkü çok korkmuştum. Böyle durumlarda hemen doktora giderim geleneksel yöntemler tercih etmem.” (K24, Y kuşağı)

“Benim düzensizliğimden dolayı ergenliğin ilerleyen dönemlerinden beri doktor kontrolü eşliğinde gidiyor regl dönemlerim. Gereken durumlarda doktor kontrolünde doğum kontrol ilacı ve hormon takviyeleri alıyorum.” (K27, Y kuşağı)

“Kendi telefonumdaki takvimime kaydediyorum etkinlik olarak. Regl geciktirmek için bir kere doktora gidip ilaç almıştım, daha sonrasında da ihtiyacım oldukça eczaneden temin ettim. Annem rahim kanseri geçmişi olduğu için korkuyorum açıkçası, herhangi bir problem yaşadığımda uzman görüşü almayı tercih ediyorum.” (K33, Z kuşağı)

Örnek olarak alınan katılımcı ifadeleri incelendiğinde, Baby Boomers kuşağı katılımcılarının regl dönemini takip etmek için takvime işaretleme yöntemini kullandıkları görülmektedir. X, Y ve Z kuşağı katılımcılarının ise genellikle regl dönemini takip etmek için telefon uygulamalarından yararlandıkları gözlemlenmektedirler. Uzman desteği almak ise genellikle evli kadınların gecikme yaşadıkları durumlarda başvurdukları bir yöntemdir.

Modern yöntemler teması incelenirken katılımcıların ifadeleri doğrultusunda regl süreçlerinde kadınların nelere dikkat edip etmedikleri süreç başlığı altında incelenmiştir.

Katılımcı 22 ve Katılımcı 36 dışında tüm katılımcılar regl döneminde daha fazla dikkat ettiklerini ve kıyafetlerini kontrol etme ihtiyacı duyduklarını ifade etmektedirler. Katılımcı 22 ve katılımcı 36 ise regl dönemini çok rahat geçirdiklerini herhangi bir rahatsızlık duymadıklarını ifade etmektedirler.

“Dışarıdayken regl olduğum zaman üzerime kan bulaştığında rahatsız olurum ama şey değil yani ayıp olacak kan gözükecek diye değil nasıl üzerime yağ lekesi, yemek lekesi bulaştığında o lekeyle dolaşmak istemiyorsam bu da öyle bir şey benim için.” (K22, Y kuşağı)

“Kıyafetime dikkat etme ihtiyacı duymuyorum. Cidden o kadar rahat oluyorum ki oturup kalkarken beni rahatsız etmiyor. Sürekli eşofman giydiğim için belki de bilmiyorum.” (K36, Z kuşağı)

Örnek olarak ele alınan katılımcı ifadelerinde de görüldüğü gibi Baby Boomers kuşağı katılımcıları, diğer kuşak katılımcılarına göre regl dönemlerini geleneksel yöntemlerle takip etmekte ya da takip etme gerekliliği duymamaktadır. X kuşağı katılımcıları regl dönemlerini Baby Boomers kuşağına göre daha fazla takip etmekte ve uzman görüşüne başvurmayı tercih etmektedirler. Y kuşağı katılımcıları, teknolojinin de sunmuş olduğu olanaklar sayesinde regl dönemlerini telefon uygulamalarından takip etmeyi tercih etmektedirler. Z kuşağı katılımcılarının ise regl dönemleri hakkında diğer kuşaklara göre daha rahat ve daha tedbirli oldukları görülmektedir.

5.6. Regl Döneminde Hijyenik Ped Ürünleri ile İlgili Yaşantılar

Regl olmanın diğer bir yönü de kadınların regl dönemlerinde kullandıkları hijyenik ped ürünleridir. Araştırmada katılımcı ifadeleri analiz edildiğinde öncelikle regl dönemlerinde kadınların hijyenik ürünleri tercih ederken reklamların ne kadar etkili olduğu, hijyenik ped reklamlarına tepkilerinin ne yönde olduğu ve kadınların karşı cinsten bir bireyden hijyenik ped ürünü talep edip etmediği de incelenmiştir. Bu sorunun cevabını alabilmek adına her bir katılımcıya “Hijyenik ped reklamları hakkında ne düşünüyorsunuz?”, “Aile bireyleri ya da arkadaşlarınızla birlikteyken televizyon veya başka bir platformda ped reklamı çıkınca tepkiniz ne oluyor, nasıl hissediyorsunuz?” ve “Babanızdan, eşinizden, erkek kardeşinizden veya erkek arkadaşınızdan sizin için hijyenik ped ürünleri almasını talep ettiniz mi? Ettiyseniz tepkisi ne oldu?” sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların vermiş oldukları yanıtlar doğrultusunda iki alt tema elde edilmiştir. Bu temalardan ilki hijyenik ped reklamlarının etkisi, ikincisi ise talep etme ve talep edememe şeklindedir.

Katılımcıların regl döneminde kullanmış oldukları hijyenik ürünlerde reklamların etkisi teması incelendiğinde katılımcılardan reklamlar, ped reklamları, ürün tanıtımı kodları elde edilmiştir. Kodların kendi aralarındaki ilişki sonucunda ortak tema olarak hijyenik ped reklamlarının etkisi kategorisi elde edilmiştir.

Baby boomers kuşağından iki katılımcının ifadeleri incelendiğinde birbirinden tamamen farklı düşüncelere sahip oldukları görülmektedir. Katılımcı 6 hijyenik ped reklamlarından rahatsız olduğunu ve hatta kumanda yanındaysa kanalı değiştirdiğini ifade

ederken katılımcı 7 tam tersi bir düşünceyle bu reklamları çok başarılı bulunduğunu ifade etmektedir.

“Bence ped reklamları çok abartılı, çok açık saçık. Belki yaşımdan dolayıdır bilemiyorum bizde böyle şeyler gizli saklı olur ben rahatsız oluyorum. Televizyonda o reklamlar çıktığında bakmamaya çalışıyorum, kumanda yanımdaysa kanalı değiştiriyorum.” (K6, Baby Boomers)

“Ben reklamları çok başarılı buluyorum keşke bizim dönemimizde de olsaydı böyle şeyler. Televizyonlarda, reklamlarda çıkınca hiç rahatsız olmuyorum ben, aksine mutlu oluyorum” (K7, Baby Boomers)

Aynı şekilde X kuşağı katılımcılarından katılımcı 12 ve katılımcı 14 de tamamen birbirinden farklı görüşlere sahiptir. İki katılımcı da erkek çocuğunun olduğunu dile getirirken katılımcı 12 oğlunun bu konuda bilinçlenmesi gerektiğini vurguluyor, katılımcı 14 ise oğlunun sormasından rahatsızlık duyduğu için kanalı değiştirdiğini ifade etmektedir.

“Ben ped reklamlarından rahatsız olmuyorum açıkçası hoşuma gidiyor. Çünkü 7 yaşında oğlum var soruyor anne bu ne bizim altımızı bezlediğimiz gibi mi vs. ona açıklıyorum bilinçlendiriyorum.” (K12, X kuşağı)

“Açıkçası reklamlarda gözükmelerini istemiyorum. Çok sık gözükiyor, erkek evladım var görünce soruyor açıklama yapamıyorum rahatsız oluyorum. Eğer kumanda yanımdaysa kapatırım kanalı değiştiririm çok abartılıyor bence.” (K14, X kuşağı)

Katılımcı 21 ve Katılımcı 22'nin ifadeleri genellikle hijyenik ped reklamlarının gerçeği yansıtmamasından duydukları rahatsızlıklardan oluşmaktadır. Reklamlarda kullanılan kişilerin ve figürlerin gerçeği yansıtmadığını ifade etmektedirler.

“Sonuçta reklamlar ürün tanıtımı o ayrı bir husus ama biraz da gerçekçi olması taraftarıyım. Kadınların bence %70'inin regl dönemleri sancılı geçiyor ve reklamlarda buna hiç değinilmiyor. Ürün tanıtımı ve satış için reklam önemli ama gerçeği yansıtmadığı için örneğin karşı cinsten izleyen biri regl olmayı böyle reklamlarda görüp tozpembe düşünüyor olabilir.” (K21, Y kuşağı)

“Çok fazla ped reklamı var olması da gerekiyor tabii ki ama bana ilginç geliyor mesela mavi sıvı damlatılıyor reklamlarda. Mavi mi kanyoruz biz kırmızı yapsınlar mesela ne olacak? Bu herkes tarafından bilinen bir şey. Tamam, gerçeğe o kadar yakın yapamazlar belki ama mavi sıvı çok saçma bence. Reklamlar sürekli sporcular üzerine ev hanımlarını da düşünsünler.” (K22, Y kuşağı)

Katılımcı 31 ise aslında reklamların kendisini rahatsız etmediğini ama yanından aile büyükleri olduğunda bu durumdan rahatsız olduğunu dile getirmektedir. Bu durum ataerkil sistemin baskıları sonucunda oluşan, sosyal öğrenme kuramı ile gelişen davranış biçimleridir.

“Açıkçası ped reklamları beni normalde rahatsız etmiyor ama aile büyüklerimizin yanındayken biraz rahatsız oluyorum. Bu reklamların gerçeği yansıttığını düşünmüyorum, çünkü aşırı derecede mutlu, rahat görünüyorlar bence hiç kimse öyle değildir o dönemlerinde.” (K31, Z kuşağı)

Z kuşağı katılımcılarından Katılımcı 36 ise hijyenik ped reklamlarına diğer katılımcılar aksine bambaşka bir çerçeveden bakmaktadır. Reklamların regl döneminden ziyade kadın bedenine odaklandığını hatta kadın bedeninin objeleştirildiğini ifade etmektedir. Reklamların daha hayatın içinden olması gerektiğini vurgulamaktadır.

“Reklamlarla ilgili mesela kadınlar çıkıyor bacakları pürüzsüz, kolları pürüzsüz onlara odaklanıyorlar çekimlerde. Bacaklarla, kollarla, pürüzsüzlükle ilgisi yok. Çok abartı, çok saçma buluyorum hatta kadınları objeleştirdiklerini düşünüyorum. Mesela normal bir genç kız koyabilirler illa sporcu olmak zorunda değil, mesela ev hanımı koyabilirler daha hayatın içinden olur.” (K36, Z kuşağı)

Örnek olarak incelenen katılımcı ifadelerine bakıldığında ped reklamları ile ilgili kuşak fark etmeksizin iki baskın görüşün hâkim olduğu gözlemlenmektedir. Katılımcıların bir bölümü reklamlardan memnun ve daha fazla gösterilmesi gerektiğini düşünürken diğer bölümü ise reklamları fazla abartılı ve gereksiz bulduklarını ifade etmektedirler.

Katılımcıların regl döneminde kullanmış oldukları hijyenik ürünlerini talep ettikleri bireyler ele alındığında katılımcılardan eşim, oğlum, babam, erkek arkadaşım kodları elde

edilmiştir. Kodların kendi aralarındaki ilişki sonucunda ortak tema olarak talep etme kategorisi elde edilmiştir.

Katılımcıların ifadeleri incelendiğinde genellikle evli katılımcıların eşlerinden talep ettikleri, bekar katılımcıların ise babalarından talep ettikleri ve taleplerinin olumlu karşılandığı ifade edilmektedir.

“Eşimden de oğlumdan da ped almasını talep etmişliğim olmuştur. Kızım da aynı şekilde babasından isterdi.” (K2 Baby Boomers)

“Oğlumdan talep ettim, o da doğal karşıladı, eşimden de talep etmişimdir zamanında.” (K5, Baby Boomers)

“Eşimden talep ettim kızım için de kendim için de almasını, sadece hangisini alacağını bilemediği için çekindi tarif edince aldı.” (K13, X kuşağı)

“Babamdan talep ettim o da aldı.” (K16, X kuşağı)

“Babamdan ve eşimden talep ettim tepkileri çok normaldi ve doğaldı. Alırız dediler ve aldılar.” (K32, Z kuşağı)

Katılımcı 40 diğer katılımcılardan farklı olarak erkek arkadaşından talep ettiğini ve erkek arkadaşının talebini geri çevirmediğini ifade etmektedir.

“Erkek arkadaşımın talep etmişim itiraz etmedi, alamam demedi ama gidip yanlış pedi almıştı.” (K40, Z kuşağı)

Katılımcı ifadeleri incelendiğinde, üç katılımcının eşlerinden ya da erkek arkadaşlarından hijyenik ped ürünleri almasını talep ettiklerini ama bu taleplerine olumsuz yanıt aldıklarını belirtmişlerdir. Hijyenik ped almayı reddeden erkeklerin genellikle ortak noktalarına bakıldığında utanma duygusunun baskın olduğu katılımcı ifadeleriyle desteklenmektedir.

“Erkek arkadaşımın talep ettim, sen al ben alamam elimde tutamam öyle markette onu diye tepki vermişti.” (K21, Y kuşağı)

“Eşimden talep ettim. O dönem bebek yeni doğmuştu, çıkamıyordum dışarı. Ben alamam eve geleyim bebeğe ben bakarım sen gider alırsın dedi ve almadı.” (K22, Y kuşağı)

“Eşimden talep ettim almadı, ben alamam utanırım dedi.” (K26, Y kuşağı)

Örnek olarak incelenen katılımcı ifadelerine bakıldığında, hijyenik ped ürünlerini babalarından, eşlerinden, erkek çocuklarından ya da erkek arkadaşlarından talep ettikleri görülmektedir. Evli olan katılımcılar, iki katılımcı hariç, eşlerinden talep ettiklerini, ilk başta çekimser olsalar da eşlerinin bu taleplerini kabul ettiklerini belirtmişlerdir. Bekâr olan katılımcılar ise bunu erkek arkadaşlarından ya da babalarından talep ettiklerini ve herhangi bir tepki ile karşılaşmadıklarını ifade etmektedirler.

Katılımcıların regl döneminde kullanmış oldukları hijyenik ürünlerini karşı cinsten bir bireyden talep edememe kategorisi incelendiğinde katılımcılardan kendim aldım ve kendime yakıştıramadım kodları elde edilmiştir. Kodların kendi aralarındaki ilişki sonucunda ortak tema olarak talep edememe kategorisi elde edilmiştir.

“Hiç talep etmedim, hep kendim alırdım.” (K6, Baby Boomers)

Katılımcı 18 diğer katılımcılara göre daha katı bir ifadeyle eşinden hijyenik ped ürünü talep etmeyi kendine yakıştıramayacağını ifade etmektedir.

“Bir tepki vereceğini düşünmüyorum eşimin istesem alır aslında ama ben kendime yakıştıramayacağım için talep etmedim.” (K18, X kuşağı)

“Öyle bir talebim olmadı kimseden kendim alıyorum.” (K30, Y kuşağı)

“Açıkçası böyle bir talebim olmadı. Ablalarım sayesinde evde sürekli olduğu için kimseden talep etmedim.” (K35, Z kuşağı)

“Hiç talep etmedim. Genellikle ev alışverişini ben yaptığım için kendim alıyorum.” (K37, Z kuşağı)

Örnek olarak incelenen katılımcı ifadelerine bakıldığında hijyenik ped ürünlerini kimseden talep etmeyen ve genellikle kendileri alan az sayıda katılımcı ifadeleri de

bulunmaktadır. Katılımcılar hijyenik ped ürünlerini almaları için diğer bireylerden talep etmeye gerek duymadıkları için böyle bir talepte bulunmadıklarını ifade etmektedirler.

5.7. Regl Döneminin Maddi Yönü

Regl dönemleri kadınların yaşamlarını farklı pek çok açıdan etkilemektedir. Bu bölüme kadar katılımcıların kişisel ve sosyal hayatlarına regl deneyimleri ele alınmıştır. Bu bölümde ise kadınların regl dönemlerinde kullanmaları gereken hijyenik pedler nedeni ile maddi yönü ele alınmıştır. Her bir katılımcıya regl olmanın maddi yönünün hayatlarını nasıl etkilediğini anlayabilmek adına “Hijyenik ped tampon ürünlerinden alınan %18 KDV oranı hakkında neler söyleyebilirsiniz.” sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların vermiş oldukları yanıtlar doğrultusunda regl döneminin maddi yönü incelendiğinde ekonomik açıdan alım gücünün etkisi alt teması ortaya çıkmıştır.

Katılımcıların regl döneminin maddi yönü temasında ekonomik açıdan alım gücünün etkisi incelendiğinde katılımcılardan alım gücü kodu elde edilmiştir. Kodların kendi aralarındaki ilişki sonucunda ortak tema olarak ekonomik açıdan alım gücünün etkisi kategorisi elde edilmiştir.

“Bence KDV alınmamalı çünkü sağlıklı ve doğal bir durum. Fiyatlar çok pahalı hatta kızım da âdet görmeye başlayınca eşim loto tutarsa bir kamyon orkid alacağım diye espri yapmıştı.” (K2, Baby Boomers)

“Bence fiyatlar anormal derecede yüksek. Pırlanta değil ki alırken katma değerini düşünelim. Ucuzunu alamıyorsun sonuçta tahriş ediyor sağlıksız oluyor pahalısına güç yetmiyor. Sağlık açısından kullanılması gereken bir şey katma değer alınmaması gerekiyor maalesef bu fiyatlarla herkes alamıyor. Bence kız çocuklarına belirli zamanlarda ücretsiz verilmeli.” (K3, Baby Boomers)

“Çok pahalı fiyatları yani lüks tüketim değil ki bu, tıpkı ilaç gibi gerekli bir şey. Pedlerin parayla satılması bile bence gereksiz, maddi imkânı olmayan insanlar gözetilerek fiyatlandırma yapılmalı hatta aile sağlığı merkezlerinde hastanelerde ihtiyaç duyulan çoğu yerden ücretsiz alabilmeliyiz.” (K11, X kuşağı)

“Fiyatların bu kadar pahalı olması çok üzücü, biz şehirde yaşayanlar bir şekilde erişebiliyoruz bu tarz ürünlere ama kırsalda yaşayan kadınlar, maddi gücü olmayan çalışamayan kadınlar için o kadar zor ki bunu almak ya da aldirmek. Bence bedava dağıtılmalı, çocuk bezleri mamaları da hatta bu şekilde olmamalı.” (K19, X kuşağı)

“Doğal bir döngü yaşıyoruz ve kendi isteğimiz dâhilinde bile değil. Sağlıklı bir dönem geçirmek için de çok fazla para harcamamız gerekiyor. Tüm kadınların bu dönemi rahat geçirebilmesi için en azından bu pahalı fiyatların indirilmesi gerekiyor.” (K23, Y kuşağı)

“Bu pahalı fiyatlardan en çok şikâyetçi olan insanlardan birinci sıradayım diyebilirim. Benim aşırı yoğun oluyor âdet dönemlerim o yüzden normalden daha fazla ped kullanmak zorunda kalıyorum tabi daha fazla kullanınca fiyat olarak da çok pahalı ödüyorum. Sağlıklı bir bireyin sürekli kullanması gereken ürün olduğu için gereksiz pahalı buluyorum fiyatları.” (K25, Y kuşağı)

“Kadınların bu zorunlu alışverişinin bu kadar pahalı olmasını doğru bulmuyorum. Sonuçta her kadının her ay alması gereken bir ürün. Ekstra yoğun geçirenler, daha çok alması gerekenler için bütçemizi gerçekten sarsıyor. Bu kadar pahalı olmasını ped ürünlerinin üzücü ve gereksiz buluyorum.” (K32, Z kuşağı)

“Ben bunu fırsatçılık olarak görüyorum bu kadar pahalı olmalarını çünkü ped ürünleri temel ihtiyaç. Nasıl su, yemek temel bir ihtiyaçsa bu da kadınların temel ihtiyacı, bu kadar pahalı olmasının aksine bence KDV konulmaması gerekiyor bu ürünlere.” (K36, Z kuşağı)

Örnek olarak incelenen katılımcı ifadelerine bakıldığında hijyenik ped ürünlerinin fiyatları ve bu ürünlerden alınan KDV oranları kuşak fark etmeksizin tüm katılımcıların fiyatların çok yüksek olduğu ve ürünlerin pahalı olmasından dolayı almakta zorluk çektiklerini vurguladıkları gözlemlenmektedir. Katılımcılar hijyenik ped ürünlerinde fiyatların azaltılması ya da KDV oranlarının düşürülmesi gerektiğini ifade etmektedirler. Katılımcı ifadeleri incelendiğinde regl döneminde kullanılan hijyenik ürünlerin pek çok dikkat edilmesi gereken yönü olduğu görülmektedir. Ancak yine ifadelerle doğrulandığı gibi ürün kalitesi arttıkça fiyatı da artmakta ve her ay bu döngüyü yaşayan kadınlar için hijyenik ped ürünlerine aylık bir bütçe ayrılması gerekmektedir. Temel ihtiyaç ürünlerine ulaşımın

bu kadar pahalı olması özellikle ekonomik açıdan hijyenik ped ürünlerine ulaşamayan kadınların sayısının gün geçtikçe arttığı bilinmektedir.

Araştırmanın bulguları genel olarak incelendiğinde katılımcı ifadelerinden de yola çıkarak regl geleneklerinin değişen ve değişmeyen pek çok yönünün kuşaklar arasında aktarıldığı gözlemlenmektedir. Örneğin, araştırma açısından en yaşlı kuşak olan Baby Boomers kuşağı katılımcılarının çoğu regl olmayı gizlemek ve saklamakla özdeşleştirirken Z kuşağı katılımcılarında regl olmak normal ve beklenen bir durum olmaya başlamıştır.

5.8. Kuşaklar Arasındaki Benzerlikler ve Farklılıklar

Genel olarak bulgular değerlendirildiğinde, kadınların regl süreci hakkında yeterli ve doğru bilgilere erişemediği tespit edilmiştir. Uzman desteğine başvurmak yerine geleneksel inançlar ve aile ya da sosyal çevrenin etkisiyle, geleneksel bilgi ve inançların kuşaklar aracılığıyla aktarılması bu sürecin devam etmesine zemin hazırlamaktadır. Katılımcıların doğru bilgilere ulaşamamalarının ana nedenleri; sosyal eşitsizlik, damgalanma, yetersiz ve eksik öğretilerdir. Araştırmada görüşülen katılımcıların regl dönemi ile ilgili konulardan kaçındıkları ve cevap verirken kontrollü hareket ettikleri görülmüştür. Kadınların cinsel sağlığına yönelik adımlar ve gençlerin ilkokuldan üniversiteye kadar olan temel eğitim süreçlerine regl dönemine ait doğru bilgilerin eklenmesi konunun daha kolay anlaşılması ve toplumsal tabuların yıkılması açısından önemlidir.

Araştırmanın katılımcılarından gelen cevaplar incelendiğinde en önemli sorunun regl dönemleri hakkında regl olmadan önce yeterli ve doğru bilgiye ulaşamamış kadınların sayısının oldukça fazla olması olduğu ortaya çıkmıştır. Regl hakkında yetersiz ve yanlış bilgilendirme en çok Baby Boomers kuşağı katılımcılarında görülmektedir. Araştırmanın en yaşlı kuşağı olan Baby Boomers kuşağının, regl dönemi konusunda bilinçsiz olması, diğer kuşaklar ile karşılaştırıldığında bilgiye ulaşmalarının daha zor olması ve sosyal çevrelerinden daha az destek görmeleri bu kuşağın mensuplarını olumsuz yönde etkilemektedir. Örneğin; diğer kuşakların aksine Baby Boomers kuşağı katılımcılarında bekâret kaybı korkusu gözlemlenmektedir. Baby Boomers kuşağından sonra X kuşağı katılımcılarında da bilgi eksikliğinin devam ettiği gözlemlenmektedir. Y ve Z kuşağı katılımcıları ise doğru bilgilere diğer kuşaklara oranla daha fazla ulaşan iki kuşak olarak gösterilebilir. Kadınlar, eğitim seviyesi arttıkça, çalışma hayatına katıldıkça ve farklı sosyal

çevrelerle iletişime girdikçe yeni bilgiler edinmişler ve bu bilgileri araştırma ihtiyacı duymuşlardır. Öğrenilen bilgiler kadınlar tarafından araştırılmaya başlanmış böylece bireysel bilinçlenme de artmıştır. Bilinçlenme konusundaki en önemli rolü yine genç kızların anneleri oynamaktadır. Annelerin eğitim düzeyleri artıp, bilinçlenip doğru bilgiler edindikçe ve bu doğru bilgileri kendi kızlarına aktarmaya başladıkça yeni kuşaklar çok daha bilinçli ve daha güncel bilgiler edinebilmişlerdir. Y ve Z kuşağı katılımcılarının çoğunluğu kendi bedenleri ile ilgili daha olumlu tutumlar geliştirmekte ve regl dönemlerinde kendilerini hasta ve toplumdan dışlanmış olarak hissetmemektedirler.

Regl döneminin adlandırılmasında ise yine toplumsal ve kültürel aktarımlar öne çıkmıştır. Regl kelimesinin tanımlanması, kuşaklar arasında ve aynı kuşak katılımcıları arasında bile farklılık göstermektedir. Örneğin, Baby Boomers kuşağı katılımcılarının çoğu menopoz döneminde olduklarını belirtmektedir. Regl döneminden bahsederken ve adlandırırken çekimserlik gösteren ve gizleme gereği duyan aynı katılımcılar, menopoz döneminden bahsederken herhangi bir rahatsızlık belirtisi göstermemişlerdir. Regl dönemini adlandırmakta çekimser davranan bir diğer kuşak X kuşağı katılımcılarıdır. X kuşağı katılımcıları da Baby Boomers kuşağı katılımcıları kadar olmasa da regl kelimesi yerine daha alternatif kelimeler kullanmakta ve regl dönemlerini gizlemeyi tercih etmektedirler. Regl olmayı adlandırmada zorlanma ve gizleme gereği duyma davranışları, Y kuşağı katılımcılarında azalmaya başlamış, Z kuşağı katılımcılarında ise neredeyse yok denilebilecek düzeye inmiştir ama etkilerini sürdürmektedir.

Regl dönemine ait eski anlamlandırmalar ve regl dönemi yaşantıları günümüzde değişime uğramıştır. Tamamen eski yaşantılar ve davranışlar bırakılmıştır demek yanlış olacaktır çünkü katılımcılar genel olarak regl hakkındaki pek çok konuda hâlâ çekimser davranmaktadır. Görüşme yapılmak istenilen on kişi görüşme sorularının hiç birinde rahatsız edici içerik olmadığını belirtmiş olmalarına rağmen araştırmaya katılmayı kabul etmemişlerdir. Katılım göstermeyen katılımcılardan bir bölümü soruları bile görmeden diğer bölümü ise soruları gördükten sonra bu konuların fazla özel olduğunu dile getirerek araştırmaya katılmayı kabul etmediklerini dile getirmişlerdir. Eski anlamlandırmaların ve yaşantıların etkilerinin değişime asıl uğradığı kuşaklar olarak Y kuşağı katılımcıları ve Z kuşağı katılımcılarını örnek vermek daha doğrudur. Y ve Z kuşağı katılımcılarının pek çoğu daha bilinçli ve kendine güvenen bireyler haline gelmişlerdir. Regl hakkında konuşmakta da, regl olmayı adlandırmakta da daha modern ve bilinçli davranmaktadırlar. Elde edilen

veriler katılımcıların büyük çoğunluğunun almış oldukları bilgiler ve sosyal yaşantılarından kaynaklı olarak regl dönemine karşı olumsuz yaklaşımlarının olmadığı görülmektedir. Ancak olumsuz yaklaşımların varlığının da tamamen ortadan kalktığı söylenemez. Sonuç olarak tabular tamamen ortadan kalkmıştır ya da tabular aynı şekilde devam etmektedir demek yanlış olacağından, eskisi kadar katı olmamakla birlikte şekil değiştirerek de olsa tabular hâlâ hayatımızın içerisinde yer almaktadır demek daha doğrudur.

Ataerkil toplum yapısı nedeniyle kadın bedeninin en doğal işlevlerinden biri olan regl dönemi tabularla ilişkilendiriliyor. Ancak feminist teoride meydana gelen gelişmeler sayesinde dördüncü dalga feminizm hareketi ile kadın özgürlüğü farklı alanlara taşınarak yaygınlaşıyor. Bu gelişmeler sonrasında regl tabularının esnediğini ve feminist yaklaşımın kuşakların inanışlarında değişime neden olduğunu görmekteyiz. Dördüncü dalga feminist hareketin tabuların esnemesinde büyük rolü olmuştur. Z kuşağı dördüncü dalga feminist hareketten en çok etkilenen kuşak olarak nitelendirilebilir. Aynı zamanda dijital çağın getirilerinden en çok faydalanan kuşak da Z kuşağıdır. Yayın organlarının, sosyal medyanın, rol model alınan kişilerin tavırları da sosyal değişim üzerinde oldukça etkilidir. Televizyon kanallarında gösterilen hijyenik ped reklamlarında genç kızların rol model olarak aldıkları voleybol takımı oyuncularının kullanılması, sosyal medya da hijyenik ped ürünlerinin tanıtılması, ürün çeşitliliğinin artık çok fazla ve ulaşılabilir olması regl döneminin daha fazla konuşulabilir olmasına ve regl tabularının yıkılmasına neden oluyor diyebiliriz.

6. SONUÇ

Bu bölümde, araştırma sonucunda elde edilen bulgular genel olarak değerlendirilmiş ve bu değerlendirmelerle bağlantılı olarak bu konuda yapılacak araştırmalara ve müdahalelere yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Bu araştırmayla farklı kuşaklara mensup kadınların regl deneyimleri feminist bakış açısı temel alınarak incelenmiştir. Bir kadın olarak regl dönemi, benim de her ay deneyimlediğim ve sosyal çevrem tarafından farklı inanış ve geleneksel kalıplara maruz kaldığım bir süreçtir. Kendi deneyimlerimden de yola çıkarak bir farkındalık oluşturmak amacıyla feminist bakış açısı ile tamamladığım araştırmamda, katılımcılarla aynı süreçleri deneyimleyen bir kadın olarak ve diğer taraftan regl dönemini inceleyen bir araştırmacı olarak aradaki dengeyi kurmaya çalıştım. Bu araştırmaya katılan tüm katılımcıların deneyimlerinin ve düşüncelerinin açık bir şekilde paylaşılmasıyla regl dönemine ait süreçlerin katılımcıların yaşamlarındaki yerini görmeme olanak sağlamıştır.

Regl süreci kadınlar için mahrem yaşanması gereken ve kimi zaman hicap duygusuyla ilişkilendirilen bir süreç şeklinde yorumlanmakta ve kültürel olarak bu tabular yine kadınlar tarafından diğer kuşaklara aktarılmaktadır. Genellikle regl ve tabu kavramları birlikte kullanılmaktadır. Bu durumdan kaynaklı olarak regl dönemlerinde kadınlar aileleri, ikili ilişkileri ve sosyal yaşamlarında zorluklarla karşılaşabilmektedirler. Bu araştırmada, farklı kuşaklara mensup kadınların regl deneyimlerini ve regl deneyimlerinin diğer kuşaklara aktarımını anlayabilmek amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden derinlemesine görüşme tekniği kullanılmıştır. Sosyo-kültürel öğelerin aktarılmasında kadınlar önemli bir yapıtadır. Geleneksel inanç ve yöntemlerin diğer kuşaklara aktarılmasıyla toplumsal düzenin işlenmesini sağlamak kadınların görevi haline gelmiştir. Regl süreci, gizlenmesi gereken, kirlilik barındıran bir süreç olarak tanımlanmakta ve bu durum toplumsal yapı aracılığıyla kadınlara açık bir şekilde ifade edilmektedir. Kadın bedeninin denetlenebilmesinin en etkili araçlarından biri din olgusudur. Kadınların regl dönemleri ile ilgili tabuların kurumsallaşmasında din önemli bir rol oynamaktadır. Katılımcıların regl dönemini tabularla ilişkilendirmelerinin altında yatan en önemli nedenin din temelli öğretiler olduğu görülmektedir.

Kadınların çocuk bedeninden çıkıp, genç kızlığa adım atması olarak da adlandırılan ergenlik döneminin en önemli belirtilerinden biri olan ilk regl kanaması genellikle fizyolojik olarak incelenmiş olmasına rağmen aynı zamanda kültürel ve sosyal de bir olgudur. Tarihsel açıdan ele alındığında ve süreç içerisinde incelendiğinde kadın bedeninin fizyolojik bir işlevi olan, ortada hiçbir rahatsızlık ya da başka bir neden olmadan ayda en az üç en fazla yedi ila on gün arasında değişen kanamalarının sebebi anlaşılamadığı ve açıklanamadığı için öncelikle insanların korku ve merak duymasına neden olmuştur. Bu korku ve endişeden kaynaklı olarak bugün bile bazı toplumlarda regl kanaması yaşayan kadınlar kirli ve tehlikeli olarak görülmektedir. Çalışmaya katılım gösteren kadınların yaş, eğitim, medeni durum ve çalışma durumları birbirinden farklı olmasına rağmen toplumsal cinsiyet kavramı üzerinden dayatılan bilgiler ve yasaklamalar kadınların yaşamlarında etkisini sürdürmektedir. Öncelikle beden inşası üzerinden üreme ve cinsel sağlık konuları üzerinden dile getirilen sınırlandırıcı ifadeler regl dönemi ile vajina farklı yönlerden erkek egemen düşüncenin kadınların bedeni üzerindeki baskısını göstermektedir. Ataerkil toplum yapısının, kadınlar üzerinde psikolojik ve toplumsal gücü ve zorlama eğilimi vardır. Sağlık ve hastalığı belirleyen etkiler erkeklik ve kadınlık sosyal rolleridir. Kadınların üreme özelliğini kontrol altında tutmak ataerkil toplum yapısında merkezi öneme sahiptir. Bu nedenle kadın bedeni ve sağlığı ataerkil toplumlar tarafından kontrol edilmekte ve düzenlenmektedir. Regl dönemi tabuları da üreme özelliği içerisinde yer almaktadır. Ataerkil toplumsal yapının kadınları, sosyal rollerin yerine getirilmesi için zorlaması, evliliğe, annelik ve kadınlığa uygunluğun dayatılması, regl tabuları ve sosyo-kültürel yasaklamalar tamamen kadın bedeninin kontrol altında tutulmasıyla ilişkilidir. Katılımcıların anlatılarıyla, ataerkil sistemin kadınların regl dönemini nasıl baskı ögesine haline dönüştüğü gözlemlenmiştir. Katılımcıların deneyimlerinin incelenmesi sonucunda bu baskıya karşı sorgulayıcı bir tavır gösterilmeye başlandığı gözlemlenmektedir. Bu sorgulayıcı tavır bile ataerkil sistemle mücadele yolunda umut vadetmektedir.

Kız çocuğunun ilk regl kanaması ile başlayan, bedeninde meydana gelen değişimlere ayak uydurması, bedenini yeniden tanımlamaya, anlamlandırmaya çalışması bireysel olarak önemli bir sürecin başlangıcıdır. Kız çocuklarının regl kanaması hakkında ön bilgiye sahip olması, önceden yeterli ve doğru bir şekilde bilgilendirilmiş olması bu geçiş sürecinde kendisini daha rahat ve güvende hissetmesinin en önemli koşullarından biridir. Araştırmanın katılımcılarından gelen cevaplar incelendiğinde en önemli sorunun regl dönemleri hakkında regl olmadan önce yeterli ve doğru bilgiye ulaşamamış kadınların sayısının oldukça fazla

olduğu ortaya çıkmıştır. Baby Boomers Kuşağı katılımcıları diğer katılımcılar arasında en az bilgilendirilen ve yanlış yönlendirilen kuşak olmuştur. Geleneksel yöntem ve inanışların en çok rastlandığı kuşak yine Baby Boomers kuşağı katılımcılarıdır. X Kuşağı katılımcıları, teknolojik gelişimler, sosyo-kültürel hayatın değişmesi ve toplumsal pratiklerin farklılaşmasıyla kadınların yanlış inanış ve tutumları fark etmeye başladıkları, geleneksel yöntemlerden uzaklaşmaya başladıkları kuşak olarak nitelendirilebilir. Y kuşağı katılımcıları yaşları itibariyle Baby Boomers ve X kuşağı katılımcılarından daha bilinçli ve daha araştırmacı kişilerden oluşmaktadır. Eğitim seviyesinin artması, yine teknolojik gelişmelerin hızla yayılması, artık TV kanallarında sokaklarda daha çok rastladığımız hijyenik ped reklamları, regl döneminin daha görünür olması ve açık olarak ifade edilebilmesi toplumsal değişime neden olmuş ve Y kuşağı katılımcılarının yaşamsal pratiklerini fazlasıyla etkilemiştir. Temel değişim Y kuşağında başlamıştır demek doğru olacaktır. Y ve Z kuşağı katılımcıları, doğru bilgilere diğer kuşaklara oranla daha fazla ulaşan iki kuşak olarak gösterilebilir. Bu değişimlerde feminizm hareketinin yansımalarını görmek mümkündür. Kadınlar, eğitim seviyesi arttıka, çalışma hayatına katıldıka ve farklı sosyal çevrelerle iletişime girdikçe yeni bilgiler edinmişler ve bu bilgileri araştırma ihtiyacı duymuşlardır. Öğrenilen bilgiler kadınlar tarafından araştırılmaya başlanmış böylece bireysel bilinçlenme de artmıştır. Bilinçlenme konusundaki en önemli rolü yine genç kızların anneleri oynamaktadır. Annelerin eğitim düzeyleri artıp, bilinçlenip doğru bilgiler edindikçe ve bu doğru bilgileri kendi kızlarına aktarmaya başladıkça yeni kuşaklar çok daha bilinçli ve daha güncel bilgiler edinebilmişlerdir. Y ve Z kuşağı katılımcılarının çoğunluğu kendi bedenleri ile ilgili daha olumlu tutumlar geliştirmekte ve regl dönemlerinde kendilerini hasta ve toplumdan dışlanmış olarak hissetmemektedirler. Bu bilgiler doğrultusunda araştırma problemimiz olan kuşaklar arasındaki regl tabularının oluşumu ve regl deneyimleri arasındaki farklılıklar neden kaynaklanmaktadır sorusuna, tabuların oluşmasının en temel nedeni ataerkil toplumsal yapıdır diyebiliriz. Tabuların kuşaklar arası aktarımı ise ataerkil toplum yapısına karşı yürütölen feminist hareketler sonucunda değişime uğramıştır ancak günümüzde pek çok geleneksel inanış ve düşünceler değişime uğrasa da devam etmektedir. Kadınların deneyimlerinin farklılıkları ise eğitim seviyesi, içerisinde doğduğu ve yaşadığı sosyal çevre gibi pek çok faktör tarafından etkilenmektedir. Araştırma boyunca görüşme sağlanan katılımcıların, büyük bir bölümü regl dönemini hasta olmak olarak nitelendirmektedir. Görüşme süresince sorulan sorularla önemli bir kısmı regl kanamasının hastalık olarak tanımlamadığı şekilde cevap vermişlerdir. Bu çelişki katılımcıların her ay yaşamış oldukları regl döngüsü ile ilgili sorgulama yapmadığını göstermektedir. Bir başka

sorun ise, regl kanamalarıyla her ay vücutlarındaki pis kanın da temizlendiğine yönelik yanıtlar tarihsel süreç içerisinde yanlış inançların sürdürüldüğüne örnek oluşturmaktadır. Günümüz şartlarında kadınlar artık daha bilinçli ve kendi bireysel deneyimleri ve bedenlerinin farkındadır demek mümkündür. Bu bağlamda, tabuların aktarımları kuşaklar aracılığıyla her ne kadar devam ediyor olsa da büyük bir değişim ve dönüşüme uğramıştır diyerek araştırma problemimize son verebiliriz.

Bu araştırmanın en önemli sonuçlarından biri de kadınların, regl dönemi hakkındaki bilgilerini genellikle sosyal çevreleri tarafından öğrenmeleridir. Bu durum sosyal öğrenme kuramını doğrular niteliktedir. Regl dönemi, bu süreçte kadınların kısıtlanmasına, denetlenmesine ve sosyal hayattan uzaklaştırılması için ataerkil sistem tarafından bir araç olarak kullanılmıştır. Kadın bedeninin denetlenmesi sürecinde ataerkil sistemler bedensel faaliyetleri gerekçe göstererek kadını sosyal yaşamından uzaklaştırmaktadırlar. Kadın bedeninin doğal işleyişi üzerinden sosyal hayatına getirilen kısıtlamalar, kadınların ataerkil düşünce yapısına, erkek egemenliğine boyun eğmesine temel oluşturmaktadır. Regl döneminin, ataerkil düşünce yapısının meşru sistemlerle desteklenerek kadınları bedenleri üzerinden baskılamak için yönlendirilmesine karşı kadın mücadelesi, temel olarak regl döneminin adlandırılması ve tabuların kırılması gerekliliği ile başladığında değişim sağlanabilecektir. Feminist öğretilere konusunda bilgilenmek, kadını bedeni üzerinden sınırlandırmaya çalışan erkek egemen sistemin sorgulanması ve regl döneminin utanç ve kirlilikle ilişkilendirilmesi anlayışının kırılmasına olanak sağlayacaktır. Sonuç olarak regl dönemine ilişkin eski düşünce kalıpları bir taraftan kuşaktan kuşağa aktarılırken diğer taraftan da değişime uğramaktadır.

Araştırmanın saha çalışması tamamlandıktan sonra hijyenik ped/tampon ürünlerinden alınan %18 KDV oranında değişiklik yaşanmıştır. 29 Mart 2022 tarihli 31793 sayılı Resmi Gazetede 5359 sayılı Cumhurbaşkanı kararında hijyenik ped ve tampon ürünlerinden alınan KDV oranının %18'den %8'e düşürüldüğü belirtilmiştir. Belirtilen kararda açık bir şekilde hijyenik ped ve tampon ürünü ibaresi kullanılmamıştır, onun yerine “sabun, deterjan ve bebek bezi gibi ürünler” ifadesi kullanılarak temizlik ürünlerinde KDV indirimi uygulandığı resmi kanallarla açıklanmıştır. Böyle bir gelişme yaşanması maddi açıdan erişim zorluğu yaşayan çoğu kadın için önemli bir adım olarak değerlendirilebilir.

Regl dönemine ilişkin bilgilerin ilk olarak anneden alınması ve regl dönemi hakkında bilgilendirmelerin anneler tarafından verilmesinin daha yaygın olmasından kaynaklı olarak ergenlik öncesi dönemdeki genç kızların bu konuda yeterli ve doğru bilgiler alabilmeleri için annelere yönelik eğitim programları geliştirilmeli ve uygulanmalıdır. Çalışmaya katılan bazı katılımcıların belirtmiş olduğu gibi regl dönemi hakkında verilen eğitim seminerleri devam ettirilerek okul kanalı üzerinden genç kızları bilinçlendirme çalışmalarına devam edilmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır. Diğer yandan tüm katılımcıların da belirtmiş olduğu gibi regl dönemlerinde kullanılmasının zorunluğu olduğu hijyenik ürünlerin fiyatları oldukça yüksektir. Katılımcıların tümü çalışan ya da çalışmayan fark etmeksizin fiyatların fazla yüksek olmasından yakınmaktadır. Yüksek fiyatlar maddi imkânı olmayan kadınlar için durumu daha da zorlaştırmaktadır. Hijyenik ped ürünlerinden KDV oranının hiç alınmaması ya da evli çiftlere her ay düzenli ve ücretsiz olarak belirli sayıda aile planlaması kapsamında verilen prezervatif ürünleri gibi hijyenik ped ürünlerinin de kadınlara aylık belirli bir sayıda ve ücretsiz olarak verilmesi kadınların cinsel sağlığı açısından büyük önem arz etmektedir.

KAYNAKLAR

- Adıgüzel, O., Batur, H. Z., & Ekşili, N. (2014). Kuşakların değişen yüzü ve Y kuşağı ile ortaya çıkan yeni çalışma tarzı: Mobil yakalılar. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(19), 165-182.
- Akkoç, R. (2021). *Çocukluktan anneliğe menstrüasyona ilişkin algının değişimi ve aktarımı*. [Yüksek Lisans Tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Akoğlu, B., Demir, B., & Algedik, P. (2023). Menstrüasyon sırasındaki psikotik ataklar: Olgu sunumu. *Journal of Health Sciences Institute*, 8(3), 521-525.
- Alikılıç, Ö., & Baş, Ş. (2019). Dijital feminizm: Hashtag'in cinsiyeti. *Fe Dergisi*, 11(1), 89-111.
- Altınbaş, D. (2010). Feminist tartışmalarda liberal feminizm. *Kadın Araştırmaları Dergisi* (9), 21-52.
- Arasan, S. (2010). *Ergenlikten menstrüasyona bakışın sosyolojik analizi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, İstanbul.
- Arık, E. (2010). *Üniversite 1. ve 4. sınıf kız öğrencilerinin menstrüasyon bilgilerinin tutumlarının ve davranışlarının belirlenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Arslan Erol, H. (2006). Tabu ve kelimelerin anlam alanlarına etkisi. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten*, 50(2002/2), 35-56.
- Aslan, Ş. (1997). *Lise düzeyi kız çocuklarında menstrüasyon dönemi bilgi ve özellikleri*. [Yüksek Lisans Tezi]. Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Atan, M. (2015). Radikal feminizm: "Kişisel olan politiktir" söyleminde aile. *The Journal of Europe - Middle East Social Science Studies*, 1(2), 1-21.

- Bağcı, Y., Savran, A., & Dural, H. (2006). Pozan (Adana) ve çevresindeki bazı bitkilerin yerel adları ve etnobotanik özellikleri. *Selçuk Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Fen Dergisi*, 27, 77-82.
- Bahadır, M. (2024). Aktivizmden ideolojiye ya da ideolojiden aktivizme: Tarihsel süreci ve kırılmalarıyla feminizm. *Düşünce Dünyasında Türkiz Ulusal Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(1), 133-151.
- Banerjee, S. (2019). Assessment of taboos regarding menstruation in adolescent rural girls. *Praxis Undergraduate Medical Research Journal*, 2(1), 6-9.
- Baseri, A. (2014). Semavi dinlerde (İslam, Hristiyanlık, Yahudilik) kadına şiddet ve saygının karşılaştırılması hakkında araştırma. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 1(3), 123-127.
- Bayrakcı, M. (2013). Sosyal öğrenme kuramı ve eğitimde uygulanması. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (14), 198-210.
- Bayray, A. (2011). Assessment of menstrual perceptions and preparation of rural adolescent females, South Eastern Zone of Tigray, Ethiopia. *Scholarly Journal of Medicine*, 1, 12-21.
- Beauvoir, S. D. (1971). *Kadın: Genç kızlık çağı* (B. Onaran, Çev.). Payel Yayınevi.
- Berktaş, F. (2002). *Tek Tanrılı dinler karşısında kadın*. Metis Yayınları.
- Cevizci, A. (2005). *Felsefe Sözlüğü*. Paradigma Yayınları.
- Chadwick, M. (1932). The psychological problems in menstruation. *Sinir ve Akıl Hastalıkları Dergisi*, 5(76), 532.
- Coşkun Toprak, A. (2012). *Âdet öncesi gerginlik sendromu ile ruh sağlığı, stres, sosyoekonomik düzey, vücut algısı ve kontrol odağı arasındaki ilişkiler*. [Yüksek Lisans Tezi]. Ankara Üniversitesi, Ankara.

- Creswell, J. W. (2016). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni* (S. B. Demir & M. Bütün, Çev.). Siyasal Kitabevi.
- Çağıl, A. (2020). Feminizm ve politika bağlamında radikal feminizm. *Ağrı İslami İlimler Dergisi*, (6), 136-143.
- Çakır, S., & Akgökçe, N. (2000). *Farklı feminizmler açısından kadın araştırmalarında yöntem*. Sel Yayıncılık.
- Çelik, H., Başer Baykal, N., & Kılıç Memur, H. N. (2020). Nitel veri analizi ve temel ilkeleri. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 8(1), 379-406.
- Çil, G. (1996). *Menarş ve menstrüasyon hijyeni hakkında annelerin yaptığı eğitimin değerlendirilmesi*. [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Dalgın, N. (2007). Özel günlerdeki kadınların ibadeti. *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi*, 9, 379-414.
- Demirdaş, E. (2019, Kasım 25). Tunceli Belediyesi'nden kadın çalışanlara regl izni. *Sözcü*. <https://www.sozcu.com.tr/2019/gundem/tunceli-belediyesinden-kadin-calisanlara-regl-izni-5472248/>
- Dikici, E. (2016). Feminizmin üç ana akımı: Liberal, marxist ve radikal feminizm teorileri. *The Journal of Academic Social*, (43), 523-532.
- Egemen, E. E. (2023). Marksist feminist teorisinin incelenmesi. *Sakarya Üniversitesi Kadın Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 117-133.
- Elpeze Ergeç, N., Kantar Davran, M., Yarpuz-Bozdoğan, N., & Avcıbay, B. (2023). Regl döneminin sosyal, kültürel ve ekonomik açıdan incelenmesi. *İstanbul Üniversitesi Kadın Araştırmaları Dergisi*, (27), 20-40.
- Enginyurt, D. (2018). Sosyal hareketler sosyolojisi açısından feminizm. *USE Uluslararası Sosyoloji ve Ekonomi Dergisi*, (1), 36-59.

- Erbil, P. (2023). *Kibele'den Pandora'ya kadının tarihsel yenilgisi*. Arkadaş Yayınevi.
- Erden Ayhün, S. (2013). Kuşaklar arasındaki farklılıklar ve örgütsel yansımaları. *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 93-112.
- Erdoğan, M. (2019). *X-Y-Z kuşakları ve siyasal katılımı rol oynayan faktörler*. [Yüksek Lisans Tezi]. Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Gaziantep.
- Glessne, C. (2012). *Nitel araştırmaya giriş* (A. Ersoy & P. Yalçınoğlu, Çev.). Anı Yayıncılık.
- Göktaş, P., & Çarıkcı, İ. H. (2015). Kuşakların siyasal iletişim kültür ve liderlik açısından değerlendirilmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(1), 7-33.
- Gölbaşı, Z., Doğaner, G., & Erbaş, N. (2012). 6-8. sınıf adolesan kızlara akran eğitimi yöntemiyle uygulanan menstruasyon sağlığı eğitiminin bilgi ve davranışlar üzerindeki etkisi. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 11(2), 191-198.
- Güçlü, S. (2012). Feminist metodoloji tartışmaları. *Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi*, 2(1), 107-120.
- Güneş, S. Y. (2019). *Damızlık kızın öyküsü dizisinde kadının toplumsal açıdan temsili*. [Yüksek Lisans Tezi]. Başkent Üniversitesi, Ankara.
- Güneş, F. (2017). Feminist kuramda ataerki tartışmaları üzerine eleştirel bir inceleme. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 27(2), 245-256.
- Gürbüz, S. (2015). Generational differences: A myth or reality. *İş ve İnsan Dergisi*, 2(1), 39-57.
- Hooks, B. (2016). *Feminizm herkes içindir: Tutkulu politika* (E. Aydın, B. Kurt, Ş. Özgün & A. Yıldırım, Çev.). BGST Yayınları. (Orijinal çalışma basım tarihi 2000).
- Horney, K. (1999). *Kadın psikolojisi* (S. Budak, Çev.). Öteki Yayınevi.

- Işık, M. F. (2022). Feminizm kim(ler) içindir: Bell Hooks. *İstanbul Üniversitesi Kadın Araştırmaları Dergisi*, 24, 1-12.
- İşçi, D. (2018). *Kadınların farklı dönemlerdeki kadınlık algıları ve etkileyen faktörler*. [Yüksek Lisans Tezi]. Çağ Üniversitesi, Mersin.
- Kantar, G., & Vural, E. (2022). Feminist ideoloji ve söylem karşısında hukuk. *Namık Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu Dergisi*, 4(2), 34-43.
- Kaval, M. (2016). İlahi dinlerde kadın'ın kıymet problemi. *Akademik Bakış Dergisi*, (55), 306-324.
- Keleş, H. N. (2011). Y kuşağı çalışanlarının motivasyon profillerinin belirlenmesine yönelik bir araştırma. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 3(2), 129-139.
- Keskin, F. & Uluşan, A. (2016). Kadının Toplumsal İnşasına Yönelik Kuramsal Yaklaşımlara Dair Bir Değerlendirme. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, (26), 47-68.
- Kırtepe, S. (2014). *Televizyon dizilerinin toplum üzerindeki etkileri sosyo-kültürel bir çözümleme (Erzurum örneği)*. [Doktora Tezi]. Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Kutlu, A. (2010). *Televizyon dizilerinde toplumsal cinsiyet açısından kadının sunumu: Kanal D'de yayınlanan Yaprak Dökümü dizisinde kadın karakterler*. [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Metin, S., & Kızıldağ, D. (2017). X ve Y kuşaklarının kariyer beklentilerinin farklılaşması: Otomotiv sektöründe bir araştırma. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(40), 340-363.
- Morsümbül, Ş. (2014). *Değerlerin kuşaklar arası değişimi: Ankara örneği*. [Doktora Tezi]. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Neuman, W. L. (2010). *Toplumsal araştırma yöntemleri: Nitel ve nicel yaklaşımlar (Cilt 2)*. Yayın Odası Yayınları.

- Örnek, S. V. (1971). *Etnoloji sözlüğü*. Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Yayınları.
- Örnek, S. V. (1973). *Budunbilim terimleri sözlüğü*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Öz, R., & Durmuş, A. (2024). Judith Butler'e göre kadının öznelliği problemi. *Erzurum Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18, 128-139.
- Özarslan, D. A. (2004). *Kırmızı kar: Toplumsal ve kültürel açıdan ayhali*. Bağlam Yayınları.
- Özben, M. (2011). Kirlilik Kavramı ve Aleviliğin Asimilasyonu. Ayrıntı Yayınları.
- Özbey, S. (2020, Ağustos 14). Kadınlara regl izni. *Hürriyet*.
<https://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/savas-ozbey/kadinlara-regl-izni-41586543>
- Özsürekçigil, M. (1989). *Sivas ili ortaokul üçüncü sınıf kız öğrencilerin menarşa karşı tepkileri ve menstruasyon hijyeni konusundaki bilgilerinin belirlenmesi*. [Yayımlanmamış Bilim Uzmanlığı Tezi]. Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.
- Pehlivan, V. P. (2017). Toplumsal cinsiyet bağlamında kuramsal yaklaşımlar: Bir literatür taraması. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(31), 497-521.
- Sarı, Ö., & Yıldız, H. (2016). *Sağlık sosyolojisi*. Lisans Yayıncılık.
- Sevim, A. (2005). *Feminizm*. İnsan Yayınları.
- Sırma, Ç. S. (2022). Covid-19 salgın günleri: Kaygan zeminde gençlerle çevrimiçi saha deneyimi. *Sosyoloji Araştırma Dergisi*, 1(25), 134-145.
- Sigmund, F. (1998). *Totem ve tabu* (N. Berkes, Çev.). Çağdaş Matbaacılık Yayıncılık.
- Soyal Şenol, Ş. (2018). Kadınların özel hallerinde Kur'an okuması ve Kur'an'a dokunması ile ilgili rivâyetlerin tahlili ve değerlendirilmesi. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(1), 129-155.

- Şahintürk, H. (1999). *İlköğretim döneminde öğrenim gören kız çocukların menarş ve menstruasyon hijyenine ilişkin bilgilerinin belirlenmesi*. [Yayımlanmamış Bilim Uzmanlığı Tezi]. İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Şavran, G. T. (2009). *Sosyolojide araştırma yöntem ve teknikleri*. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Yayınları.
- Şenkal, Y. (2016). Feminist Kuramlar Bağlamında Reklamda Kadın İmgesine Bakış. *Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu Dergisi*(42), 91-114.
- Şenyürek, E. (2019). *Kadınların aylık periyotlarının üç kuşakta sosyo kültürel açıdan incelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Tansel İliç, D., & Yıldırım, P. (2018). Araçsal akla ve pozitivismeye karşı çıkan bir feminist metodoloji. *Folklor/Edebiyat Dergisi*, 24(96), 201-209.
- Taş, H. Y., & Kaçar, S. (2019). X, Y ve Z kuşağı çalışanlarının yönetim tarzları ve bir işletme örneği. *OPUS International Journal of Society Researches*, 11(18), 643-675.
- Taş, G. (2016). Feminizm üzerine genel bir değerlendirme: Kavramsal analizi, tarihsel süreçleri ve dönüşümleri. *Akademik Hassasiyetler*, 3(5).
- Tathioğlu, S. S. (2021). Öğrenmeye sosyal-bilişsel bir bakış: Albert Bandura. *Sosyoloji Notları Dergisi*, 5(1), 15-30.
- TDK (Türk Dil Kurumu). (1998). *Türkçe sözlükler dizisi*. Sözlük Bilim ve Uygulama Kolu Yayınları.
- Türk Dil Kurumu (TDK). (2023). *Güncel Türkçe Sözlük*. <https://sozluk.gov.tr/>
- Tunçtürk, M., & Tunçtürk, R. (2007). Van ilinde doğal olarak yetişen bazı faydalı bitkilerin tespiti ve kullanım alanlarının belirlenmesi. *Türkiye VII. Tarla Bitkileri Kongresi* (s. 843-846). Düzenleyen Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi ve Tarla Bitkileri Bilimi Derneği, Erzurum, 25-27 Haziran 2007.

- Ulu, A. (2012). Adet halindeki kadının orucuyla ilgili hadislerin tenkid ve tahlili. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (38), 1-50.
- Ürgir, B. (2019, Eylül 4). Kadın çalışanlarına ayda bir gün regl izni veren İzmir Barosu. *ListeList*. <https://listelist.com/izmir-barosu-regl-izni/>
- Vargün, B. (2021). Menstrüasyon ve tabu. *Antropoloji Dergisi*, (42), 1-10.
- Yaman, A. (1998). Âdet gören kadının ibadeti. *Nehir Dergisi*, 2, 5-13.
- Yiğitoğlu, M. (2019). Yahudilikte kadınların regl dönemi/ Niddah ile ilgili hususlar. *Sosyal Bilimler Ekev Akademi Dergisi*, ICOAEF Özel Sayısı, 225-232.
- Yücel, G. (2015). *Dokuz 18 yaşlar arası kızlarda menstrüasyon problemleri* (Tıpta Uzmanlık Tezi). Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kayseri.

EKLER

EK 1: Aydınlatılmış Onam Formu

LÜTFEN BU DÖKÜMANI DİKKATLİCE OKUMAK İÇİN ZAMAN AYIRINIZ

Değerli katılımcı, sizi Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Tezli Yüksek Lisans programı öğrencisi Kübra GÜRGENCİ tarafından yürütülen “Regl Tabularının Kuşaklar Arası Değerlendirilmesi: Farklı Kuşaklara Mensup Kadınlar Üzerine Bir Çalışma” başlıklı görüşmeye dayalı bir araştırmaya davet ediyoruz. Bu araştırmaya katılıp katılmama kararını vermeden önce, araştırmanın neden ve nasıl yapılacağını bilmeniz gerekmektedir. Bu nedenle bu formun okunup anlaşılması büyük önem taşımaktadır. Aşağıdaki bilgileri dikkatlice okumak için zaman ayırınız. İsterseniz bu bilgileri aileniz ve/veya yakınlarınız ile tartışınız. Eğer anlayamadığınız ve sizin için açık olmayan şeyler varsa, ya da daha fazla bilgi isterseniz bize sorunuz.

Bu çalışmaya katılmak tamamen **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Çalışmaya katılmama hakkına sahipsiniz. **Görüşme sorularını yanıtlamanız, araştırmaya katılım için onam verdiğiniz** biçiminde yorumlanacaktır Size verilen **görüşme formundaki** soruları yanıtlarken kimsenin baskısı veya telkini altında olmayın. Bu formlardan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacaktır.

Teşekkürler

Adı-Soyadı

İmza

Sosyoloji Bölümü Yüksek Lisans Öğrencisi

Kübra GÜRGENCİ

EK 2: Etik Kurul Onay Formu

Evrak Tarih ve Sayısı: 05.08.2021-51547

1993

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ Akademik Değerlendirme Koordinatörlüğü

Sayı : E-62310886-605.99-51547
Konu : Kübra Gürgenci Anket Sorularının Etik
Kurul Onayına Sunulması Hk.

05.08.2021

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 05.07.2021 tarih ve 45388 sayılı yazınız.

Enstitünüz Sosyoloji Ana Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Kübra Gürgenci'nin, Prof. Dr. Tülay Uğuzman danışmanlığında yürütmekte olduğu "Reglinin Bir Tabu Haline Gelmesinin Arka Planında Yatan Etmenlerin Baby Boomer, X, Y ve Z Kuşakları Aracılığı ile İncelenmesi-Ankara İli Örneği" başlıklı tez çalışması için hazırlanan mülakat ve anket soruları değerlendirilmiş ve bilgilerinize ekte sunulmuştur.

Prof. Dr. M. Abdülkadir VAROĞLU
Kurul Başkanı

Ek: Değerlendirme Formu

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :BSU407KMLZ

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/baskent-universitesi-cbys>

Başkent Üniversitesi Bağlıca Kampüsü Fatih Sultan Mahallesi Eskişehir Yolu 18. Km 06790

Bilgi için: Gamze SONBAY

Belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Koordinatör

Telefon No:0 312 246 67 40 Faks No:0 312 246 66 05

Telefon No: 246 66 66 / 2078

e-Posta:adk@baskent.edu.tr İnternet Adresi:www.baskent.edu.tr

Kep Adresi:baskentuniversitesi@hs02.kep.tr

Sayı : 17162298.600-164
Konu : Anket Soruları

13 TEMMUZ 2021

İlgili Makama

Üniversitemiz Sosyoloji Ana Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Kübra Gürgenci'nin, Prof. Dr. Tülay Uğuzman danışmanlığında yürütmekte olduğu "Reglinin Bir Tabu Haline Gelmesinin Arka Planında Yatan Etmenlerin Baby Boomer, X, Y ve Z Kuşakları Aracılığı ile İncelenmesi-Ankara İli Örneği" başlıklı tez çalışması için hazırlanan mülakat ve anket soruları değerlendirilmiş ve yapılmasında bir sakınca olmadığı tespit edilmiştir.
Bilgilerinize saygılarımızla sunarız.

Başkent Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler ve Sanat Araştırma Kurulu

Ad, Soyad	Değerlendirme	İmza
Prof. Dr. M. Abdülkadir Varoğlu	Olumlu/ Olumsuz	
Prof. Dr. Kudret Güven	Olumlu/Olumsuz	
Prof. Ali Sevgi	Olumlu/Olumsuz	
Prof. Dr. Işıl Bulut	Olumlu/Olumsuz	
Prof. Dr. Sadegül Akbaba Altun	Olumlu/ Olumsuz	
Prof. Dr. Can Mehmet Hersek	Olumlu/ Olumsuz	
Prof. Dr. Özcan Yağcı	Olumlu/ Olumsuz	

Prof. Dr. Sadegül Akbaba Altun, Sosyoloji Ana Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Kübra Gürğenci'nin, Prof. Dr. Tülay Uğuzman danışmanlığında yürütmekte olduğu "Reglinin Bir Tabu Haline Gelmesinin Arka Planında Yatan Etmenlerin Baby Boomer, X, Y ve Z Kuşakları Aracılığı ile İncelenmesi-Ankara İli Örneği" başlıklı tez çalışmasını yapabileceği görüşündeler.

Prof. Dr. Özcan Yağcı, Sosyoloji Ana Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Kübra Gürğenci'nin, Prof. Dr. Tülay Uğuzman danışmanlığında yürütmekte olduğu "Reglinin Bir Tabu Haline Gelmesinin Arka Planında Yatan Etmenlerin Baby Boomer, X, Y ve Z Kuşakları Aracılığı ile İncelenmesi-Ankara İli Örneği" başlıklı tez çalışmasına ait olarak;

- Seçilen konunun sosyolojik açıdan değerlendirilmesinin kıymetli olduğunu,
- Neden Ankara ilinin örnek olarak seçildiğinin açıklanmış olmadığını,
- Kırk kadınla yapılacak görüşmenin "Ankara İlini" istatistiksel açıdan yansıtabilecek ağırlıkta olamayacağını,
- Baby Boomer, X, Y ve Z den oluşan dört kuşağı temsil etmek üzere seçilecek kadınlardan hareketle yapılacak karşılaştırmaların sınırlı bir örneklem seçilmiş olmasından dolayı yüzeysel kalacağını,
- Çalışmanın 40 kadın üzerinden yapılacağını beyan edilmesi nedeniyle anket formunun ilk sorusunun gereksiz olduğunu (Cinsiyetiniz: Kadın/Erkek) belirtmişlerdir.

Ek olarak konunun önemli ve ifade edildiği gibi farkındalığa katkı yapacak toplumsal yönlerinin bulunmasından dolayı;

- Siyasal, dinsel, ekonomik gelişmişlik düzeyleriyle şekillenen dünyaya ve olgulara bakış açılarının,
- Farklı eğitim düzeylerinin etkilerinin,
- Nihayetinde "kadın ve erkek" bakış açılarının nerelerde, nasıl farklılaştığının tez içerisinde yer almasının gereklilik taşıdığı düşüncelerini iletmişlerdir.

EK 3: Görüşme Soruları

1. Doğum yılınız?

2. Medeni Durumunuz?

() Evli () Bekâr

3. Eğitim Durumunuz?

() İlkokul () Lise () Üniversite () Yüksek lisans () Doktora

4. Çalışma Durumunuz?

() Çalışıyor () Çalışmıyor

1. Halk arasında regl pek çok farklı isimle adlandırılmaktadır. Siz ne olarak adlandırıyorsunuz (menstrüasyon, âdet görmek, aybaşı, halam geldi vb.)

2. Regl olmayı tarif edebilir misiniz?

3. İlk ne zaman regl olduğunuzu hatırlıyor musunuz? Neler yaşadınız, ilk tepkiniz ne oldu.

4. Regl hakkında ön bilginiz var mıydı? (varsa bu ön bilgiyi hangi kaynaktan edindiniz)

5. Regl olduğunuzu aile bireylerinden ilk kiminle paylaştınız. Aile bireylerinizin tepkileri ne oldu sizi nasıl yönlendirdiler?

6. Sosyal yaşantınız/arkadaş çevrenizden kimlerle paylaştınız? Tepkileri ne oldu?

7. Aylık regl döngünüzü takip ediyor musunuz?

8. Regliniz geciktiğinde ne gibi önlemler alıyorsunuz? (Uzman görüşü mü/Geleneksel yöntemler mi)?

9. Regl olduğunuz günlerde sürekli kıyafetinizi kontrol etme ihtiyaacı duyuyor musunuz?
10. Hiç hazırlıksız olduğunuz bir anda regl oldunuz mu? Olduysanız bu size nasıl hissettirdi?
11. Hijyenik ped reklamları hakkında ne düşünüyorsunuz?
12. Aile bireyleri ya da arkadaşlarınızla birlikteyken televizyon veya başka bir platformda ped reklamı çıkınca tepkiniz ne oluyor nasıl hissediyorsunuz?
13. Marketlerden ya da eczanelerden hijyenik ped, tampon ürünlerini alırken nasıl hissediyorsunuz?
14. Babanızdan, eşinizden, erkek kardeşinizden veya erkek arkadaşınızdan sizin için hijyenik ped ürünleri almasını talep ettiniz mi? Ettiyseniz tepkisi ne oldu?
15. Hijyenik ped, tampon ürünlerinden alınan %18 KDV oranı hakkında neler söyleyebilirsiniz?

Teşekkür ederim.